

DĚTSKÝ MASKARNÍ PLES

pořádá sdružení rodičů školy Komenského v neděli 16. ledna v 15 hod. v prostorách školy na Sebastianplatz 3, Vídeň 3. Pro děti je připravena bohatá tombola.

MATINÉ TGM,

které Klub uspořádal k výročí úmrtí v září, bude s největší pravděpodobností na všeobecnou žádost opakováno v březnu (v neděli 6.3. dopoledne). Pokud to samozřejmě bude v termínech možností účinkujících.

PLES SOKOLA 16

se koná v sobotu 15. ledna v Seversále, Vídeň 16.

KLUB PŘIPRAVUJE

4. února čtení rozhlasové hry Jeleny Mašínové, čte Martin Štěpánek;

6. března položení věnce u pamětní desky TGM a matiné

19. března společenský večer s vystoupeními českých a slovenských umělců.

Realizace je odvislá od termínových možností účinkujících, definitivní termíny budou oznámeny v dalších číslech bulletinu

P.b.b.

Erscheinungsort Wien
Verlagspostamt 1090 Wien

**KULTURNÍ
KLUB**
ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

leden 1983

1

PROGRAM

14. ledna, pátek
začátek v 19.30

Č Í N A

Č E S K Ý M A O Č I M A

o svých dojmech z návštěvy

Číny hovoří

dr. Irena Dubská, dr. Zdeněk

Mlynář, dr. Jiří Skolka a

Jana Stárková

Dreihackengasse 7
Pensionistenklub,
Vídeň 9

(buffet Jelínek)

KULTURNÍ KLUB-Eigentümer, Herausgeber und Vielfältiger Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich; für den Inhalt verantwortlich Přemysl Janýr, alle Wien 9, Lustkandlgasse 4/21.

P O Z V Á N Í

Příští večer Klubu se vymyká dosavadní tematice potud, že jeho objektem není Československo. Je jím Čína. Téma jistě samo o sobě zajímavé, dnes víc než kdykoli dříve. Přes aktuálnost a pozornost, která je této zemi dnes v běžné publicistice věnována, je to však stále téma, obestředné pro Středoevropana mnohými nejasnostmi.

Shodou okolností navštívilo tuto zem v poslední době několik členů Klubu. Každý z nich měl možnost ji pozorovat z jiného pohledu. Dr. Irena Dubská spolu s dr. Zdeňkem Mlynářem (který byl v Číně nedávno již podruhé) především z toho politického. Dr. Jiří Skolka navštívil Čínu v rámci své vědecké práce v Institutu pro hospodářský výzkum. A Jana Stárková v Číně delší dobu studovala a pracovala.

Tím je jistě zaručena nejen komplexnost, ale také rozmanitost pohledu.

Současně zveme všechny rodiče, aby přivedli své děti na dětský maskarní ples, který pořádá Sdružení rodičů školy Komenského v neděli 16. ledna. Podrobnosti uvnitř bulletinu.

A připomínáme také recital Niky Brettschneiderové v únoru. Vstupenky jsou již v předprodeji, m.j. na večerech Klubu.

ČLENSKÉ PŘÍSPĚVKY KLUBU

DARY NA DESKU T.G.MASARYKA

Pokračování celkové listiny, započaté v prosincovém čísle bulletinu:

Rafael Kubelík, DM 1.000	7.000.-
dr. Anelise Harasek	50.-
dipl.ing. Jaroslav Šustek	200.-
dipl.ing. Helena Mužíková	100.-
Zuzana Brejchová	100.-
Marie Homolková	100.-
Petr Pasterňák	100.-
Ota Coufalík, USA 50 dol.	850.-
Czechoslovak-American Education Council, USA 10 dol.	170.-
univ.prof. Jiří Kosta, NSR	250.-
nejmenovaný	150.-
dr. Václav Erban, Svýcarsko	400.-
Jiří Morava	200.-
Alois Dobeš	200.-
Sokol 3 Vídeň	500.-
Thea Grimm	50.-
vybráno na matiné	5.200.-
Cs. ženy v USA 25 dol.	425.-
SVJ Rakousko (dodatečně ještě I.K.Trnka, Václav Vaněk, Beraň, I.Medek, Viktorie Švihlíková, dr.Karlík	800.-

dary k 31.12.1982 S 73.498.-

NÁKLADY NA DESKU

Metallgiesserei St.Florian	30.798.-
Metallgiesserei H.Lazanyí	28.721.-
hudebníci při odhalení	2.500.-
Burggarten, půjčení stromků	180.-
nájem sálu matiné a odhalení	3.103.-
zednické práce Priebek-Bau	2.950.-
doprava židlí a pultu při odhalení	500.-
květiny účinkujícím matiné	168.-
magnet.pásky na záznam	498.-
poštovné, zejm. zahraničí,	
pozvánky čestných hostů atd.	830.-
rozmožování	2.087.-
bank.p poplatky	296.-
složenky	413.-

celkem S 73.044.-

na seznu 1982/83, na něž jsme minule přiložili (a tentokrát znovu příkládáme) složenky, činí 150 šilinků; uvádíme to jako odpověď na několik dotazů, které jsme dostali. Ti, kdo z jakýchkoli důvodů nemohou zaplatit plnou částku, mohou poslat nižší příspěvek. Ty, kdo chtějí dostávat jen bulletin, prosíme o re- žijní příspěvek. Jedno číslo vyjde na ca 4 šilinky, v tomto roce vyšlo 12 čísel.

STAV DARŮ A NÁKLADŮ

na zřízení pamětní desky TGM byl k 31.12.1982 téměř vyrovnaný; všem dárcům znovu děkujeme.

K zaplacení nyní zbývají jen menší účty za poštovné a - účet za zřízení bronzového kruhu pod deskou na který by bylo možné pokládat či zavěšovat věnec. K tomu by mělo dojít poprvé v březnu u příležitosti Masarykových narozenin; přáli bychom si, aby se z kladení věnce stala tradice, na které by se podílely i další spolky.

Kdo tedy snad ještě svůj dar nepoukázal, má patrně poslední příležitost. Konto na desku TGM má u Z-Sparkasse číslo 602 378 317; lze použít i poukázky pro členské příspěvky /č.konta Klubu 602 378 309/, ale v tomto případě laskavě připište na poukázku "TGM".

PODĚKOVÁNÍ

Dr. Helmutovi Zilkovi, šéfovi Kulturního úřadu města Vídeň, poděkoval Klub dopisem za pomoc při zřízení pamětní desky TGM a podporu slavnostního matiné.

SOUHRN NAD LESY V KRUŠNOHOŘÍ

Píseň básníka Antona Guenthera "O Arzgebirg, wir bis du schie" ztratila již svoji platnost. Pro většinu lesů po obou stranách hranice mezi NDR a ČSSR nastal skutečný konec, říkají šokovaní návštěvníci této obří - kdysi nedotčené - lesní oblasti. V průběhu několika málo let se bohaté lesní kraje v srdci Evropy přeměnily ve step. "Na více než 170000 ha se smrt lesa již stala skutečností", referuje ochránce přírody Hubert Weiger. Kyselá deště a další škodliviny vykonaly celou práci.

Lesník, který v Krušných horách vyrostl, mohl svůj domov sotva poznat: "Jeli jsme půl hodiny autem a viděli jsme jen mrtvé stromy. Čtvereční kilometry lesa jsou bez jehličí." Ve výši 800 - 1000 m, kde i tak smrkový les musí bojovat o přežití, stojí jen šedivé sklety stromů s holými větvemi trčícími bezútešně do nebe. "Strašidelná, apokalyptická vize", říká Weiger. Již jen pahýly mrtvých stromů svědčí o tom, že ještě před deseti lety mezi Karlovými Varami a Oberwiesenthalem byly lesy. Sice nemocné asi jako dnes les ve východním Bavorsku - ale živé. Že les nenávratně zemřel, ukazují marné snahy českých lesníků pomoci lesu k novému životu odolnějšími druhy jehličnatých stromů; tyto snahy žalostně selhaly.

Zbyly jen některé druhy lesních trav a rovněž těžce nemocné jeřabiny. Rozpadlé domy jen dokreslují, že stará moudrost "Kde zemře les, umírá i člověk" se v Krušnohoří stala krutou skutečností.

Krušné hory byly ve vyšších polohách až do 19.stol. holé; zalesněny byly teprve před 120 lety. Dnešní katastrofa začala před 15 lety odumíráním jednotlivých stromů a vršky starších smrků. Asi před 10 lety začaly porosty vymírat na menších plochách; ve velkém pak les umírá v posledních pěti letech. Ve zrušených lesích vyhynuly bobuloviny právě tak jako houby, smrky všeho stáří, lesní rostliny. Ptáci se zde již neozývají, značkové cesty ztratily smysl, turisté vymizeli.

Půda této kdysi hustě zalidněné oblasti je stále sušší: les bez jehličí nemůže zadržovat vodu, přes intenzivní hnojení rostou na polích odnedávna stěží brambory a žito, v zahradách zelenina. Voda ze zbylých pramenů se pro lidi stala nepoživatelnou.

Vedle znečištěného vzduch ze západu jsou hlavní příčinou lesních škod v Pooří kyselá deště. Těžší se zde hnědé uhlí s vysokým obsahem síry a na místě se spaluje v elektrárnách a zpracovává v chemičkách. Zákony přijaté k ochraně přírody zůstanou bez účinku, pokud bude mít přednost sice nejlevnější, ale nejškodlivější způsob získávání energie

/Frankf.Rundschau 29.12.82/

V minulém bulletinu jsme informovali o výstavě "Künstler, die kamen und blieben" ve Wiener Secession. Přinášíme výňatek z kritiky Die Presse o českých účastnících výstavy.

František Lesák, der Zeichner von einander überlagernden, äußerst präzise angelegten graphischen Raumstrukturen (die er neuerdings leider bunt aquarelliert) fühlt sich seit bald zwanzig Jahren allerdings immer noch als Gast.

Für seinen Landsmann Zbynek Sekal, der mit sehr kennzeichnenden, das Prager Herkommen offenbaren-

den Zeichnungen zu sehen ist, geht es „um das Leben“ (wohl auch Überleben) „in der Fremde“, das ihm in Wien erträglicher scheint als anderswo.

Der Grieche Efthymios Warlamis, der seine „experimentelle Architektur“ gerade auch im Museum moderner Kunst vorführt, bereichert die Szene auf seine Art ebenso wie das Ehepaar Miroslava und Josef Simon, das Prag im Jahr 1968 verließ und eine eigene, sehr empfindsame Art des Umgangs mit verschiedenen Materialien in variantenreichen Objektformen lehrt.

Milan Lipovský

„A nyní vám, vážení soudruzí, ukážu, co to udělá, když se naše ekonomická situace nezlepší!“

3.1.83

CSSR auf „freundlicher Welle“ Grenzverkehr etwas erleichtert

Eigenbericht der „Presse“

WIEN (er, st). Seit den jüngsten Besuchen des tschechoslowakischen Ministerpräsidenten Strougal und des Staats- und Parteichefs Husak im vergangenen Jahr in Wien mehrten sich die Anzeichen, daß die Grenzbeamten jenseits des Eisernen Vorhangs freundlicher geworden sind. Die Grenzkontrollen werden zwar noch immer mit der gewohnten „Ostblockgenauigkeit“ abgewickelt, dies aber deutlich zügiger und weniger schikanös. „Es gibt derzeit jedenfalls keine Beschwerden, daß es schlimmer geworden wäre“, zeigt man sich im Büro von Außenminister Pahr noch vorsichtig, glaubt aber doch, daß Pahr's Blitzen bei den Gesprächen im November auf fruchtbaren Boden gefallen sind.

Beinahe „ungarische Verhältnisse“ bei einem Lokalausgang am Grenzübergang Drasenhofen: Auch wenn es noch Visumzwang und Zwangsumtausch gibt, so braucht man vor dem Grenzbalken doch nicht so lange warten, bis sich genug Autos angesammelt haben, um dann in einer Kolonne zum Zollamt durchgelassen zu werden. Der tschechische Grenzsoldat öffnet bereits nach drei Minuten den Schranken. Der Ankommende wird freundlich begrüßt, ihm wird der Paß abgenommen, und er wird höflich gebeten, ins Zollgebäude mitzukommen. Den fehlenden Passierschein für das Auto

füllen die Grenzer sogar selbst aus. Der Wageninhalt wird nicht, wie bisher üblich, genau kontrolliert, die Tschechen beschränken sich auf Fragen und oberflächliche Blicke.

Auch „neue Gesichter“ fallen auf: „Beim Staatsbesuch wurden Erleichterungen zugesagt; man hat sogar angedeutet, daß allzu strenges Personal ausgetauscht werde“, heißt es dazu am Ballhausplatz. Und: „Wenn das mit Drasenhofen stimmt, wäre es wirklich eine Verbesserung. Dort war es bisher immer sehr schlimm.“

Als ein erster Schritt sei seitens der CSSR beim Staatsbesuch zugesagt worden, daß man die administrative

Durchführung der Grenzkontrollen vereinfachen wolle. „Wir werden uns in nächster Zeit halt wieder anschauen, wie gut das jetzt läuft“, verspricht man im Außenministerium.

Feiertagsbedingt ist es derzeit an den Grenzübergängen zur CSSR sehr ruhig. In Berg etwa heißt es: „Uns erzählen die Reisenden weder etwas Gutes noch etwas Schlechtes, das ist so wie immer“, in Neu-Nagelberg beteuern die österreichischen Grenzer, es habe ohnehin kaum Probleme gegeben. „Autos warten eine halbe Stunde, Autobusse etwas länger.“

Bei den ÖBB will man, obwohl mit Prag ein gutes Verhältnis herrsche, keine „besondere Freundlichkeit“ bemerkt haben: „Jede Kleinigkeit wird genau kontrolliert. Wenn etwas nicht stimmt, wird man auch zurückgeschickt.“ Auch beim ÖAMTC weiß man nichts von einer „weicheren Welle“: „Das ist uns neu. Man muß nach wie vor mit scharfen Kontrollen rechnen.“

ZÁPAD

Pokud snad ještě neznáte ZÁPAD: Dvoutměsíčník na skutečně světové úrovni; od r. 1979 přináší politické komentáře, cestopisy, interview, diskuse. Pár jmen? M.Navrátlová, A.J.Liehm, V.Jasný, A.Mandlová, A.Vrzánová, R.Kubelík, K.Kryl, J.Škvorecký, M.Kundera, V.Škutina... Napište si ještě dnes o předplatné nebo o ukázkové číslo!

ZÁPAD, Box 322, Waterloo, Ontario, Canada N2J 4A4

RÓZNÉ

...zájemcům z řad řemeslníků, obchodníků, lékařů, právníků atd. rádi otiskneme inzerát či oznámení

...uvítáme adresy nových zájemců o pořady Kulturního klubu

...oznamujte včas změny bydliště, upozorněte na zkomolená či neúplná jména

NEJENOM BULLETIN ...

Za poslední dva roky se počet výtisků informačního bulletinu zvýšil téměř na dvojnásobek; bohužel nelze totéž tvrdit o jeho kvalitě - to víme. Grafická úprava je mizerná a s obsahem je to snad jen o málo lepší. Na této skutečnosti nic nezmění ani fakt, že bulletin musí někdo ve svém volném čase a v poslední chvíli před nějakým pořadem připravit - pochopitelně bezplatně - a někdo další pak musí bulletin nechat rozmnožit a rozeslat.

Jinými slovy: je vítán každý, kdo je ochoten k činnosti Kulturního klubu nějak přispět.

Člověk zhas, opuštěn zbyl jeho starý dům
Marně květ lotosu rozlévá jas a svit
Přemýšlím - je mi to tajemné jako sen
Mrazivý smutek jitří můj cit

Li Po (701-782)

SIXTY-EIGHT PUBLISHERS, CORP.

zahajuje svůj desátý, jubilejní ročník 1982-83

Krásná próza

- 124 V. Effenberger: SUROVOST ŽIVOTA A CYNISMUS FANTASIE—Čtyři prózy předního žijícího představitele českého surrealismu. \$9.00 (8.10-7.29)
- 125 J. Gruša: Dr. KOKES - MISTR PANNY—Nový román autora *Dotazníku* o morálních problémech člověka, jenž se znormalizoval. \$9.65 (8.69-7.38)
- 126 J. Hanč: SEŠITY—Prózy předčasně zemřelého autora, komentující padesátá léta mozaikou bonmotů, drobných příběhů a filosofické reflexe. \$9.75 (8.78-7.91)
- 127 J. Křesadlo: MRCHOPEVCI—Originální saritický román o neprokádrovaných, kteří se v letech padesátých živi zpěvem na pohřbech. \$9.75 (8.78-7.91)
- 128 S. Moe: ÚDOLÍ NOČNÍCH PAPOUŠKŮ—Dobrodružný román z barvitého prostředí australské přírody od autora *Tábora na Alligator River*. \$9.75 (8.78-7.91)
- 129 J. Novák: STRIPTEASE CHICAGO—Povídky o Čechách z současného Chicaga, napsané v nejlepší tradici chicagského naturalismu. \$9.25 (8.33-7.50)
- 130 N. Princová: POLEPENÁ OBLAKA—Román ze španělské rivíery o manželských problémech české dívky provdané za Holanďana. \$9.00 (8.10-7.29)
- 131 J. Škvorecký: SCHERZO CAPRICCIOSO—Román o americkém angažmá Antonína Dvořáka a o osudech lidí kolem něho. \$12.75 (11.48-10.34)
- 132 J. Werlich: AMERICKÉ POVÍDKY—Povídky o pobytu V&W v americké češtině. \$9.75 (8.78-7.91)
- Paměti**
- 133 L. Baarová: ÚTĚKY—Životní příběh hvězdy českých, německých, italských a španělských filmů. Množství fotografií. \$11.75 (10.58-9.53)
- 134 V. Černý: PAMĚTI IV—4. díl autobiografie (3. díl vyšel jako *Pldě koruny české*), zahrnující léta 1945-1962. \$13.50 (12.15-10.94)
- 135 J. Lederer: TOUHY A ILUZE—Autobiografie známého sociálně-demokratického novináře, opětovně vězněného po r. 1968. \$9.95 (8.96-8.07)
- 136 L. Vaculík: ČESKÝ SNĚH—Kontroverzní, avšak nepostradatelná kniha pro každého, kdo chce vědět, jak skutečně žije pražský underground. \$12.75 (11.48-10.34)
- Literární kritika**
- 137 F. Peroutka: BUDEME POKRAČOVAT—Eseje o českých spisovatelích v době, která zkoušela charakter. \$9.75 (8.78-7.91)
- Poezie**
- 138 J. Siefert: RUCE VENUŠINY

—Autorem schválený výbor z celoživotního díla, pořízený z původních vydání a obsahující všechny básně v Praze nezveřejněné. \$12.95 (11.66-10.50)

Prémie

- 123 K. Poláček: POSLEDNÍ DOPISY DOŘE—Dopisy z posledního roku Poláčkovy života pražské přítelkyni, s níž později zahynul v Osvětimi. \$7.00 (6.00-5.00)

Čtenáři, kteří z ročníku objednali za méně než \$26.50, zaplatí cenu uvedenou za každým titulem před závorkou.

Čtenáři, kteří objednali za nejméně \$26.50 nebo víc, zaplatí zlevněnou cenu v závorce na prvním místě.

Čtenáři, kteří zaplatí nejméně za \$26.50 nebo víc a pošlou peníze současně s objednávkou, zaplatí druhou cenu uvedenou v závorce. Prémii si mohou objednat pouze čtenáři, kteří objednali nejméně za \$26.50. Pro ostatní je neprodejná.

Bližší podrobnosti o knihách, o cenách a způsobu placení, a o některých cenových výhodách, jakož i o knihách starších ročníků a o knihách jiných nakladatelství, které máme na skladě, se dozvíte z KATALOGU 1982-83, který vám na požádání bezplatně zašleme. Objednávejte a o Katalog si napište na adresu:

SIXTY-EIGHT PUBLISHERS
CORP.
Box 695, Postal Station "A"
Toronto, ON, M5W 1G2
Canada

Přihlašuji se za člena Kulturního klubu +)

Zasílejte mi informační bulletin Klubu na adresu +)

Zasílejte informační bulletin Klubu na adresu +)

Jméno _____

Místo _____ ulice _____

Tel. _____

Vídeň, dne _____ podpis _____

+) nehodící se škrtněte

KURIER 27. DEZEMBER 1982

Autor článku, dr. Jan Stankovský, je jedním ze zakládajících členů a čestných předsedů Klubu.

Dr. Jan
Stankovský

Österreichisches Institut
für Wirtschaftsforschung

Der österreichische Osthandel geht nicht mehr: Im Jahre 1982 (zehn Monate) nahmen die Exporte zu laufenden Preisen nur mehr um ein Prozent zu, real lagen sie um fast fünf Prozent unter dem Vorjahr.

Vor allem die kleineren ost-

teure oft geschickter im Umgang mit den Handelspartnern im Osten sind; eine wesentliche Stütze des Ostexportes sind freilich auch Kredite, welche wir den Oststaaten eingeräumt haben: Mit einem Forderungsstand von brutto etwa 125 Milliar-

Osthandel auf Pump

europäischen Länder haben ihre Nachfrage nach westlichen Produkten radikal eingeschränkt: Auf diesem schrumpfenden Markt hat Österreich in diesem Jahr beachtliche Marktanteile gewonnen und so einen noch tieferen Einbruch verhindert. Österreichs Wettbewerbserfolge gehen sicher auch darauf zurück, daß unsere Export-

den Schilling (ohne Jugoslawien) zählt Österreich zu den größten Finanziers des Ostens. Die Kreditpolitik gegenüber den Oststaaten – ebenso wie gegenüber den Entwicklungsländern – ist in jüngster Zeit in ein arges Dilemma geraten, das sich auf die simple Frage reduziert: „Soll man schlechtem Geld noch gutes nachwerfen?“.

Wir müssen versuchen, die verschuldeten Länder als Zahler – und auch als für uns wichtige Exportmärkte – am Leben zu erhalten. Werden die früher recht großzügig gewährten Kredite nicht erneuert, so werden auf jeden Fall unsere Exporte stark zurückgehen. Eine Kreditsperre würde sehr bald eine große Anzahl der Schuldnerländer in die Zahlungsunfähigkeit bringen.

Ebenso gefährlich wäre auch eine übermäßige Kreditgewährung – nicht zuletzt deshalb, weil wir den Großteil der von uns gewährten Kredite wieder im Ausland refinanzieren müssen.

In diesen Tagen wurde über den Abschluß eines recht ungewöhnlichen Kreditabkommens berichtet: Österreich liefert an Persien Stahl im Tausch gegen Erdöl im Wert von 1,7 Milliarden Schilling; dieses Erdöl verkauft Österreich der DDR mit einem Zahlungsziel von einem Jahr (anfänglich war noch ein viel höheres Geschäftsvolumen im Gespräch). Erst in Zukunft wird sich zeigen, ob die bei dieser Transaktion ins Spiel gebrachte Phantasie tatsächlich schöpferisch – und für Österreich nützlich – gewesen ist.

Univ. doc. dr. STANISLAV ŠTĚRBA,

—odborný lékař pro vnitřní nemoci, zejména srdeční, ordinace Simmeringer Hauptstr. 80, tel. 74 12 08.

ČESKÉ A SLOVENSKÉ KNIHKUPECTVÍ
PETR PASTRŇÁK,

přeje krajanům vše nejlepší do nového roku.

Od 18.1. do 4.2. výprodej knih, desek, kaset, sleva až 50%. Lindengasse 5, tel. 96 37 79.

RECITAL
NIKY BREITSCHNEIDEROVÉ

ktej jsme minule ohlásili, se bude konat v sobotu 19. února v renovovaném francouzském divadle "Studio Molliere" v Lichtensteinstrasse (9. okř.) Vstupenky jsou již v předprodeji po 80 šilincích (studenti a důchodci polovic).

PROGRAM

JARMILA TVRZNIKOVÁ

čte rozhlasovou komedii

JELENY MAŠÍNOVÉ

A D A A E D A

pátek 4. února 19.30
Annagasse 20, Vídeň 1
Internat. Kulturzentrum

pozor na změnu adresy!

malé buffet Jelínek

RECITAL NIKY BRETTSCHEIDEROVÉ

sobota 19. února 20.00

Studio Molière

Lichtensteinstrasse
Vídeň 9

klavír Bohumír Bonhard

KULTURNÍ KLUB-Eigentümer, Herausgeber und Vervielfältiger "Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich; für den Inhalt verantwortlich Přemysl Janýr, alle Wien 9, Lustkandlgasse 4/21.

P.b.b.

Erscheinungsort Wien
Verlagspostamt 1090 Wien

HERR
KOUTNY OTA
STUMPENG. 16
1060 WIEN

**KULTURNÍ
KLUB**
ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

únor 1983

2.

POZVÁNÍ

Když někteří z nás slyšeli "domácí čtení" hry Jeleny Mašínové Ada a Eda, kterou autorka zaslala do soutěže, vypsané rakouským rozhlasem, byli si zajedno, že je to výborná hra a že by bylo opravdu škoda ji v češtině neuvést před českým publikem.

Volba interpreta padla na Jarmilu Tvrzníkovou, která hru také poslouchala a které se taky líbila.

Tak vznikl náš příští večer.

Jen ještě považujeme za nutné upozornit všechny roztržité návštěvníky, že večer se vyjímá (z technických důvodů) nekoná jako obvykle v Drei - hackengasse,, ale v Annagasse 20, Vídeň 1 (Internationales Zentrum).

Všechny členy Klubu současně zveme na recital Niky Brettschneiderové, který se koná v sobotu 19. února v Theatre Molière, Vídeň 9, Lichtensteinstrasse.

Recital je český a nebude opakován, proto předpokládáme, že se se všemi tento večer setkáme.

ČLENSKÉ PŘÍSPĚVKY KLUBU

na sezonu 1982/83, na něž jsme v minulých číslech bulletinu přikládali složenku, činí 150 šilinků. Ti, kdo z jakýchkoli důvodů nemohou zaplatit plné příspěvky, mohou samozřejmě zaplatit i nižší částku. Ti, kdo chtějí dostávat jen bulletin, prosíme o reálnější příspěvek; jedno číslo vyjde asi na 4 šilinky, v minulém roce vyšlo 12 čísel.

"Příspěvková morálka" jak členů, tak příznivců Klubu je v tomto roce podstatně lepší než v letech dřívějších. Konstatujeme to rádi především jako povrzení toho, že činnost Klubu je pozitivně hodnocena i těmi, kdo se jeho večerů třeba ani nezúčastňují - někteří z nich proto, poněvadž nežijí ve Vídni.

Na večerech Klubu neděláme kontrolu, zda všichni přítomní skutečně na činnost Klubu přispěli. Spoléháme na to, že jsou si vědomi, že náklady s nimi spojené musí být z něčeho hrazeny a že tedy nikdo nebude chtít "přizívat se" na úkor (nebo za peníze) druhého. Na druhé straně víme, že ne všichni účastníci našich večerů jsou v situaci, kdy si mohou dovolit na ně

příspěvat. Těch se naše připomínka samozřejmě netýká.

SLOŽENKY NA ČLENSKÉ PŘÍSPĚVKY

tentokrát nepříkládáme (z technických důvodů - došli). Je možné je zaplatit přímo Zentralsparkasse, Konto Nr. 602 378 309.

MATINÉ T.G. MASARYKA,

kteří jsme předběžně ohlásili na 6.3. (neděle) je skutečně plánováno, stále však ho nemůžeme definitivně ohlásit, protože realizace je odvislá od termínových dispozic účinkujících.

Definitivní rozhodnutí padne po částem února a včas ho ohlásíme. Tím odpovídáme na dotazy některých zájemců.

TOTO ČÍSLO BULLETINU

vychází v menším rozsahu než obvykle. Je to způsobeno technickými okolnostmi.

V příštím čísle také uvedem zbylé jména dárců na desku TGM.

Helena MEDKOVÁ,

účinkovala 29. ledna jako pianistka v populárním televizním pořadu "Guttem Abend, sagt Heinz Conrads."

Marta REDLOVÁ,

vystavuje obrazy v Café Kipferl, Vídeň 18, Schulgasse 7. Otevřeno denně pondělí-pátek 7.30-2.00, v sobotu 7.30-18 hod. Výstava potrvá do 6. března

Oldřich POLÁŠEK,

sólista Janáčkovy brněnské opery, žije od r.1981 v Rakousku. T.č. působí v městském divadle v St. Pölteru, v červnu bude vystupovat v Donu Giovanni ve Schlosstheateru v Schönbrunnu.

Pavel LANDOVSKÝ

hraje v dalším filmu rakouského režiséra Lauschera, který má premiéru 27. ledna:

Zeitgenossen ***

Josef Lauscher, dessen Leinwanderstling „Kopfstand“ auch im Ausland positive Beachtung erhielt, drehte hier eine Komödie mit viel schwarzem Humor. Ein Humor, der zuweilen an „Kottan“ erinnert, da auch die Turbulenz der Ereignisse nichts zu wünschen übrigläßt.

Wolfram Berger als Hauptdarsteller, Gabriel Barylli, Marion Bierry und Pavel Landovsky sind nur einige der zu erwähnenden Darsteller, die bemüht sind, des Chaos Herr zu werden. (City-Center, Apollo-Center). GH

VYZNAMENÁNÍ UČITELKÁM ČESKÉ ŠKOLY

Poprvé v historii české školy Komenských byly za velmi dobrou pedagogickou práci uděleny diplomy vídeňské městské školní rady ředitelce Wazkové a učitelkám Křenkové, Koenigové a Schmauzové.

DIVADLO BREIT

hraje denně (mimo pondělí) novou hru "Pan Kavka se vrací" vždy ve 20 h Vídeň 16, Lienfeldgasse 60

DANA MEDŘICKÁ,

kteří vedle titulu zasloužilé umělkyně byla opravdu jednou z nejoblíbenějších divadelních a filmových hereček, zemřela po krátké nemoci 21. ledna v Praze.

Začínala v Brně v r.1939, otud odešla do Plzně. V Praze hrála nejdříve ve Vinohradském divadle, od r.1960 byla členkou Národního divadla.

Bylo jí 62 let.

Č E T L I J S M E: DIE PRESSE 19.1.

Tschechoslowakei: Immer weniger Friedenspriester

PRAG (kathpress). Die Mitgliederzahl der regimetreuen Priestervereinigung „Pacem in terris“ in der Tschechoslowakei ist drastisch zurückgegangen, seit die vatikanische Kleruskongregation im März 1982 ihr Dekret veröffentlicht hat, wonach Geistliche keine Mitgliedschaft in politischen Vereinigungen haben dürfen. In der Erzdiözese Prag und im Bistum Spis sind nur noch fünf bis sieben Prozent aller Priester der vom Staat geförderten Organisation weiterhin verbunden.

Diese Nachrichten, die jüngst in den Westen gelangten decken sich mit kurz zuvor bekanntgewordenen Informationen, wonach Kardinal Tomasek von Prag energische Schritte gegen „Pacem in terris“ unternommen hat. Er entzog beispielsweise der Kirchenzeitung „Katolíckie Noviny“, die sich immer mehr zum Sprachrohr der Priestervereinigung entwickelt hatte, die Approbation.

Einige Oberhirten unterstützten jedoch weiterhin die Organisation. Aus diesem Grund hielt sich kürzlich Pater John Bukovsky vom vatikanischen Rat für öffentliche Angelegenheiten in Prag auf und sprach im Beisein von Kardinal Tomasek mit diesen Würdenträgern. Das Verbot haben den Gläubigen in der Tschechoslowakei großen Auftrieb gegeben. hiß es in dem Bericht.

ZE SPOLEČNOSTI

Františku a Felicitě FILIPOVÝM se k vánocím narodil syn Markus. Dceru Lindu mají manželé DZIAČKOVÍ. Blahopřejeme.

DOPORUČUJEME:

Univ.docent MUDr.Stanislav ŠTERBA

odborný lékař pro vnitřní nemoci, zejména srdce
Simmeringer Hauptstrasse 80, Vídeň 11, tel. 74 12 08

MUDr. Vladislav LIPTÁK,

odborný lékař pro vnitřní choroby, býv. asistent na I.med.klinice vo Viedni, ordinuje pre všetky nem.pokladny pondelok-štvrtok 15.30-18.00, Zelinkagasse 12, Viedeň 1, tel. 63 58 34

Hana PAULOVÁ,

úředně ověřené překlady
Neuwaldederstrasse 41, tel.46 05 343

Jindřich HOLUB, krejčovství,

těž přešívky a opravy
dílna Baumergasse 33, Vídeň 21, tel. 39 17 614

Petr PASTERNAK,

české a slovenské knihkupectví
otevřeno úterý- sobota (mimo polední přestávky), Lindengasse 5, Vídeň 7, tel. 96 37 79

ODVYKACÍ KÚRA PRO KUŘÁKY

Dr. Igora TUREČKA
úterý 18-20 hod. Gentzg.59,3.patro, Vídeň 18, tel. 34 24 26
Skupinová terapie zpočátku zdarma.
Pomoc lékaře (všechny nem.pojišťovny mimo BVA)

Členům Klubu

a těm, kteří přispěli na vydávání bulletinu otiskneme rádi jejich sdělení, ostatní prosíme o režijní příspěvek.

Bulletin je rozepisován na zhruba 500 adres převážně ve Vídni.

M A T I N Ě
O ŽIVOTĚ A DÍLE
TOMAŠE GARRIGUA MASARYKA

Ůčinkují:

Nika BRETTSCHEIDEROVÁ z Divadla Brett,
Renata OLÁROVÁ, členka Volkstheatre,
Jaroslava TVRZNIKOVÁ, býv. členka Národního divadla
Jaromír BOREK, člen Burgtheatre
Pavel LANDOVSKÝ, člen Burgtheatre,
Ivan MEDEK,
Martin ŠTĚPÁNEK, býv. člen Národního divadla

Připravil:

Martin ŠTĚPÁNEK

Na elektrické varhany hraje
Miroslav BONHARD

Neděle 6. března v 10.30

Ensemble Theater, Vídeň 1, Petrské nám. 1

OFFENLEGUNG: "Kulturní klub" ist ein Informationsbulletin der Tschechen und Slowaken in Österreich. Es berichtet vor allem über die Tätigkeit des Kulturklubs der Tschechen und Slowaken in Österreich, der sich zum Ziel gesetzt hat sowohl seinen Mitgliedern und Freunden, als auch breiteren österreichischen Öffentlichkeit den Zutritt zur tschechoslowakischen demokratischen Kultur, Wissenschaft und Kunst zu ermöglichen.

P.b.b.

Erscheinungsort Wien
Verlagspostamt 1090 Wien

**KULTURNÍ
KLUB**
ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

březen 1983

3

P O Z V Á N Í

V loňském září uspořádal Klub u příležitosti odhalení jeho pamětní desky MATINĚ O ŽIVOTĚ A DÍLE TGM, které vzbudilo zaslouženou pozornost jak svým obsahem - je sestaveno z řady dnes už jen velmi těžko dostupných textů i nejznámějších básní ze září 1937-, tak obsazením: vystoupili na něm přední čeští umělci, působící v Rakousku. S mnoha stran jsme byli žádáni, abychom toto matiné opakovali - a tak tedy této žádosti vyhovujeme. Matiné se koná v neděli 6. března v předvečer výročí Masarykova narození v Ensemble Theater, Vídeň 1, Petrské nám. 1 do poledne v 10.30. Vzhledem ke zvýšené režii (za sál musíme zaplatit nájem) budeme prosit o režijní příspěvek (30-40 šilinků); pro ty, kteří ho nemohou zaplatit, jsou vyhrazena místa v zadní části hlediště.

Z termínových důvodů musíme zatím odložit SPOLEČENSKÝ VEČER s vystoupením českých a slovenských umělců. Paul Polanský (diskjockey pořadu Musik zum Träumen v O 3), s nímž jsme napevno počítali, je celý březen vázán nahrávaním pro rozhlas a i někteří další hosté tohoto večera nemají v plánované době volné termíny.

V poslední době uveřejnily moskevské Isvěstije a po nich i řada jiných východoevropských novin ostré útoky proti pořadům rakouské televize o těchto zemích. Mimo jiné byl jako příklad "urážlivého tónu" těchto pořadů které jsou prý "vměšováním do vnitřních záležitostí těchto zemí", označena i reportáž Barbary Coudenhove-Calergi "Podzim v Čechách", vysílaná v prosinci.

To nám dalo podnět k jednání s televizí o zapůjčení filmu, abychom ho mohli ještě jednou v Klubu promítnout a pozvat při této příležitosti jeho autorku k diskuzi nejen o tomto filmu. Zatím máme její pevný příslib, podmíněný jen tím, že se včas vrátí z natáčení v zahraničí, kam odjela. Plánovaný termín je zatím pátek 18. března. Ale právě s onou výhradou, že do toho nepříjde nic neočekávaného. Definitivně bychom konání oznámili v týdnu před tím.

NA DESKU TGM

došlo ještě několik darů, které uvedeme příště. Tím na kontě nevznikne přebytek, protože pod deskou dodatečně umístíme závěs, na který budeme při vhodných příležitostech umisťovat květiny nebo věnec; první takovou příležitostí bude výčí narození TGM 7. března.

I tento závěs bude něco stát. Pro ty, kteří by na to chtěli ještě dodatečně přispět, opakujeme číslo konta: Zentralsparkasse, Kulturklub der Tschechen und Slowaken, Gedenktafel TGM, Nr. 602 378 317.

"PŘÍSPĚVKOVÁ MORÁLKA"

v letošní sezoně předstihla minulé roky. I rozsah činnosti Klubu ovšem předstihl minulé roky - a to znamená větší vydání. Všem, kteří tuto souvislost pochopili a zaslali nám příspěvky, srdečně děkujeme. Pro ty, kteří je dosud neposlali opakujeme také číslo konta: Zentralsparkasse, Kulturklub der Tschechen und Slowaken, Nr. 602 378 309.

Výše příspěvků byla pro tento rok odhlasována na 150 šilinků, těm, kteří tuto částku poslat nemohou, poděkuje i za méně.

DĚKUJEME NĚKOLIKA OCHOTNÝM,

kteří nám nabídli pomoc při organizování večerů i vydávání bulletinu. Velmi rádi uvítáme další. Zdrženlivost není na místě.

Z KORESPONDENCE KLUBU

JIRÍ LEDERER

oznamuje vytvoření skupiny pro česko-slovensko-polskou spolupráci. S česká strany ji tvoří J.Lederer, prof. Ant. Měšťan a Alexandr Tamský, s polské strany prof. Franciszek Blachnicki, prof. Leszek Kolakowski a prof. André Vincenz, ze Slováků dr. Ivan Fiala, dr. Imrich Kružíak a dr. Tomáš Straus.

Skupina chce "iniciativně působit na exil, domů i na Západ". Dále chce organizovat odborná setkání představitelů všech tří národností. Na letošní listopad připravuje symposium se symbolickým názvem "o naději": jaké jsou reálné naděje našich národů, jak přispět k jejich realizaci.

JAN VLADISLAV,

do r. 1968 šéfredaktor "Světové literatury (později jako Chartista se vystěhoval do Francie) poslal Klubu leták na suskripci francouzské publikace "Artistes tchecoslovaque à travers le monde" (Cs. umělci ve světě 1970-82) se žádostí o podporu. Sbírání je věnován 50 čs. výtvarníkům, malířům, sochařům, kreslířům a rytcům, žijícím ve Francii, Německu, Švýcarsku, Anglii, Itálii, Izraeli, Holandsku, Švédsku, USA a Kanadě. Každý je zastoupen 3 fotografiemi, seznamem výstav, bibliografií a informativním textem. 300 stran, 150 reprodukcí, z toho 8 barevných. Subskripční cena 100 fr. franků, objednávky na Geneviève Bénamou, Cité Gabriel Péri, 13, Allée Marcel Nouvian - Apt 259, 93300 Aubervilliers.

ERAZIM KOHÁK, USA

píše o zřízení pamětní desky TGM jako o záslužné věci, "které si všimly i zdejší noviny." Po dlouhé době se chystá opět do Evropy (květen - červen). V Klubu byl hostem před několika roky, takže je naděje, že se s ním opět shledáme.

ČESKÁ ŠKOLA KOMENSKÉHO

pořádá u příležitosti výročí narozenin Komenského

DEN OTEVŘENÝCH DVERÍ

19. března od 8 do 11 hodin a srdečně zve všechny, aby se přišli podívat jak se na škole vyučuje a jak žáci zvládnou výuku jak češtiny tak i němčiny (na hlavní škole i angličtiny). Škola je ve 3. okrese, Sebastianplatz 3.

SLOVÁCI V MAĎARSKU

Podle oficiálních údajů žije v Maďarsku na 100.000 Slováků. Mají k dispozici 5 základních škol a dvě gymnasia, kde se učí slovensky. Počet žáků na těchto školách vzrostl v posledních letech z 9.000 na 12.000. Rozhlasová stanice Miskolc vysílá pravidelně také slovensky a v letošním roce připravuje maďarská televize i slovenské pořady, obdobné už existujícím pořadům jihoslovanským, německým a rumunským.

MAĎARI V RAKOUSKU PROTI ASIMILACI

Jak píše Die Presse (15.2.), zaslal "Centrální svaz maďarských spolků a organizací v Rakousku" spolkové vládě a zemské vládě ve Vídni dopis, ve kterém poukazuje na skutečnost, že jen 30% v Rakousku žijících Maďarů je oficiálně uznáváno jako národnostní skupina (pozn.: podle rakouského zákona o národnostních skupinách jsou za jejich součást uznáváni jen ti, kdo v Rakousku "zdomácněli"; pod tímto tímto pojmem se rozumí, že zde žijí už delší dobu a v oblastech, které patří k jejich "historickým" sídlištím). Protože za historická sídliště Maďarů v Rakousku je uznáváno jen východní Burgenlandsko (kde žije oněch necelých 30% Maďarů), nemají ostatní žádné formální zastoupení před rakouskými úřady. Týká se to především 10.000 Maďarů, žijících ve Vídni. Výsledkem toho je početní úbytek a urychlení procesu asimilace. Centrální svaz Maďarů klade proto jak spolkové, tak vídeňské zemské otázku, zda jsou ochotny uznat ho za představitele všech v Rakousku žijících Maďarů a žádá dále, aby v poradním sboru, zřízeném při úřadu spolkového kancléře, byli zastoupeni všichni v Rakousku žijící Maďari.

Je nutno dodat, že přes tyto nedostatky je maďarská národnostní skupina jedinou, jejíž poradní sbor už byl spolkovým kancléřem jmenován. (Jednání se Slovinci bylo před krátkou dobou opět přerušeno). Ustavení poradního sboru české a slovenské národnostní skupiny je od r. 1978 prakticky na mrtvém bodě, protože "Menšinová rada" si dělá výsadní právo na zastoupení a jednání soubotuje. Ostatně její stanovisko, že za příslušníky národnostní skupiny je možné považovat jen ty, kdo v Rakousku žijí už po generaci (ačkoli jí tím odsuzují nutně k vyměnění) ostře kontrastuje s uvedeným postojem Maďarů.

Tím, kdo na tento destruktivní postup Menšinové rady doplácí, není Kulturní klub, ale řada jiných spolků, které skutečně vyvíjejí činnost, a při tom nemohou využívat podporu, kterou by jim poradní sbor mohl zajistit.

Především však na tento postup Menšinové rady doplácí oni bezjmenní jednotlivci, kteří se při jednání s rakouskými úřady a institucemi nemohou opřít o žádnou organizaci.

poezie, próza, výt. umění, hudba

paternoster

čtvrtletník pro umění a kritiku, vycházející ve Vídni.

Redakční rada: Marie BENETKOVÁ, Eugen BRIKCIUS, Martin HYBLER, Zbyněk BENÝŠEK, Vrat. BRABENEC, Vlasta TŘEŠŇÁK a Paul WILSON

Cena jednoho čísla je 40 ŠS
roční předplatné * 140 ŠS

Administrace
Karel Havelka
Schüttelstrasse 101
1020 Wien

KULTURNÍ KLUB. Informationsbulletin des Kulturklubs der Tschechen und Slowaken in Österreich. Erscheint nach dem Bedarf. Inhaber und Hersteller Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, Geschäftsleiter und Redaktion Mag. Premysl Janýr, 1090 Wien, Lustlandgasse 4/21.

6. BREZNA,

v předvečer výročí narození T.G.Masaryka (7.3.1850) byl u jeho pamětní desky na Petřském náměstí umístěn věnec se stuhami Charty 77 z Československa, Sokola Vídeň 3 a Kulturního klubu.

A snad není třeba opakovat: k podnětu ke zřízení desky TGM nás nevedlo staromódní fanličkařství, které je typické spíše pro jiné organizace, ale snaha vyjádřit přiznání se české a slovenské národnostní skupiny v Rakousku k myšlence samostatného demokratického státu.

LANDESTHEATER SALZBURG

uvede jako 97. divadlo na světě hru Pavla Kohouta "August, August, August". Premiéra je 20.3. 1983. V další premiéře 29.4. uvede toto divadlo ještě "Protest" /Havel/ a "Marast" /Kohout/.

BELGICKÉ NÁRODNÍ DIVADLO

bude od 11.5. dávat také Kohoutovu hru: "Marie zápasí s anděly".

PROGRAM

Rakouský televizní film

P O D Z I M V Č E C H Á C H

Diskuse s autorkou tohoto filmu a redaktorkou "východní redakce" ORF, již je paní

Barbara C O U D E N H O V E - K A L E R G I

Pátek 18.března
19.30 hod.

Pensionistenklub
Dreihackengasse 7
Vídeň 9

KULTURNÍ KLUB-Eigentümer, Herausgeber und Vervielfältiger Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich; für den Inhalt verantwortlich Přemysl Janýr, alle Wien 9, Lustkandlgasse 4/21.

P.b.b.

Erscheinungsort Wien
Verlagspostamt 1090 Wien

**KULTURNÍ
KLUB**
ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

březen 1983

4

P O Z V Á N Í

V posledních lednových dnech napadl sovětský list Isvětije pořady rakouské televize o východoevropských zemích. Šéfovi "východní redakce" Paulu Lendvaiovi vyčetl, že je "maďarským emigrantem s bohatou zkušeností v ideologické podvrtné činnosti proti socialistickým zemím", že "za tuto činnost byl 7 roky v Budapešti ve vězení" a že v r.1957 uprchl do Rakouska.

Na šéfreportérce této redakce, Barbaře Coudenhove-Kalergi, se Izvěstím zas nelíbilo, že " pochází ze známé aristokratické rodiny...je v Československu narozená a celá její rodina přišla v r.1945 do Rakouska." Pracovala v Arbeiterzeitungu a říkalo se jí prý "rudá hraběnka", jenže kdo ji tak označoval, musel být prý barvoslepý.

Článek dále napadá konkrétní pořady, m.j. pořad Český podzim "Böhmischer Herbs"), vysílaný vloni v prosinci: "V reportáži o této zemi je jen jediná pozitivní výpověď: v ČSSR...je všude dobré pivo."

Je zajímavé, že v Československu samém se k tomuto útoku původně nepřidalo Rudé právo samo, jak by se dalo očekávat, ale orgán slovenské komunistické strany Pravda.

Po té, co kancléř Kreisky vzal ORF před těmito útoky v ochranu, ozvaly se Isvětije znovu a všechny své pamluvy znovu opakovaly. Tentokrát považovalo už i Rudé právo za nutnou bratrskou pomoc se připojit, i když jen omezeně - neuveřejnilo celý článek Isvěstíjí, ale jen výtah.

Po odvysílání Českého podzimu jsme uvažovali o tom, že bychom tuto reportáž pro její vskutku umělecké kvality v Klubu promítli. Novinářská kampaň proti ORF a proti těmto jeho pořadům nás vedla k rozhodnutí, tyto úvahy realizovat a pozvat při této příležitosti k diskusi i autorku pořadu, Barbaru Coudenhove Kalergi.

Havels Freunde hoffen

In dem jetzt in den Westen gelangten Brief schreibt Havel:

„Am letzten Sonntag, dem 23. 1. 1983, überfiel mich gegen 3.00 Uhr nachmittags schlagartig und sehr heftig die Krankheit, dank welcher ich bereits am Montag früh auf der Krankenstation (im Gefängnis Pilsen-Bory, Anm. d. Red.) aufgenommen wurde, um dann am Freitag — nach komplizierten Verhandlungen — mit dem Krankenwagen hierher, das heißt in das Gefängniskrankenhaus Prag-Pankrac, überführt zu werden. Die ersten Tage bis gestern waren entsetzlich. Ich hatte so hohes Fieber, daß ich am ganzen Körper zitterte, und mit mir zitterte das ganze Bett. Der Brustkorb, der Rücken, das Kreuz und die Schultern haben mir dermaßen wehgetan, daß ich kaum eine Position finden konnte, um schmerzfrei zu liegen. Ich bewegte mich schwerfällig und hatte Atemnot. Jeder Atemzug war wie ein schmerzhafter Schlag. Ich litt unter starken, nicht nachlassenden Kopfschmerzen und war die ganze Woche unfähig, etwas zu mir zu nehmen. Ich war ganz ausgetrocknet, und natürlich konnte ich auch nicht schlafen. Zum erstenmal schlief ich etwas in der Nacht zu heute.“

Ich kann mich nicht erinnern, daß es mir jemals bereits so schlecht ging. Ich war der festen Überzeugung, daß ich im Sterben liege. Ich dachte, daß das Herz versagen würde und daß ich ersticken werde. Ich überlegte ganz ernsthaft, daß ich Dir einen Abschiedsbrief schreiben sollte. Mit den letzten Instruktionen natürlich. Jetzt geht es mir schon besser, ich habe nur noch erhöhte Temperatur. Der Brustkorb und der Rücken schmerzen zwar immer noch, doch damit läßt es sich schon einigmaßen leben. Ich schleiche herum wie eine rechteckig gebeugte Greisin. Am schlimmsten ist der Husten oder eine plötzliche Bewegung. Es ist nicht gerade die Gewohnheit, den Häftlingen ihre Diagnosen mitzuteilen, wobei meine Diagnose lange nicht ganz eindeutig fest stand. So war ich lange auf unklare Angaben angewiesen. Man sprach einmal von einer schweren Lungenentzündung

kombiniert mit einer Nierenentzündung, einmal von einer schweren Bronchitis, kombiniert mit einer Rippenfellentzündung. Es wurde auch die TBC befürchtet.

„Zuerst bekam ich Aspirin, was mir nicht angemessen vorkam. Am Mittwoch, nach einer Röntgen-Untersuchung usw., bekam ich schon Antibiotika, eine „Pferdespritze“ mit Penicillin und Streptomycin. Wenn ich gekonnt hätte, hätte ich mir dies bereits am Sonntag selbst verordnet. Zum erstenmal seit meiner Aufnahme auf der Krankenstation wurde ich sinnvoll darüber aufgeklärt, was mir fehlt: Ich war aber bei der Fahrt mit dem Krankenwagen, wo mir das Liegen durch die obligatorischen Handschellen furchtbare Komplikationen bereitete, dermaßen durcheinander, daß ich das vermutlich nicht ganz genau begriffen habe. Es handelt sich vermutlich um eine komplizierte Lungenentzündung, wobei es sich bei der Hauptkomplikation um ein sog. Exudat im Brustkorb handelt. Seit meiner vorangegangenen Lungenentzündung im Januar 1980 im Gefängnis Hermanice (bei Ostrau, Anm. d. Red.) leide ich unter einer verminderten Abwehrkraft gegenüber ansteckenden Krankheiten, die durch Viren verursacht werden. Das ist mir längst klar und ich mache darauf bei jeder Gelegenheit aufmerksam. Aus dieser Sicht war für mich die Wäscherei ein sehr geeigneter Arbeitsplatz. Als man mich zur anderen Arbeit einteilte, war mir klar, was kommen wird.“

PRAG. Der tschechoslowakische Regierungschef Lubomir Strougal kann praktisch seit Anfang Februar wegen einer „schweren“ Erkrankung seinen Amtsgeschäften nicht mehr nachgehen. Dies wurde aus zuverlässigen Quellen in Prag bekannt.

Die Presse 11.3.

Die Presse 8.3.83

Vaclav Havel aus der Klinik entlassen

Der tschechische Schriftsteller Vaclav Havel ist am Wochenende aus dem Krankenhaus entlassen worden und hat die Erlaubnis erhalten, in seine Prager Wohnung zurückzukehren. Nach einer Meldung der Agence France-Presse war von den Angehörigen Havels am Montag zu erfahren, daß der Schriftsteller seither offensichtlich nicht mehr überwacht werde. Eine stationäre Behandlung sei nach Meinung der Ärzte nicht länger notwendig. Havel war, wie berichtet, am 7. Februar mit einer schweren Lungenentzündung aus dem Gefängnis in ein Prager Krankenhaus gebracht worden. Havels Strafe läuft im November dieses Jahres aus. In Prag wird derzeit nicht damit gerechnet, daß der Dramatiker und ehemalige Sprecher der Charta 77 die Reststrafe verbüßen muß.

Kulturvertrag Österreich-CSSR

Trotz etlicher unausgeräumter Probleme, darunter die Causa des österreichischen Staatspreisträgers für europäische Literatur Vaclav Havel, ließ Vizekanzler Sinowatz einen Kulturvertrag zwischen Österreich und der CSSR unterzeichnen. Er besichert Wien „Tage der tschechischen Kultur“ und Prag „Österreichische Kulturwochen“. In Prag sollen zwischen 2. und 9. Oktober die Wiener Symphoniker, die Volksoper (mit der „Fledermaus“), die Salzburger Camerata academica und die Wiener Sängerknaben gastieren.

Die Presse 2.3.

V "Pzváni" na 1. straně píšeme o kampani východního tisku proti pořadům rakouské televize o východních zemích. Zapojilo se do ní po orgánu slovenských komunistů Pravda i Rudé právo. Přetiskujeme jeho článek jako doplněk našeho pozvání na příští večer Klubu, na kterém bude promítnut jeden z inkriminovaných pořadů, Český podzim a kterého se zúčastní také jeho autorka, Barbara Coudenhove Calergi.

List Izvestija o pomlouvačné kampani Rakouského rozhlasu a televize

„Rozhlasové a televizní pořady měly urážlivý tón vůči národům socialistických států a jsou hrubým vměšováním do jejich vnitřních záležitostí.“ píše v pondělí sovětský list v komentáři nazvaném Koho obhajují a zdůrazňuje, že zmínění autoři svým primitivním antikomunismem připomínají způsob práce diverzantů z rozhlasových vysílaček CIA — tzv. Svobody a tzv. Svobodné Evropy.

P. Lendval a B. Coudenhovová-Kalergiová jsou zástupci nového informáčního a propagandistického oddělení tzv. východního byra, které bylo vytvořeno při Rakouském rozhlasu a televizi. Svou práci však každ pověst těchto sdělovacích prostředků neutrálního státu, píše Izvestija.

P. Lendvale a B. Coudenhovovou-Kalergiovou, kteří se specializují na nepřátelské akce proti socialistickým zemím, si zřejmě vzaly pod ochranu jisté vysoce postavené osoby v rakouském hlavním městě, které se zcela neorientovaly v této záležitosti anebo podlely úvahám na hony vzdáleným od pravdy, připomíná komentář v Izvestijích.

V Rakousku se vyskytly námitky, že prý kritické názory vyslovené na adresu Rakouského rozhlasu a televize „zatěžují“ sovětsko-rakouské vztahy. Cožpak však není jasné, že snaha o objektivní a seriózní informace a čestnost novinářů nemůže v žádném případě pokazit dobré vztahy? ptá se oprávněně list Izvestija. Břemenem se pro ně může stát právě rozdmýchávání nepřátelství a nedůvěry mezi národy, což je i náplň práce autorů pořadů „východního byra“ při Rakouském rozhlasu a televizi.

KLUBU DOSLO:

UPOZORNĚNÍ REDITELSTVÍ ČESKÉ SKOLY

všem rodičům, které mají školou povinné děti, že zápis do 1. třídy se koná ve dnech 11. dubna až 18. dubna dopoledne v ředitelství školy, Sebatianplatz 3, Vídeň 3.

SDĚLENÍ RODIČOVSKÉ RADY ČESKÉ SKOLY:

Česká soukromá škola má vysokou úroveň a snese srovnání i s nejlepšími privátními školami v Rakousku. Výhodou je, že její žáci na rozdíl od jiných privátních škol neplatí školné. Budova je majetkem Skolského spolku "Komenský", který hraje výlohy spojené s údržbou a provozem (to je též mateřskou školku, družinu, školního lékaře).

Pedagogická činnost se řídí pouze předpisy rakouských školních úřadů, které učitele školy také honorují, kontrolují a po pedagogické stránce velmi pozitivně hodnotí. Proto má také škola plné právo veřejnosti, což je spojeno s tím, že žáci dostávají vysvědčení rovnoprávně s vysvědčeními z rakouských škol.

Výhodou je, že se žáci na škole naučí nejen perfektně češtině, ale i dokonale němčině a navíc dvěma dalším cizím jazykům — Děti zvládají toto dvojí zatížení s obdivuhodnou lehkostí, navíc mívají dobrý základ při výuce jiných jazyků. Přejít na vyšší školy jim podle zkušeností nedělá větší obtíže než žákům z jiných rakouských škol.

Ve třídách je 15–20 žáků, což je důležitý předpoklad pro individuální přístup učitele k žákům.

Škola je vedena tak, že se děti mohou ve škole stravovat a dopoledne mají možnost dělat úkoly nebo věnovat se hrám pod dohledem vychovatelky. Škola pořádá v roce dva lyžařské zájezdy (vánoce a pololetní prázdniny) a letní tábory.

Wer war wirklich der Regisseur?

Die wunderbare Vermehrung der Regisseure fand zwischen Hradtschin und Moldau statt.

Dort, in Prag nämlich, ging jetzt - nach der Welturaufführung bei den Filmfestspielen von Manila im Februar - die tschechische Premiere des Film „Die Schieber“ in Szene. In Manila als offizieller Beitrag Österreichs mit Beifall bedacht, sollte es das Spielfilmdebüt des bislang mit Dokumentarfilmen erfolgreichen Hannes Zell werden.

Daß der Streifen in Manila in tschechischer Sprache vorgeführt wurde, erklärte sich damit, daß er - wie damals berichtet - eine Koproduktion der Wiener Satel-Film mit dem Prager Filmstudio Barandov ist.

Als der KURIER-Kritiker nun vergangenen Donnerstag mit der österreichischen Delegation - darunter Satel-Chef Michael Wolkenstein, Drehbuchautor Gerald Gamm

und Dramaturgin Jutta Stürgkh - in der Goldenen Stadt anreiste, staunte er nicht schlecht.

Denn zu seiner beträchtlichen Verblüffung wurde keineswegs Hannes Zell als Regisseur vorgestellt, der übrigens derzeit in den Dschungeln des Amazonas in Brasilien dreht.

Vielmehr verbeugte sich der altgediente tschechische Filmemacher Jaroslav Balik als „Schieber“-Regisseur.

„Ich habe alle Schauspieler ausgesucht und war auch der eigentliche Leiter der Dreharbeiten“, erklärte Balik dem KURIER. Zell vorher in Manila: „Das ist mein Film.“

Daß jeder der beiden Regisseure die Hauptarbeit für sich reklamiert, ist ein gutes Zeichen für die Qualität des Films. Wer's allerdings wirklich war, bleibt Streitfrage. Im Vorspann jetzt stehen beide. Vielleicht klärt das einmal „Kottan“...

Kurier 27.3.83

program

VRATISLAV BRABENEC:

PLASTIC PEOPLE & UNDERGROUND

s hudebními ukázkami a diapozitivy obrazů Zbyňka Benyška.

22.4. 1983

Dreihackengasse 7.

Víden

TYROLSKÉ ELEGIE V NĚMČINĚ

JIRÍ MORAVA vyvíjí další havlíčkovskou činnost. Po německé brožuře v mnichovské Svobodné společnosti vydal teď za pomoci innsbruckého Turmbundu, společnosti pro literaturu a umění, „Tyrolské elegie“ v němčině. Jejich překladatel, osmdesátiletý Fritz Walter Nielsen ze Stuttgartu, je poprvé publikoval za své emigrace v roce 1936 v Hradci Králové a připsal je nositeli Nobelovy mírové ceny, německému žurnalistovi Carl von Ossietzkému. Po úspěšných „Exilových letech K.H.B.“ zpracoval Morava pro jedno rakouské nakladatelství Havlíčkovu kompletní biografii. Na základě tohoto 650-stránkového německého rukopisu získal vedle svého magisteria slavistiky na Leopoldově-Františkově univerzitě v Innsbrucku i doktorát v oboru rakouských dějin. Morava připravuje českou verzi pod názvem „C. k. disident Karel Havlíček“. Poslední velký životopis Havlíčkův, od Karla Túmy, vyšel totiž právě před 80 lety a byl již ve své době, např. Sasarykem, kritizován.

PATERNOSTER

pořádá koncert Vlasty Třešňáka: „Die Kuenstler“ - Stumpergasse č. 53, 1060 Wien dne 24.5.1983 ve 20 hod. Klubovní prostředí, občerstvení zajištěno. Vstupné 45 šilinků.

P.b.b.

Erscheinungsort Wien
Verlagspostamt 1090 Wien

**KULTURNÍ
KLUB**

ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

duben 1983

5

POZVÁNÍ

V dopise Heinrichu Böllovi Jaroslav Seifert v r. 1976 - před procesem se skupinou Plastic People of the Universe - o ní napsal:

" Tito lidé, kteří vytvářejí svou hudební a slovesnou tvorbu jakýsi zvláštní český typ undergroundové kultury, se dopustili totiž toho "zločinu", že se pokoušeli svými skladbami vyzpívat svůj odpor k etablovaným hodnotám světa, v němž žijí, k jeho pokrytecké morálce, k životní uniformitě, k byrokratické tuposti a ke konzumnímu způsobu života."

Proces s nimi pak rozhodující měrou ovlivnil myšlení československé opozice. " Nezlomená část veřejnosti (unavená zklamáním nadějami z toho, že změny či dokonce reformy nemocného organismu české společnosti přivedí vládnoucí moc) - přestala čekat na Godota. Pochopila, že moc sama nenahlédne, že izolované stížnosti, proklamace poražených a slohová cvičení na kritická témata nejsou s to vyvolat dostatečně účinný tlak", píše o tom tehdy jeden anonymní pražský glosátor.

A toto poznání pak bezprostředně vedlo k vytvoření hnutí Charty 77 jako široké, mnohoproudé občanské iniciativy na obranu lidských práv.

Zatímco Charta 77 se stala celosvětově známým pojmem, zůstal underground v polostínu i nadále. Obecně je považován za to, čím se demonstroval - a při tom jen omezeně - na veřejnost: za určitý, textově i muzikantsky nekonvenční hudební projev.

Underground sám se tak chápat nechce. Jeho ideolog Ivan Jirouš o něm píše jako o "vědomém intelektuálním úsilí" a ostře polemizuje s prof. Václavem Černým, který ho klade na roveň hippies (viz Svědectví 62/1980, str. 251). Jan Patočka o nich napsal parabolicky: "Co udělají? Domnívám se: ... budou s e starat o svůj vlastní život, za který, za jehož "vedení" má každý nezadatelnou odpovědnost... že tito lidé budou hlasití, aby k nim nedoléhal vnější zmatek, je nutný doprovod té věci. Jak to dopadne?... Já sám se přiznám, že nevím. Jen tolik je jisté, že okolní svět má mezi svými prostředky jako jeden z nejsilnějších zdání, pomluvu, výrobu obrazů; má možnost ukázat je pravým opakem toho, čím jsou; pokryje je nánosem špíny, aby se jevíli, jak si sám přeje; budou mu šířiteli mravních nákaz, stanou se morbidními jevy. A s takovými pak pryč, před soud, do vazby..." (Svědectví 57/1978, str. 171).

Vratislav Brabeneč je jedním z obžalovaných z r. 1976. Před krátkou dobou přijel do Rakouska a brzy odjede dál do Kanady. Než odjede jsme ho pozvali na večer o Plastic people, undergroundu a všem okolo toho.

VÁCLAV HAVEL A DRUZÍ

VÁCLAV HAVEL A OSTATNÍ

Karel Čapek kdysi napsal ve fejetonu o novinách, že se vyznačují tím, že každý den vyjdou pravidelně ve stejném rozsahu, ať se ve světě toho děje moc nebo neděje nic.

Náš bulletin nejsou noviny. Snaží se informovat o tom, co Klub dělá a jako přívažek i o tom, co jeho členy a příznivce bezprostředně zajímá. Někdy se toho najde skutečně málo, ale tentokrát se s tím doslova roztrhl pytek.

V sobotu 9.4. vyšel v Pařížském Le Mondu exklusivní rozhovor s Václavem Havlem, první po jeho propuštění z vazby. Koho by to nezajímalo a při tom kdo se k tomuto textu dostane. Otiskujeme proto z něho překlad alespoň hlavních částí.

Poslední Svědectví uveřejňuje recenzi Sborníku T.G. Masaryka, který vyšel v Čechách jako samizdat. Přetiskujeme jej jako doklad, že naše akce pamětní desky nebyla věcí sentimentality "dříve narozených", nýbrž že Masaryk je dnes v Čechách aktuálním tématem.

V předvolebním letáku vídeňských českých komunistů, vydaném pod v omyl uvádějícím titulem "Hlas menšiny" vyšel úvodník, ke kterému i při bezvýznamnosti těch několika málo jednotlivců, kteří za věci stojí, jsme přec jen považovali říci několik slov; už protože sedotýká školy Komenského. Shodou okolností vyšel k tomuto tématu v Profilu článek P. Kohouty; také ho přetiskujeme, stejně jako některé další výťahy a zprávy.

A tak jsme byli nuceni obsah tohoto čísla bulletinu značně rozšířit. Doufáme, že k obecné spokojenosti.

SLOŽENKY,

které přikládáme k tomuto číslu bul-
letinu, jsou určeny na zaplacení pří-
spěvků Klubu na sezonu 1982/83 nebo
na režijní příspěvek za zaslání bul-
letinu. Z něčeho Klub musí svou čin-
nost platit a něco stojí i výroba bul-
letinu. Předpokládáme, že se nikdo
nechce přiživovat na tom, co druží
jsou nuceni hradit. To se samozřejmě
netýká těch, kteří ze sociálních dů-
vodů přispějí opravdu nemohou.
Výše příspěvků byla na valné hromadě
odhlasována na S 150.-, režie jedno-
ho čísla bulletinu je kol 4 šilinků,
do roka jich vyjde asi 12.

IRRLAUFE

je název nové premiery Divadla Brett
podle předlohy francouzského autora
Raymonda Cousse. Premiéra je 19. dub-
na ve 20 hod. ve Studiu Moliere, Ví-
deň 9, Liechtensteinstrasse 37.
Na programu je hra do 30.4. (tamtéž).

ROBERT VEJVODA

vystavuje umělecké fotografie ve Wie-
ner Künstler salon (Víděň 7, Andreasg-
asse 9; otevřeno po-pá 14-19 hod., so.
10-12 hod. do 30.4.) spolu s Jaroslavem
Podešvou.

Robert Vejvoda je členem Künstlerhau-
su a měl již řadu výstav ve Vídni a v
jiných rakouských městech.

KONSUL ALOIS ENGLANDER,

který se v poslední době jako jeden
z původních proponentů "zelených" o-
citl ve středu pozornosti tisku a te-
levize v souvislosti s vnitřním konf-
liktem tohoto hnutí, je jedním ze za-
kládačích členů Kulturního Klubu.

OLDŘICH NOVÝ ZEMŘEL

Byl známým interpretem především ve-
seloherních a hudebně komediálních rol-
lí. Některé jeho filmy- Kristián, Pyt-
lákova schovanka a j.- jsou trvalou
součástí české filmové tvorby. Na jeviš-
ti působil 60 let, dlouhou dobu byl ma-
jitelem Nového divadla, dnešního Sema-
foru. Zemřel 15.3., bylo mu 83 let.

- Nedávno Vás po téměř čtyř letech propustili z vězení. Jaké je vlastně Vaše současné právní postavení?

- Mám tak zvané soudní, to znamená časově nelimitovaní přerušení trestu ze zdravotních důvodů. Teoreticky mohu od okamžiku, kdy budu lékařem uznán za vyláčeného, najít kdykoli ve schránce obsílku, že mám tehdy a tehdy nastoupit k výkonu svého trestu (zbývá mi ještě 10 měsíců). Ve skutečnosti však nemyslím, že československé autority mají v úmyslu, abych se- aspoň v dohledné době- do vězení vrátil. V dlouhodobější perspektivě závisí vše, jako obvykle, víc na obecné politické situaci, než na mně. Já se sice snažím chovat opatrně, do vězení se dobrovolně nehraju, ale svých názorů a postojů se vzdát přirozeně nemám.

- Vaši státní činitelé tvrdí, že za názory se ve Vaší zemi nezavírá.

- Za názory ne, jen za jejich projev. Ale co to je za názor, který není pro-
jeven? Což teprve svým projevením se názor nestává názorem?

- Byl jste necelý měsíc v nemocnici, teď už jste skoro měsíc doma. Jak se k Vám policie chová?

- Řekl bych, že zatím je jakýsi "klid zbrani". Mimo běžných šikan, provádě-
ných prostřednictvím jiných úřadů, jako je na příklad úsilí zavit mne bytu
v Praze pod záminkou, že jsem si svou venkovskou chalupu zařídil tak, že se
vlastně stala druhým bytem (podle československých zákonů nesmí občan vlast-
nit dva byty), mám od policie pokoj. nijak viditelně mi aspoň nedává o sobě
vědět (že jsem odposloucháván, je ovšem pravděpodobné). Trochu se asi če-
ká, co budu dělat a jak se budu vyvíjet, trochu to asi vyplývá z celkové po-
někud zmíněného policejního tlaku proti Chartě 77, souvisejícím asi s o-
becnou politickou situací v naší zemi, kterou dnes charakterizují známky ur-
čitého vyčkávání a nejistoty. To zmínění je ovšem relativní a omezené, svěd-
čí o tom například nadávný zásah proti františkánskému řádu.

- Co byste mohl říci o vězení a svém pobytu v něm?

- To by bylo téma na knihu, při čemž ani ta kniha by nepomohla vysvětlit ce-
lou věc komplexně: jde o zážitek ve své nejhlubší podstatě zřejmě nesdílitel-
ný. Proto jen stručně: léta jsem musel žít v atmosféře systematického lámá-
ní charakterů, strachu, udavačství, výchovy k sobectví, v atmosféře intrik
a nejrozmanitějších přímých a různých zbyrokratizovaných svinstev, tupé dis-
cipliny i svévolného šikanování, ponižování i urážek, připraven při tom o
možnost jakéhokoli i nejprimitivnějšího pozitivního psychického, emotivního
či smyslového zážitku, jako je třeba chápavý stisk něčí ruky, pohled na hez-
ký obraz nebo vlídné slovo.

Znovu a znovu jsem si uvědomoval, že smyslem vězení není jen vzít člověku
několik let života a připravit mu několik let trápení, ale něco víc: dožít
včetně ho poznamenat, destruovat jeho osobnost, vrýt mu do srdce rýhu, která
se asi nikdy nemůže zahojit úplně. Vězení mi připadá trochu jako taková "fu-
tuologická laboratoř totality": všechny pestře skryté, nepříjemné, nedokonalé
a jemné způsoby manipulace člověka systémem a jeho kontroly nad ním jsou tam
nejen přítomny ve své nahé kostře, venku těžko tak jasně viditelné, ale jsou
tam navíc rozvinuty k dokonalosti, o níž může náš systém "vnějšího světa" za-
tím leda snít.

Zvláštní dramatismus tomu při tom dává okolnost, že skutečným objektem
této laboratoře není pochopitelně onen poddajný státní a dávno už nepřímo
zmanipulovaný "sídlištní" člověk, kterým by systém chtěl každého z nás udě-
lat, ale právě naopak: vězení je prazvláštním shromaždištěm svérázných li-
dí, lidí tak či onak vyvíjejících či vymykajících se, ať už tím, že zabí-
její ze zárlivosti své ženy, nebo tím, že bojují za lidská práva.

Nejvíce je ovšem těch- jde hlavně o mladé lidi- kteří se dostali do věze-
ní prostě jen proto, že se nedokázali správně přizpůsobit, že je tížilo dus-
no doby, rozčiloval pokrytecký svět a někde nějak se- podivně, hloupě, zcest-
ně- vzbouřili nebo ani nevzbouřili, ale zůstali prostě "jiní". Na jedné ce-
le s dvanácti nebo pětadvaceti vezni se lze setkat s více zajímavými, zvlá-
štními, dramatickými, tragickými, zcela jedinečnými a zároveň hluboké roz-
pory současného světa a soudobého lidství bezděky demonstrujícími lidskými
osudy a příběhy, než na mnohatisícovém sídlišti. Takže tu jde vlastně o ja-
kousi tvrdou konfrontaci minulostí (t.j. světa individuálních osudů) s ký-
ženou budoucností (t.j. světem totální uniformity).

Svého času jsem četl v Rudém právu: stač československého ministra vnit-
ra dr. Obziny, v níž rozvíjel myšlenku, že kriminalita v socialismu prame-
ní z ještě nedostatečné sociální homogenity obyvatelstva. Skrtněte slovo
"sociální" a máte klíč k pochopení věci: ať budeme všichni stejní, nebude
potřebí věznic a soudů. Plevel bude odstraněn- zrušením pole. Opravdu: kde

je popřen život, jehož podstatou je přece rozrůzněnost a nikoli homogenita, tam nemůže bujet kriminalita, nejen ta domnělá, ale ani skutečná. Abych byl ale spravedlivý; tohle všechno není žádnou zvláštní specialitou právě československých věznic: hluboká Foucaultova analýza moderního vězeňství ("Střežit a trestat") ukazuje, že to je vlastně všude stejné: stále můžu jít o bezprostřednost trestu jako bezprostřední odpovědi na zločin a stále víc jdu naopak o cílevědomou deprivaci a destrukci lidské individuality a identity. U nás to je všechno jen asi zřetelnější a vyznačuje se to četnými zvláštnostmi, vyplývajícími z rozdílné povahy našeho systému. Velmi zjednodušeně řečeno: současné vězení není už dávno založeno na přímém fyzickém strádání i když se občas i v něm pochopitelně bije a hlad bývá občas i v něm), ale na něčem horším: je souvislým, každodenním, celodenním a neustávajícím útokem na psychiku, nervy a mravní integritu člověka.

- Pociťoval jste někdy vůči svým věznilům nenávisť?

- Nenávidět neumím a jsem tomu rád. Když pro nic jiného, tak už proto, že nenávisť kalí zrak a tím znemožňuje hledat pravdu.

- Zavřeli Vás na jaře r.1979 a teď jste se ocitl náhle- jakoby skokem- v roce 1983. Máte tedy ostré srovnání, ostřejší, než ti, kteří ta léta venku kontinuálně prožívali. Jak se Vám situace ve Vaší zemi jeví?

- Na jakékoli obecné hodnocení či soudy si zatím vůbec netroufám, mohu mluvit jen o svých prvních a veskrze subjektivních dojmech a pocitech, které nutno říct hned na počátku-- ve všech směrech předstihují mé očekávání: Čarota přišla šest let a VONS pět let pronásledování a normálně dál pracuji (i když jejich dokumenty nemají z mnoha důvodů už zdaleka tu publicitu, kterou měly dříve); jsem velmi překvapen šíří a hlubokým záberem nejrozmanitějších kulturních aktivit; počtem, vytrvalostí a úrovní soukromých filosofických seminářů, množství samizdatové literatury (nejen beletrie, ale ještě více esejistiky), strojopisných časopisů atd. atd. I když způsoby práce se změnily, strachu jako by bylo sice méně, ale opatrnosti daleko více, překvapuje mne její rozsah (nevím, jak to všechno dohoním) a hlavně neumlévající energie, do ní investovaná. Zdá se mi, jako by dnes byl ve společnosti vůbec větší hlad po kulturních hodnotách a pravdivém slovu, ať už přicházejí (zatím sporadicky) ze sféry "oficiální" (t.j. povolné) kultury nebo (němnohdy) ze sféry kultury "neoficiální", té "druhé", jak to nazval Ivan Jirous. Mám dojem, že texty, existující jen v několika kopiích by mohly vycházet v desetitisícových nákladech a byly by hned rozebrány.

Mnoho lidí jako by už nebylo s to potlačovat v sobě svou touhu po pravdivé a svobodné tvorbě. Překvapuje mne, že ve sféře "oficiální" kultury znají výsledky "neoficiální" kultury mnohdy lépe než my. Známé výsledky jejich; kdysi tak ostrá a nepřekročitelná hranice mezi oběma kulturami jako by se už trochu rozostřovala, v povolené kultuře se objevují častěji-- byť stále spíše jen na jejich okrajích-- zajímavé věci, mnohdy tak či onak inspirované kulturou "neoficiální", k ní se vztahující, s ní se měřící či dokonce od ní co do své vnitřní svobody téměř neodlišitelné.

Tlak politického aparátu proti povolené kultuře, té, kterou měl ještě nedávno tak dobře zmanipulováni, jako by silil, což je neklamnou známkou, že v ní tu a tam začíná opět o něco jít, občas to na mne dokonce působí, tak, že se mi v některých svých okresech tato zdánlivě "jeho" kultura téměř vymyká z rukou: zakazují hry, divadla a v této chvíli především četné-- donedávna oficiálně schválené-- rockové a jazzové kapely; mnozí už nevdají, zda patří do kultury "oficiální" či do té "druhé"; ti ještě povolení vystupují-- kdesi na pomezí povoleného a nepovoleného-- společně s těmi nepovolenými; všechno se to zkrátka nějak podivně zamíchalo nebo propletlo-- nebo aspoň mně se to tak zatím jeví.

Občas mám dokonce pocit, jako by se trochu změnil i vztah některých oficiálních (arci, že jen některých!) umělců k nám-- už se nás tolik nebójí, možná cítí, že se kdykoli mohou ocitnout mezi námi a že už vlastně nemá cenu moc toho předstírat, když to na jejich osud beztak nemá vliv. Znovu však zdůrazňuji, že to jsou jen mé první a naprosto osobní dojmy a že bych byl velmi nerad, kdyby to kdokoli chápal jako nějaké kompetentní hodnocení situace.

V něčem mi to trochu připomíná počátek šedesátých let, kdy proces sebe-uvědomování a duchovního sebeosvobodování společnosti rovněž začínal kdesi na pomezí oficiální a neoficiální kultury, v onom zvláštním prostoru, kde se vždy něco zakáže, aby se vzápětí o několik metrů dál objevilo něco jiného, co zakazovatelům uniklo. Tenhle proces vyvrcholil nakonec rokem 1968, kdy politická moc musela vzít na vědomí a už nemohla na vědomí nevzít skutečný stav společnosti a její duše.

Pokud jde o sféru politickou, zdá se mi, že současná moc stojí před rozpory, jež by měla řešit (hospodářskými, společenskými, politickými, kulturními) rozpačitěji, než jak se mi to jevílo ve vězení: jako by to... naopak

ona, kdo už začíná být trochu unaven (uvědomme si, že tu vládně už 14 let táž nezměněná garnitura). Občas se ještě projeví-- ať už tím nebo oním ne-smyslným zásahem-- téměř zbesilý strach moci z každého závanu čerstvého vzduchu, občas se naopak zdá, jako by i moc sama se pokoušela trochu vážněji zamýšlet o tom, jak tento zahnívající prostor vyvětrat (aniž by jí ovšem vzniklý průvan jakkoli ohrozil).

K tomu přistupuje pravděpodobně i určitá nejistota o tom, zda současný stav v centru našeho bloku je spíš jen nějakým provizoriem, nebo zda znamená naopak počátek něčeho nového-- a hlavně čeho. Poslední pocit, který bych v této souvislosti měl snad zmínit, je pocit, že za dobu, po kterou jsem tu nebyl, povážlivě vzrostla rozmařilost zkorumpované smetánky. Ne snad, že by to připomínalo přímo život římské aristokracie před pádem říše římské, na to jsou české poměry příliš malé, spíš by se to snad mohlo srovnat s životem Gierkova vedení v posledních letech jeho vlády-- i proto, jak tato rozmařilost kontrastuje s reálnou hospodářskou situací země a triviálními spotřebitelskými starostmi obyvatelstva.

- Myslíte, že tento náš rozhovor bude mít pro Vás nějaké nedobré následky?

- Nevím. Opravdu nevím.

KOMENTUJEME

Dostala se nám do ruky kuriózní tiskovina: "Hlas menšiny", volební platforma pokračových Čechů a Slováků v Rakousku. Jejím majitelem, nakladatelem a vydavatelem jsou M. Brožák, O. Brož a W. Leeb. Pod titulem "Kdo má dobrý vztah k menšině, je naším přítelem" se stkví fotografie Pr. Muhiho a dále tří uvedených, kandidujících za KPÖ. V podstatě nic neobvyklého v předvolební době.

Až na úvodník pod titulem "Naše menšina a situace v Rakousku", ve kterém m.j. čteme:

V posledních letech vnesl do menšiny určití lidé nenávisť a v cizích službách rafinovaným způsobem štvou jednoho proti druhému, snaží se zabránit snahám o jednotu a přátelství v menšině, podkopávají naše školství a štvou proti naší staré vlasti. Proč takovým snahám a lidem je třeba ostře vystupovat a zakročit, ať nad nimi drží ochrannou ruku kdokoli.

O Kulturním klubu to není možné říci jako o celku ani o jednotlivcích. Nikdo z nás nevzněl do menšiny nenávisť, neštvou jednoho proti druhému, nesnaží se zabránit snahám o jednotu atd. To vše existuje v menšině už od r. 1948, kdy se její malá, komunisty řízená část odštěpila, zmocnila části majetku české menšiny a stala se nástrojem pražského režimu.

O Klubu také nelze říci, že "podkopává naše školství. Je si vědom důležitosti udržení české školy ve Vídni a vytvoření předpokladů pro to, aby na ní byly upevněny zásady demokratické rakouské školní výuky a zamezeny vlivy jiné.

Překvapivé jsou však formulace o "cizích službách" a o nutnosti "proti takovým snahám zakročit." Těžko si představit, že by čeští stoupení KPÖ rozehrávali takto své (značně zestárlé) bicepsy; musejí si být vědomi toho, že nemají k dispozici ani StB ani milice. Inspirace k těmto formulacím přichází nutně odjinud a "zdejší" jen v jejich službách to dávají na papír. Ochrannou ruku nad Kulturním klubem nedrží nikdo přímo. Tak jako nad všemi. kdo v Rakousku žijí, ji drží rakouský stát, jak je ostatně ve všech skutečných republikách obvyklé. Snad by se dalo říci, že Klub požívá jisté sympatie spolkového kancléře-- když odhaloval desku TGM, kterou Klub zřídil, řekl, že rád vyhovuje této žádosti svých přátel.

V tomto pohledu má výzva "zakročit" opravdu zvláštní pachut. Celý úvodník začíná následujícím odstavcem:

Právě tak, jak v 17. století J. A. Komenský nuceně opouští svou vlast, tak opouštěli až do poměrně nedávné doby naši předkové svou rodnou zemi, které se nemohla uživit. Velká část nejchudšího lidu, jenž šel za skývou chleba do světa, se usazovala v Rakousku, především ve Vídni.

Ta paralela je zcela chybná. Ti, kdo odcházeli na přelomu století do Rakouska, odcházeli vskutku protože se v chudých oblastech Čech, Moravy a Slovenska nemohli uživit. Komenský však nedešel z vlasti proto-- tože by se v ní nemohl uživit, ale protože jeho vlast byla okupována cizími vojsky a protože odmítl vzdát své své viry jako podmínky pro to, aby mohl zůstat. Komenského jméno vídeňské české školy je tím dnes symboličtější než kdykoli dříve. Jde o to zajistit také Komenského duch na této škole.

Eine tschechische Schule in Wien ist natürlich unentbehrlich. Schon aus Gründen einer geschichtlichen und kulturellen Kontinuität. Ich möchte sagen – der Unterricht von Kindern tschechischer Nationalität in ihrer Muttersprache sollte in Wien unter den Denkmalschutz gehören. Wenn man bedenkt, daß in dieser Stadt – die immer noch von tschechischen Namen nur so wimmelt, ja in der man noch heute in der Straßenbahn über die Mitreisenden sicherheits halber nicht tschechisch sprechen soll, um nicht zu riskieren, daß sie tschechisch antworten –, daß in dieser Riesenstadt heute nur etwa 160 Kinder die acht Klassen der Komenius-Schule am Sebastianplatz bevölkern, dann ist die tschechische Sprache in Wien genauso bedroht wie der Wald durch den sauren Regen.

Es ist kein tschechischer Chauvinist, der diese Zeilen schreibt, sondern einer, der einfach glaubt, daß die Muttersprache eine der wichtigsten Komponenten der geistigen Entwicklung des Kindes ist und deswegen von jedem zivilisierten Land auch bei allen seinen Minderheiten erhalten und gepflegt werden sollte. Das ist zum Glück hier der Fall, und wenn die tschechische Schule von jemandem bedroht ist, dann nicht vom österreichischen Staat, sondern von den tschechischen Eltern, die ihre Kinder überwiegend nicht in die tschechische, sondern lieber in eine österreichische Schule schicken.

Um diesem Phänomen entgegenzuwirken, veranstaltete die Komenius-Schule neulich einen Tag der offenen Tür. Ich ging auch hin, gleich doppelt motiviert: als Großvater, dessen siebenjähriger Enkel, der vor einem Jahr seinem Vater in die Emigration folgen mußte, heute in Wien eine österreichische Schule besucht, und als ein in seiner Heimat toteschwiegener Schriftsteller, der wissen will, wie eine tschechische Schule unterrichtet, die niemandem latschweigen muß, weil sie nicht politisch indoktriniert ist und einen Teil des österreichischen Schulwesens darstellt. Zugegeben, ich wollte auch erfahren, warum diese Schule mein Weihnachtsgeschenk abgelehnt hat – 100 Gratisexemplare meines Kinderbuches, das ich zu solchen Zwecken in tschechischer Sprache selbst herausgebracht habe.

An der tschechischen Komenius-Schule in Wien wird „brüderliche Hilfe“ ganz eigener Art geleistet:

Prager Tschechisch

von PAVEL KOHOUT

„Gleich am Anfang sei gesagt, daß der Besuch von allen acht Klassen der Volks- und Hauptschule eine positive Überraschung mit sich brachte. Ich sah acht gute oder sogar sehr gute Lehrerinnen, die locker, geschickt und wirksam verschiedene Lehrstoffe bewältigten. Es war rührend, spannend und sehr überzeugend, zu sehen und hören, wie Kinder in allen acht Klassen in zwei Sprachen ganz natürlich und mühelos gesprochen und gedacht haben – in einer Klasse sogar in vier Sprachen, da dort ein Spiel gleich tschechisch, deutsch, russisch und englisch abgewickelt wurde.“

Soweit das Lob. Ein Schock kam, als man mir zwei Bücher zeigte, die ich beim Unterricht in der Muttersprache für die zwei wichtigsten halte: die Bibel und das Lesebuch. Sie werden geliefert – aus Prag. Die Prager Bibeln und Lesebücher gehörten immer zu den besten und schönsten in der Welt, ihr Erfinder Komenius war letzten Endes ein (zu Hause toteschwiegener) Tscheche.

Nur: Die tschechischen Kinder in Wien erhalten gerade die Bücher, derentwegen manche tschechische Eltern ihre Heimat verlassen haben, damit sie ihre Kinder in der Wahrheit erziehen könnten. Diese Bibel ist von den kleinen Details, die ein Kind zuerst begreift, bis zu den ersten allgemeinpolitischen Informationen natürlich auf die Art und Weise gebaut (herausgegeben 1975), wie es das Prager Regime für ideologisch richtig hält. Der Höhepunkt: ein sowjetischer Panzer mit einem brüderlichen Befreier von 1945, eine makabre Halb Wahrheit, wenn die zweiten Panzer – die von 1968 – fehlen. Und in dem Lesebuch fehlen genau dieselben etwa 200 Autoren, die die Kinder in Prag schon längst vergessen haben und die erst die nächsten Generationen (wie den Komenius) wiederentdecken werden.

Die Kinder in Wien sollen anscheinend genausolange warten, wohl, bis eines Tages die richtigen Bücher aus Prag kommen.

Auf die Frage, wie so etwas möglich ist, behauptete die Direktorin, die Schule habe keine Mittel, um sich eigene Bibeln und Lesebücher anzuschaffen, und müsse deswegen Geschenke aus Prag annehmen. Auf die Frage, warum sie dann die 100 Bücher eines tschechischen Schriftstellers (Thema: Ein kleines Mädchen wird von der Langeweile, der Traurigkeit und der Angst befreit) abgelehnt habe, behauptete sie, dies sei der Beschluß des Schulvereines „Komenius“ gewesen, der die Schule verwaltet. Auf die Frage, wie ein Schulverein dieses Namens Grausbücher eines tschechischen Schriftstellers den Schülern vorenthalten kann, behauptete sie plötzlich, sie allein hätte das entschieden. Auf die Frage warum, behauptete sie, dann müßte sie Geschenke von allen akzeptieren, ob gut oder schlecht. Auf die Frage, warum sie dann problematische Geschenke aus Prag akzeptiert, behauptete sie, die Schule habe keine Mittel, um sich eigene... usw.

Ich bewundere die Arbeit dieser Direktorin, wie sie in der Vielfalt und Qualität der Unterrichtsformen, dem Aussehen und Auftreten der Kinder zum Ausdruck kam. Ich wundere mich nur, daß sie wahrscheinlich nicht begriffen, daß die Sorge um die Seelen dieser meistens entwurzelten Kinder viel wichtiger ist als irgendwelche politische Ressentiments eines Vereines. Und so sehr ich

sogar die Zusammenarbeit mit Prag gutheiße – ich finde es in Ordnung, daß man den Wienern mit Fachschulbüchern hilft –, so darf dies doch nicht in eine andere Art „brüderliche Hilfe“ entarten, dank welcher der Sinn des Ganzen untergeht:

Warum sollen die Eltern, die ihre Heimat verlassen mußten, weil sie an einer Reform des Sozialismus mitwirkten, jetzt erleben, daß ihre Kinder wieder indirekt von den siegreichen Gegenreformatoren indoktriniert werden – in einer Schule der Republik Österreich? Und warum müssen es die Eltern erleben, die schon jahrzehntlang hier leben, weil sie an eine Reform nie glauben?

Zum Schluß ein Angebot, sowohl an die Schule als auch an den Herrn Unterrichtsminister: Ich bin bereit, mit den besten tschechischen Künstlern, die es weltweit in der Emigration gibt, gleich, gern und gratis an einer neuen Bibel und an einem neuen Lesebuch mitzuwirken, die überall dienen könnten, wo die tschechischen Kinder ihre neue Heimat gefunden haben.

„Prager Deutsch“ ist ein Begriff für die leider ausgestorbene Gattung der deutschen Sprache, wie sie in meiner Geburtsstadt gepflegt wurde. „Wiener Tschechisch“ sollte ein Begriff sein für die gerettete Gattung der tschechischen Sprache, in der die Worte wieder ihre ursprünglichen Inhalte bekommen: Im „Prager Tschechisch“ ist es leider momentan nicht der Fall.

MEZINÁRODNÍ CENY ČS FILMŮM

V minulém roce bylo na mezinárodních festivalech oceněno 14 celovečerních a 33 krátkometrážních filmů. Číslo a jsou sice poměrně velká, „hodnota“ u dělených cen je však podstatně nižší – žádná z cen nepřichází ze skutečně velké festivalové soutěže.

Tou nejhlavnější byla hlavní cena za scénáře k filmům *Hadí jed a Kleněný dům* z festivalu neorealisticých filmů v Avellinu, kterou dostala Irena Charvátová. Dále Zlatý berlínský medvěd, kterého získal Ivan Rěč za krátkometrážní snímek *Loutka přítel člověka*, druhá hlavní cena a Cena FICC filmu *Zánik domu Usherů* Jiřího Švankmajera z Krakova a cena za kameru (Jan Čuřík) a za nejlepší ženský herecký výkon (*Tereza Pokorná*) filmu *Láska mezi kapkami deště* na kolumbijském festivalu v Cartagena.

6

T. G. Masaryk a naše současnost. Ineditní sborník. Sedm dílů. 610 stran. Praha, 1980.

Přes čtyřicet let s výjimkou dvou krátkých období je Masarykovo jméno a dílo u nás tabuizováno. Nanejvýš mohlo být připomenuto s pohrdlivým spíláním, v lepším případě s chladnou kritičností. Je to obropský, ne-li světový paradox v moderních dějinách, kdy stát zapírá svého tvůrce. Ostatně dnes tento stát zapřel dokonce i samo datum svého vzniku, což je už opravdové monstrum.

Nedivme se však, děje se to v celkových intencích dnešního režimu. Obdivuhodnějším faktem je, že navzdory tak dlouhodobému umlčování Masarykovo jméno nebylo u nás zapomenuto, a dokonce i lidé, kteří už znají sotva víc než pouhé toto jméno, jsou ochotni kolem něho či z něho konstituovat naši národní identitu.

Ineditně publikovaný Masarykův sborník pak dokazuje, že kulturní povědomí národa ústy představitelů nejrůznějších duchovních proudů, orientací a generací doma i za hranicemi prokazuje svůj poměr k Masarykovi jako ke klíčové postavě našich národních dějin.

Masarykův sborník vycházel jako periodikum poměrně krátkou dobu: ve dvacátých a třicátých letech vyšlo celkem šest ročníků. Nebyl to nějaký oficiální podnik k oslavě osobnosti prezidenta osvoboditele. Klád hlavní důraz na dokumentární hodnotu publikovaných materiálů. Proto v něm nejdůležitější místa zaujímaly nevydané nebo málo známé Masarykovy texty a pramenité studie o různých fázích Masarykovy činnosti. Sborník se nauzavíral ani studijním problémovým a hodnotícím Masarykovo dílo, ani už pozitivně nebo negativně. A tak se zde objevila krajně levicová Nejedlého kritika *Světové revoluce* vedle protestantské kritiky J. L. Hromádky a stanovisko německého nacionalisty k národnostní otázce v novém státě vedle bolševického odsouzení *Ruska a Evropy* z pera Lva Trockého.

Sedmý svazek Masarykova sborníku na tuto tradici navázal. Všechny hodnotící příspěvky v něm sjednocuje věcnivě zaujetí autorů Masarykem a jeho dílem.

Sborník je rozdělen do čtyř oddílů:

První – *Vzpomínky* – obsahuje vzpomínkové záznamy obou žijících Masarykových vnuček. Anny Masarykové *Masaryk a kontinuita Pražského hradu* a Herbetky Masarykové *Bylo nebylo...* a dále J. Matouškové *Vzpomínku na TGM*.

Druhý – *Stati* – je zahájen úvahou Jiřího Hájma *Čím je pro nás TGM dnes*, po ní následují: Jaroslav Hora, *TGM – několik črt z jeho života*; M. Otáhal, *Význam bojů o Rukopisy*; Josef Mršávký, *Masaryk a literatura*; F. Kautman, T. G. Masaryk a problém národní identity; J. Mlynárik, Milan Rastislav Štefánik v Masarykově korespondenci; Josef Dubský, *Masaryk a Němci*. (Masarykův koncept němečtvi v jeho boji za vytvoření samostatného státu a jeho poměr k Němcům po roce 1918); Josef Nedoma, *TGM jako prezident československého státu*; P. Pithart, *Uznání proroka v Čechách* (TGM a naše společenost); Josef Zvěřina, *Malý hovor katolického teologa o TGM*; Jan Šimsa, *Hromádka kritika Masaryka*; J. M. Lochman, *Masarykův pokřovatel Emanuel Rádl*; V. Lesák, *Filosofický význam Masarykova pojetí náboženství a jeho výkladu o smyslu československých dějin*; Karel Hrubý, *Filosofické kořeny Masarykovy politické koncepce*; Z. Pinc, *Myslitel periodický*; Vladimír Kadlec, *TGM a ekonomie*; M. Machovec, *Masaryk a marxismus*; Erasm Kohák, *O životě v pravdě*; Jan Patočka, *České myšlení v meziválečném období*.

Třetí oddíl – *Dokumenty* – obsahuje především několik dosud nepublikovaných Masarykových textů: výbor z dopisů TGM Zdeňce Šemberové, Masarykovy dopisy Hülsnerovu obháji z doby « hilsneriády », Masarykův dopis z doby předvolební kampaně z r. 1907, Masarykovu úvahu o společenském chování z poloviny dvacátých let. Dále je zde uveřejněna stať legionářského pracovníka Josefa Kyncla *Masaryk a revoluční armáda* z r. 1970, úvaha Františka Schwarzenberga *Masaryk a naše státnost*. J. L. Hromádka osnova přednášky k 7.3. 1948, článek Ivana Děcera *Proti falšování historické úlohy T. G. Masaryka*, studie Bronislava Štefánika *Humanistický als Ideologie* (Ein Beitrag zur Deutung von Masaryks Philosophie), recenze Jiřího Němce *2 x 2 studie o Masarykovi* (o pracích J. Patočky a V. Černého). Dále je zde zařazena stať *Osudy Ústavu T. G. Masaryka* obsahující i Patočkův referát o badatelské činnosti obnoveného Ústavu z r. 1968.

Čtvrtý díl – *Bibliografie* – pokračuje v práci doposud uveřejněných masarykovských bibliografií (F. Pokorný, B. Jakovenko, B. Beneš-Buchlovan, F. a M. Laichterovi), které vesměs končí na přelomu třicátých let. I když jistě nejde o bibliografii vyčerpávající, přesto zachycuje naše i zahraniční edice Masarykových prací i spisů o něm, pokud byly vydány na sklonku třicátých, ve čtyřicátých, padesátých, šedesátých a sedesátých letech, a to v češtině, a částečně i v jiných jazycích, včetně závazných prací nevydaných. Tato bibliografie je pak doplněna ještě « skrytou » bibliografií, zachycující práce věnované jiným tématům, v nichž však masarykovská problematika zaujímá významnější místo.

Sborník si zaslouhuje (a jistě se dočká) obsáhlejší hodnotící recenze. Zatím snad je třeba alespoň podotknout, že široký rejstřík světových pohledů různých autorů na T. G. Masaryka při jejich vzájemné toleranci podává závažnou výpověď nejen o Masarykovi, ale také o jedinečnosti a specifčnosti myšlenkové atmosféry dnešní české ineditní kultury.

f. n (Praha)

program

ERAZIM KOHÁK

univerzitní profesor, Boston

ČESKOSLOVENSKO VIDĚNÉ Z AMERIKY

pátek 27. května 19.30
Dreihackengasse 7, Vídeň 9

buffet Jelínek

KULATÝ STŮL

K VÝROČÍM 1938, 1948, 1968

ERAZIM KOHÁK, RADOMÍR LUŽA, ZDENĚK MLYNÁŘ

PŘEMYSL JANÝR, IVAN MEDEK

úterý, 7. června 19.30
Dreihackengasse 7, Vídeň 9

buffet Jelínek

"Kulturní klub", Inhaber und Hersteller sowie Herausgeber "Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Oesterreich", alle 1090 Wien, Lustkandlgasse 4, Tür 21. Redaktion 1090 Wien, Lustkandlgasse 4/21.

P.b.b.

Erscheinungsort Wien

Verlagspostamt 1090 Wien

**KULTURNÍ
KLUB**
ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

květen

1983

6

POZVÁNÍ

Erazim KOHÁK, profesora filosofie na univerzitě v Bostonu, není třeba příliš představovat. Je autorem řady knih (Dialog přes hranici, Národ v nás) a celé řady článků a statí, které uveřejnil především ve Svědectví.

Také v Kulturním klubu nebude poprvé. V červnu 1980 měl u nás přednášku o problému poznávání a nacházení pravdy, která přes své abstraktní téma přilákala kol stovky zájemců (možná, že jich bylo ještě víc). Je tedy pochopitelné, že jsme využili jeho letošního zájezdu do Evropy a pozvali ho znovu.

Protože jsme s ním sice v zásadě dojednali večer v Klubu, ale nestačili už dojednat přesně téma, dali jsme tomuto večeru pracovní titul "Československo viděné z Ameriky." S jakého zorného úhlu, jsme ponechali jeho volnému uvážení.

Krátce po tomto večeru je na programu "kulatý stůl" na téma našich dějinných "osmiček": 1938, 1948, 1968. Letos je výročí všech těchto klíčových dat našich dějin - a tedy i podnět se k nim vrátit.

Tento večer se bude konat proti všem zvyklostem v úterý (7. června). Je to jistě nevýhodný den, ale byli jsme nuceni ho zvolit, abychom ke "stolu" dostali současně ještě Erazim KOHÁK, RADOMÍR LUŽA a ZDENĚK MLYNÁŘ, ke kterým přisedne ještě P. Janýr a I. Medek, který bude také držet oproti diskuse.

Vyjímečně zveme také k televizi: v sobotu 11. června je na druhém rakouském programu filmový záznam divadelní hry Pavla Kohouta Marie zápasí s anděly.

Socialistická "ideologie tun" a vysoké přírůstky výroby vedou v Československu k bezpříkladnému ničení životního prostředí: 34 procent lesů jsou těžce postiženy nebo už zničeny, lidé trpí znečištěním vzduchu a vody tak jako nikde. Zlepšení není v dohledu: ČSSR potřebuje hnědé uhlí a informace o znečišťování životního prostředí jsou tajné. Tak uvádí svůj článek západoněmecký zpravodajský magazín DER SPIEGEL. Přetiskujeme ho v poněkud zkrácené verzi:

"Unser Land wird bald unbewohnbar"

Vier Millionen Tschechen und Slowaken - 26 Prozent der Staatsbevölkerung - leben in hochgradig verpesteter Luft und sehen die Sonne allenfalls hinter einem dichten Filter bronzefarbener Gaswolken.

Mehr als 8000 tschechoslowakische Flußkilometer - 33 Prozent der Gesamtlänge - sind biologisch bereits tot.

500 000 Hektar Wald auf ČSSR-Böden gelten als schwerstens umweltgeschädigt. 1990 werden es eine Million Hektar sein, 34,5 Prozent aller Wälder in der Tschechoslowakei.

Zumindest auf einem Gebiet nämlich hat die ČSSR des Partei- und Staatschefs Gustáv Husák erreicht, was sie seit Jahrzehnten erklärtermaßen auf vielerlei Sektoren hartnäckig anstrebt: Welt-niveau. Sie liegt heute unbestreitbar an der Spitze der Luft- und Wasserverdrek-ker Europas.

Nirgendwo wird eine höhere Emission pro Kopf der Bevölkerung erreicht. Die 15 Millionen ČSSR-Bürger verunreinigen ihr Wasser so, als wären sie vier Millionen mehr, und säubern es so, als wären sie vier Millionen weniger.

In der einst „Goldenen Stadt“ Prag enthält jeder Kubikmeter Luft 0,13 Milligramm Ruß - die international tolerierte Norm liegt bei 0,04. Auch der Anteil an Schwefeldioxyd übersteigt mit 0,17 mg die Grenzwerte rund um das Dreifache.

Ein ätzendes Gemisch aus Smog plus Abgasen von Dieselöl und Benzin macht

Menschen wie Gebäuden gleichermaßen zu schaffen. Es nützt nichts mehr, daß die Prager Denkmalschützer unter Hochdruck arbeiten. Die Zerstörungen an der alten gotischen oder barocken Haussubstanz schreiten allemal schneller voran als die Reparaturarbeiten.

In der slowakischen Hauptstadt Bratislava (Preßburg) hängt der Himmel gleichfalls voller Gift. Wenn der Wind aus Südosten bläst und die Emissionen der Chemiewerke „Slovnaft“ und „G. Dimitrov“ (früher Dynamit Nobel AG.) heranträgt, müssen die Fenster geschlossen bleiben. Mindestens dreimal pro Jahr kommen die Fußballfans rabenschwarz aus dem Stadion heim.

Zudem herrscht in Bratislava akuter Trinkwassermangel. Immer öfter rinnt es braun aus der Leitung. Ärzte empfehlen den Müttern, Milchpulver für Babys nur noch mit Mineralwasser anzurühren, um Darminfektionen zu vermeiden.

Noch schlimmer steht es in etlichen slowakischen Landstädten, wohl am allerschlimmsten im nordböhmischem Raum hart an der Grenze zur DDR.

In Nordböhmen lagert das Fundament des traditionsreichen Industrielandes - ein Kohlevorkommen aus der Tertiärzeit, gut 80 Kilometer lang und zehn bis 20 Kilometer breit, das von Ústí (Aussig) über Teplice (Teplitz-Schönau) bis nach Chomutov (Komotau) reicht. Derzeit werden hier vier Fünftel der tschechoslowakischen Braunkohle gefördert und zwei Fünftel des elektrischen Stroms erzeugt.

pokr. str. 7

ANKETA

Okruh zájemců o činnost Klubu se v poslední době značně rozšířil a Klub se dostal i do povědomí rakouské veřejnosti. Ve snaze vyjít vstříc zájmům co možná největšího počtu zájemců se obracíme na všechny - nejen členy Klubu - se žádostí o vyplnění následujícího dotazníku, který má být vodítkem pro další činnost Klubu. Proto Vás prosíme o jeho vyplnění a odeslání.

Jméno a adresu, které jsou uvedeny v závěru, nemusíte vyplňovat a tím Vaše odpovědi zůstanou anonymní, pokud si to budete přát. Nemusíte také odpovídat na všechny otázky, pokud nechcete nebo nemůžete.

1. Pokuste se ohodnotit pořady, které Klub v poslední době pořádal:

		dobrý	průměrný	slabý	neznám
Kohák, Československo...	(květen)				
Brabenec, Plastic...	(duben)				
Coudenhove-Kalergi	(březen)				
Matiné TGM	(březen, září)				
Tvrzníková-Mašíňová, Ada a Eda	(únor)				
Dubská, Mlynář, Skolka, Čína	(leden)				
Opasek, Náboženství	(listopad)				
Kaplan, Procesy	(říjen)				

2. Proč jste nenavštívil tyto večery:

	Kohák	Plas-tic	Kaler-gi	TGM	Ada	Čína	OPA- sek	Kaplan
a) téma mě nelákalo								
b) neměl jsem čas								
c) dozvěděl jsem se o něm pozdě								

d) jiný důvod

3. Termín večerů zpravidla v pátek mi a) vyhovuje
b) nevyhovuje
- navrhuji jiný den (jaký?)

4. Navštěvujete také podniky jiných českých a slovenských spolků?

a) často
b) občas
Které?
c) zřídka
d) nikdy
e) nevím o nich

5. Zaplatil (a) jste členská příspěvky Klubu na sezónu 1982/83?

ano ne

nebo jste poslal (a) příspěvek na bulletin?

ano ne

Jestliže jste žádný příspěvek nezaslal (a), pak proto, že

nemáte zájem o členství v Klubu

nemáte zájem ani o bulletin

jste zapomněl (a)

nemáte peníze

Uvedete jiný důvod?

6. Předpokládáme, že bude možné rozšířit obsah našeho bulletinu a zlepšit

jeho grafickou úroveň.

Z článků nebo informací, přesahujících běžnou činnost Klubu byste v takovém případě doporučoval (a)

	rozšířit	omezit	ponechat v dosavad. rozsahu	nevím
zprávy o činnosti čs. umělců, žijících v Rakousku				
informace o čs. hrách na zahraničních scénách				
zprávy o hercích čs. původu				
občasnou rubriku "ze společnosti"				
přetisky článků ze záp. tisku o Československu				
informace o knižních novinkách				

v bulletinu by měly být i články týkající se Rakouska ano ne

východoevrop. problémů ano ne

Bulletin by měl ještě obsahovat:

7. V poslední době Klub svou činnost značně rozšířil. Pro další zlepšení jeho práce se zdá být nezbytné vytvoření různých sekcí činnosti. Jako náležitá se jeví na př. sekce pro péči o uprchlíky, zájmová sekce výtvarníků a jiných umělců, sekce pro práci s dětmi.

Tyto sekce a náplň jejich činnosti (a především možnosti) jsou zatím ještě předmětem diskuse, do které však může každý přispět.

Máte návrh na vytvoření nějaké konkrétní sekce?

Měl byste zájem v některé ze sekcí být činný (á)? V které?

8. Domníváte se, že by Klub měl aktivně zastupovat zájmy svých členů a Ce-

chů a Slováků vůbec u rakouských úřadů? ano ne

případně prostřednictvím rakouských úřadů u úřadů ČSSR? ano ne

9. V kterém směru by se podle Vašeho názoru měla činnost Klubu rozšířit,

ev. omezit?

10. V jakém směru můžete a hlavně jste ochoten (a) se na činnosti Klubu podílet?

11. Orientační údaje:

Váš rok narození: školní vzdělání:

V Rakousku žijete od r.

máte rakouské občanství? Od kterého roku?

máte jiné občanství?

12. Chcete udat své jméno a adresu?

13. Máte nějaké zvláštní připomínky k činnosti Klubu, které byste chtěl (a)

ještě uvést?

Vyplněný dotazník odešlete laskavě na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku,
Lustkandlgasse 4/2, Vídeň 9

JESTĚ JEDNOU PŘIKLÁDÁME SLOŽENKY TĚM,

kdo dosud nepoukázali příspěvek na činnost Klubu na sezónu 1982/83 ani neposlali žádný příspěvek na zaslání bulletinu. Z něčeho musí Klub svou činnost hradit a i výroba a rozeslání bulletinu stojí peníze. Předpokládáme, že se nikdo nechce přizívat na tom, co jsou druzí nuceni hradit. To se samozřejmě netýká těch, kteří ze sociálních důvodů přispět opravdu nemohou.

Výše členských příspěvků byla na valné hromadě stanovena na S 150.-, režie jednoho čísla bulletinu je kol 4 šilinků, do roka vychází 12 čísel. Pokud složenu ve své dnešní zásilce nemáte, máte příspěvky zaplacené. Pokud jste peníze poukázali teprve v poslední době, může se stát, že jsme ještě nestačili to zaznamenat v adresáři a tak byste dostali složenu ještě jednou; v tom případě ji považujte za bezpředmětnou.

DEKUJEME VŠEM,

kterí dosud příspěvky poslali. Je jich několikrát víc než v předcházejících letech. Považujeme to za uznání, že činnost Klubu má svůj význam.

MARIE ZÁPASÍ S ANĚLÝ,

divadelní hra Pavla Kohouta, jejímž podtextem jsou osudy herečky Vlasty Chramostové, bude uvedena v rakouské televizi na 2. programu v sobotu 11.6. ve 20.15.

IRENA RÁČKOVÁ

pořádá výstavu obrazů, grafiky a batiky s rámci Sitzenдорfských svato-dušních dnů v "Passhaus" v Sitzen-dorfu an der Schmida, Hauptplatz 6 (tel. 02959/387). Výstava je otevřena v sobotu 21.5. a v úterý 24.5. od 10 do 18 hod.

Volby v Menšinové radě

Volební komise navrhla za nového předsedu zástupce Sokolské župy krajana dr. Jana Petřika, za místopředsedy krajany Františka A. Buchala, inž. Otu Česku a Karla Matala. Za jednatele krajana Jindřicha Brázdila, místopředsedy krajany Jindřicha Foltina st., za pokladníka Františka Kalouska, místopokladníka Karla Pavliše. Za členy výboru Josefa Brůhu, dr. Milana Frühbauera, Vlastu Frühbauerovou, Josefa Jonáše a Antonína Svobodu. Za revisory krajany Františka Bouchala, Františka Gärtnera a Viléma Langeru. Dále do výboru tyto krajanky a krajany: Pavla Billiga, Františka Brůhu, Aloise Bubníka, Františka Císlera, Jindřicha Foltina ml., Otakara Formánka, Lenku Froňkovou, Aloise Háčka, Roberta Haranta, Josefa Hrabánka, Františka Chouru, Josefa Koutníka, Františka Krakoviče, Libuši Krakovičovou, Viléma Kvasničku, Olgu Matalovou, inž. Jiřího Nováčka, Karla Štěrbíka, Jiřího Uhra a Stanislava Žmolu. — Všichni navržení byli zvoleni a funkce přijali.

(Víd. svob. listy)

Offenlegung nach dem Mediengesetz: "Kulturní klub" ist ein Informationsbulletin des Vereins "Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich." Vorstand des Klubs: Mag. Přemysl Janýr, Vorsitzender, Ivan Medek, Vorsitzender-Stellvertreter, Hana Paul, Geschäftsführer, Gustav Libal, Kassierer, Lumír Kunz, Dipl.-Ing. Dr. Artur Zdráhal, Míka Mrázová, František Vaneček, Ivan Binar, Karel Jakl, Milan Dziaček, Beisitzer. Sitz des Kulturklubs und Adresse der Redaktion 1090 Wien, Lustkandlgasse 4. "Kulturní klub" berichtet vor allem über die Tätigkeit des Kulturklubs der Tschechen und Slowaken in Österreich, der sich zum Ziel setzt, sowohl seinen Mitgliedern und Freunden, als auch breiteren österreichischen Öffentlichkeit den Zutritt zu der tschechoslowakischen demokratischen Kultur, Wissenschaft und Kunst zu ermöglichen.

Messungen von Hygienikern und Medizinern am „brennenden Herzen der Nation“ (so das Prager Gewerkschaftsblatt „Práce“ über Nordböhmen) lieferten Horrorzahlen: Die Kinder der verseuchten Gebiete haben um 20 Prozent mehr rote Blutkörperchen. Ihr Knochenwachstum verzögert sich um gute zwölf Monate. Die Zahl der Leukämiefälle im jugendlichen Alter steigt. Vom 30. Lebensjahr an sind Herzinsuffizienzen wahrscheinlich, vermehrte Krebsleiden zu befürchten. Die durchschnittliche Lebenserwartung reduziert sich um drei Jahre.

Wirtschaftlich sieht die ČSSR nur einen Ausweg: Mangels nennenswerter heimischer Ölvorkommen muß sie ihre Braunkohlenproduktion von derzeit knapp 100 Millionen Tonnen auf 130 Millionen steigern. Für dieses Ziel ist den Regierenden buchstäblich kein Opfer der Bevölkerung zu groß. 20 nordböhmisches Ortschaften verschwanden bereits vom Erdboden – sie hatten das Pech, auf „Kohlenzapfen“ zu ruhen.

In Wahrheit deuten alle Anzeichen darauf hin, daß sich die ČSSR in etlichen Jahrzehnten noch ungleich dreckiger und giftiger präsentieren wird. Denn die Vorräte an hochqualitativer Braunkohle sind längst erschöpft. Was man heute aus der Erde buddelt, besitzt gerade noch 3000 bis 3500 Kilokalorien anstelle der einstigen 4500. Die erwünschte Heizkraft sinkt. Der unerwünschte Anteil an Asche und Schwefel klettert auf Spitzenwerte.

„Wenn wir so weitermachen, wird unser Land unbewohnbar“, heißt es ohne Übertreibung in einem Dokument der Dissidenten-Bewegung „Charta 77“ von 1982. „Es ist klar, daß die Schadstoffe in der Luft auch irgendwann ins Wasser gelangen. In absehbarer Zeit werden wir Trinkwasser gleich Milch und anderen Getränken in Flaschen kaufen müssen.“

Die besorgten Chartisten regten eine ausgiebige „Information der breiten Öffentlichkeit über den Stand der Umwelt“ an. Bürgerinitiativen zu Fragen des Umweltschutzes sollten fortan gestattet sein.

Mündige Bürger aber sind wohl das Allerletzte, worauf sich die ČSSR-Führer verlassen möchten. Sie halten sich an die Devise, daß nicht sein kann, was nicht sein darf: Die Verordnung 3/1982 des Gesundheitsministeriums erklärte die Umweltbelastung kurzerhand zum Staatsgeheimnis. Fortan dürfen keinerlei Informationen über sauren Regen, grauen Himmel und verseuchte Gewässer mehr verbreitet werden. Gleichfalls zurückzuhalten sind Daten über „Entwicklungsstörungen bei Kindern in einigen Gebieten mit einem hohen Grad an Strahlungen und Luftbelastungen“.

Erstes Opfer dieses Prager Kusch-Erlasses wurde Bayerns Franz Josef Strauß.

Er hatte sich im Januar 1983 mit einem Brief an den ČSSR-Botschafter in Bonn über den schmutzigen Beitrag von drüben beklagt. Die Emissionen von Schwefeldioxyd und anderen giftigen Substanzen auf böhmischer Seite, so das Schreiben, hätten bislang 22,4 Prozent des Bayerischen Waldes geschädigt – wenig überzeugend, weil nach Langzeituntersuchungen der Wind über dem Bayerischen Wald fast immer von Westen nach Osten weht und im Westen die bayrischen Kraftwerke stehen, von denen noch kein einziges entschwefelt ist.

Der Bayern-Boß berief sich auf andere Messungen, denen zufolge jährlich 90 000 Tonnen Schwefel aus der ČSSR auf die Bundesrepublik, aber nur 66 000 Tonnen aus der Bundesrepublik auf die ČSSR fallen. Er regte einen Ost-West-Drei-Länder-Dialog unter Zuziehung der DDR an.

Am 26. Februar wurde ihm die Antwort durch „Rudé právo“ in Form einer Schimpforgie zuteil. Das Prager Parteiblatt warf dem Münchner Briefschreiber „typische politische Demagogie“ vor: „Das abgedroschene Arsenal der falschen Behauptungen über eine angebliche Bedrohung aus dem Osten wurde um ein neues Element bereichert.“

Eingedenk des strikten Informationsverbots wollte sich die früher durchaus umweltschützende „Rudé právo“ an keine wesentlichen tschechischen Öko-Sünden erinnern, sondern übte sich ihrerseits in Demagogie: „Auf das tschechoslowakische Gebiet fällt durchschnittlich zweimal mehr Schwefel westdeutschen Ursprungs als umgekehrt.“

---

program

1938, 1948, 1968

DISKUSE U KULATÉHO STOLU
ke kterému byli pozváni

ERAZIM KOHÁK
RADOMÍR LUŽA
ZDENĚK MLYNÁŘ
PŘEMYSL JANÝR
IVAN MEDEK

Změna termínu:

pondělí 6. června 1983 19.30
Dreihackengasse 7, Vídeň 9
Pensionistenklub

Buffet Jelínek

Kulturní klub přeje všem svým členům a přátelům
příjemnou dovolenou a těší se na shledanou v září.

Medieninhaben (Verleger), Hersteller und Herausgeber
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Oersterreich,
1090 Wien, Lustkandlgasse 4/21. Redaktion 1090 Wien,
Lustkandlgasse 4/21.

P.b.b.

Erscheinungsort Wien
Verlagspostamt 1090 Wien

POZVÁNÍ

Bez poverčivosti: osmičky jsou v naší národní historii osudové. Letos je jejich výročí. Vybrali jsme z nich ta tři poslední: 1938, 1948, 1968 jako téma "kulatého stolu." Pozvali jsme k němu ERAZIMA KOHÁKA, profesora filosofie na bostonské univerzitě, který na téma našich národních dějin napsal několik knih a mnoho pojednání, RADOMÍRA LUŽU, profesora středoevropských dějin na Tulane university, taktéž autora několika knih ze svého oboru, mezi nimi spolueditora obsáhlého díla A History of Czechoslovak Republic 1918-1948 (přeloženého též do němčiny), ZDEŇKA MLYNÁŘE, stejně tak autora řady knih a nyní pracovníka rakouského Institutu pro mezinárodní politiku a k nim "za Klub" PŘEMYSLA JANÝRA a IVANA MEDKA, který diskusi bude řídit.

Formu "kulatého stolu" jsme volili úmyslně. Každá historická událost bývá interpretována různě. Záleží nejen na pohledu, ale i na interpretovi. Domníváme se, že jsme tímto výběrem pro takovou názorovou pluralitu vytvořili předpoklady.

Tím však současně naznačujeme, že cílem večera není "dobrat se konečné pravdy". To bývá u historických témat o to těžší, oč je téma méně časově vzdáleno. A tato tři výročí jsou přes svou historičnost stále součástí našeho dneška.

NEZAPOMĚŇTE VŠAK: proti původnímu ohlášení se večer koná už v pondělí, 6. června.

PRO DOMO

NA ANKETNÍCH LISTCÍCH, které jsme minule otiskli a z nichž první mezi tím došly, se vyskytují velmi často dvě připomínky:

1. Poukaz na četné překlepy a chyby. Odpovídáme: jsme si toho vědomi. Na vysvětlenou (ne na omluvu) uvádíme, že bulletin píšeme obvykle na poslední chvíli, tak jako na př. tento. V pátek 27.5. jsme se dověděli, že sál na 7.6., který jsme měli rezervován, není nakonec k dispozici. Museli jsme během zbytku dne skombinovat nový termín po předchozí domluvě s našimi hosty a musíme bulletin napsat tak, aby byl v pondělí ráno připraven ke zmenšení a rozmnožení, aby mohl být to je naše zbožné přání v této chvíli - v pondělí večer roztrženo dle okresů (jak to pošta vyžaduje) a v úterý ráno po dání.

I tak to vyjde - jestli to vyjde - jen taktak, abyste ho měli (někteří) v úterý a (ostatní) v pátek.

2. Rozšířit rubriku "Ze společností". Moc rádi bychom tyto podněty splnili, je to nakonec jedna z nejúčinnějších cest, jak se navzájem poznat.

To však předpokládá materiál. A tady není možné spoléhat se, že sestavovatelé bulletinu vědí, komu se narodil kluk, kdo slaví padesátku, kdo kde hraje jakou novou roli (třeba pane Landovský), kdo složil doktorát, kdo se vrátil z cesty kolem světa atd atd.

Proto jsme zcela odkázáni na to, zdá nám to dotyční nebo jejich známí sdělí (detektivní kancelář nevedeme). A o to všechny prosíme.

Ostatně - budeme vděční za jakákoli upozornění na to, co by v bulletinu mělo být i jinak oznámeno.

K anketě samé:

Těmito dvěma poznámkami nechceme nijak ovlivnit ty, kteří se obě připomínky chystají uvést. Uvedte je přesto.

Ale hlavně: vyplňte a odešlete nám

tento dotazník, abychom podle toho mohli orientovat budoucí činnost Klubu. Pokud jste formulář potratili, zašleme Vám rádi nový. Adresa: Kluturní klub, 1090 Wien, Lustkandlgasse 4/21.

ČECHOSLOVÁCI V RAKOUSKÉ STATISTICE

Jak lze vyčíst z rakouské statistiky, jsou mezi uprchlíky do Rakouska ti z Československa trvale nejpočetnější skupinou; výjimku tvoří jen rok 1981, kdy došlo k hromadnému příchodu Poláků podobně jako tomu bylo po sovětské intervenci v r. 1968 a 1969.

Ještě v r. 1970, tedy po uzavření hranic, přišlo do Rakouska z Československa 1.192 uprchlíků, v r. 1973 jejich počet klesl na pouhých 123. Pak však počet stále znovu vzrůstal.

V r. 1978 jich bylo již 515 a v následujícím roce (1979) 1834 (Poláků 1.095, Rumunů 976, Maďarů 580). V roce 1980 uprchlo z Československa do Rakouska dokonce 3.241 osob (z Polska 2.181, z Rumunska 1.023 a z Maďarska 1.043), v r. 1981 2.196 (z Polska 29.091, z Rumunska 1.316, z Maďarska 1.225).

V r. 1980 dostalo rakouské občanství 276 Čechoslováků, v r. 1981 231 (z toho ve Vídni 139, v Dolních Rakousích 38, v Horních Rakousích 19 atd)

Sňatky mezi sebou uzavřelo v Rakousku 43 čechoslovenských občanů, snoubenců z ČS, kteří si brali rakouskou nevěstu bylo 7, naproti tomu 22 nevěst z ČS si bralo rakouského manžela. V tom samozřejmě nejsou zahrnuti ti Češi a Slováci, kteří mezitím získali rakouské státní občanství.

PRAHA A ČECHY,

malířské pohledy z let 1790-1910, je název výstavy obrazů, kterou pořádá Spolek Adalberta Stiftera z Mnichova ve spolupráci s Rakouským museem pro užité umění a Rakouskou národní knihovnou na zámku Grafenegg (ne -

daleko Křemže) od 30. dubna do 30. října. Výstava je otevřena o sobotách, nedělích a svátcích 9-18 hod.

První historické zmínky o Grafeneggu jsou z r. 1294, dnešní podobu mu dal stavitel vídeňského Dómu Leopold Ernst v letech 1840-73. Je považován za nejvýznamnější z romantických zámeckých staveb.

Klub uvažuje o uspořádání společného výletu na výstavu v září, a to buď jedno- nebo dvoudenního, auty, vlakem nebo společným autobusem. Zájemce prosíme, aby se předběžně přihlásili buď na příštím klubovním večeru nebo u L. Kuncce 62 57 795.

COLLEGIUM MUSICUM PRAGENSE

hraje na zámku Grafenegg českou duchovou hudbu v rámci pořadů "Setkání se sousedy" Dolnorakouského studia ORF ve spolupráci s čechoslovenským rozhlasem. Přímý přenos, 17.7.20 h.

DIVADLO BRETT

působí přes léto v Maria Schutz na Semeringu. Od 4.7. do 17. července pořádá pantomimickou dílnu, v pátek 22. a 29. a v sobotu 23. a 30. července vždy ve 20 hod. uvádí "Irriläufe" od Raymonda Cousse, v pátek 5. a 12. srpna a v sobotu 6. a 13. srpna "Volksstück". Až do 12. června hraje v Lienfelder-gasse 60, Vídeň 16 "Irriläufe".

MARIE ZÁPASÍ S ANDELY,

divadelní hru Pavla Kohouta, uvede rakouská televize v sobotu 11.6. na 2. programu v 20.15.

KRISEN UND KRISENBEWALTIGUNGEN IM SOWJETBLOCK

je titul nové knihy Zdeňka Mlynáře. Autor v ní analyzuje, proč vlády sovětského bloku přes svou neomezenou moc nejsou schopny úspěšně reagovat na krize, ke kterým v těchto zemích dochází, takže se jejich mocenské nároky dostávají do konfliktu s mechanismy systému.

RODIČŮM

kteří uvažují, že by své děti dali zapsat do české školy Komenského (Vítězná 3, Sebastiansplatz) nebo do tamější školy doporučujeme, aby se spojili s ředitelstvem (tel. 733188) a informovali se na možnost dopravy dětí ze vzdálenějších okresů.

JARNÍ VESELICI

pořádá Sokol 12. června na svém letním hřišti v Kierlingu (Klosterneuburg). Hraje česká muzika Rozmarýn a Florián, k obědu je domácí polévka, jinak taky čepované budějovické. Pro děti jsou připraveny hry a závody. Zváni jsou všichni krajané.

ZE SPOLEČNOSTI

DANIELA KUSÍNOVÁ A KAREL KÜHNEL

mají svatbu 10. června v 11.15 na oddacím úřadě ve Vídni 3, Karl Borromäus-Platz 3. K. Kühnel přišel do Rakouska v létě 1980 a studuje zde národní hospodářství. Daniela Kusínová odešla s rodiči v r. 1968 do Anglie a nyní je zaměstnána ve Vídni při OSN.

MIREK BONHARD,

klavírista, autor hudby k našemu matiné TGM, se stal korepeditorem ve Státní opeře.

MARTIN ŠTĚPÁNEK A JAROSLAVA TVRZŇKOVÁ

se loučí s Vídní (či přesněji s Klosterneuburgem), odcházejí z existenčních důvodů do Mnichova. Doufáme, že se však i přesto alespoň někdy budeme vídat.

JAK TEN ČAS BĚŽÍ: IVAN BINAR

s rodinou oslavili při posledním večeru Klubu 6. výročí svého příchodu do Rakouska; byli prvními ze signatářů Charty 77, kteří sem přesídlili.

TANEČNÍ KURS S ČESKÝM VÝKLADEM

pořádá Sokol 12/15. Vede ho taneční mistr Vl. Dvořák a S.M. Krupková. Zahájení již 11.9. v 17 hod. v Dra-cheng. 3. Přihlášky a informace Pavel Florian, tel. 57 50 972.

Z A S L Á N O

REDAKCI
INFORMAČNÍHO BULLETINU SOKOLA 15

Milí přátelé,

v posledním čísle Vašeho bulletinu kladete otázku, "proč si pan Kohout láme hlavu problémem učebnic na škole Komenského" a píšete, že "pravděpodobně z ješitnosti, že nebyla ředitelstvím školy přijata jeho dětská kniha." Považujeme za nutné upřesnit, že zmíněné dětské knihy byly škole nabídnuty Kulturním klubem pro vánoční besídku, protože jsme se domnívali, že s ní bude spojena také nadílka. Protože k ní nedošlo, byla nabídka Klubu bezpředmětná.

Ředitelka školy by těžko mohla knížky odmítnout proto, že jejich autorem je P. Kohout. Komenského škola musí dodržovat linii rakouské školské politiky a bylo by paradoxní, kdyby odmítla autora, který je nositelem rakouské státní ceny za evropskou literaturu, udělenou mu právě rakouským ministrem školství. To je ostatně i názor nadřízených rakouských školských orgánů.

Aniž bychom chtěli dělat P. Kohoutovi advokáta považujeme za nutné v této souvislosti připomenout, že stejné argumenty, které někteří jednotlivci vznášejí proti P. Kohoutovi rozšiřuje a při-

živuje pražský režim ve snaze omezit vliv, který Kohout má v evropské kulturní i politické veřejnosti; že jeho tvorba ani projevy nejsou motivovány stanovisky ani komunistickými, ani reformně-komunistickými, ale humanistickými a demokratickými není snad pro ty, kteří je sledují třeba připomínat. Ti, kdo opakují argumenty pražského režimu, mu vědomě či nevědomě slouží.

Současné s tímto konstatováním je nutné vyslovit podiv nad skutečností, že Váš bulletin znamenává tuto záležitost, ale stejně jako ostatní česká a slovenská periodika v Rakousku - se slovenem neojradil proti tomu, že na zastupitelském úřadě ČSSR ve Vídni visí

menává tuto záležitost, ale stejně jako ostatní česká periodika v Rakousku - se slovenem neojradil proti tomu, když byl na českou školu "vpašován" český ministr školství a mluvil při této příležitosti k žákům, učitelskému sboru a rodičům, nebo proti tomu, že na zastupitelském úřadě ČSSR visí údajně plakát s nápisem "Ve Vídni máme českou školu", vyvolávající nutně dojem, že jde o školu pražského režimu.

Škola Komenského je ve skutečnosti školou české a slovenské národnostní skupiny a úkolem všech českých a slovenských spolků je podporovat její činnost v duchu demokratické linie rakouských školských zařízení.

S přátelským pozdravem
Kulturní klub
Čechů a Slováků v Rakousku

P.b.b.

Erscheinungsort Wien
Verlagspostamt 1090 Wien

**KULTURNÍ
KLUB**
ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

červenec 1983

8

S M U T N Á Z P R Á V A

Zemřel Gusta Libal. Není málo těch, kteří ho znali, není asi nikoho, kdo by ho neměl rád; při odchodech lidí se to obvykle říká, v jeho případě tomu tak skutečně je.

Rodák z Bratislavy, žil v Kolíně, do Rakouska přišel 1968. Jeho začátky zde nebyly lehké, měl dva dorůstající syny. V poměrně krátké době se ale vypracoval na místo vedoucího účetního jedné mezinárodní společnosti. Před dvěma měsíci založil v této branži jako společník samostatnou firmu.

Učastnil se zakládání Kulturního klubu a po celou dobu spravoval jeho finance. Především se však aktivně podílel na celé činnosti Klubu, od přípravy jednotlivých večerů až po jednání u spolkového kancléře. Velký je jeho podíl na zřízení desky TGM. Při všem, co dělal, se vyznačoval uvážlivostí, spolehlivostí a obětavostí. Jakkoli

při tom zůstával skromně v pozadí, je skutečností, že bez něho by Klub těžko byl a jistě by nebyl tím, čím dnes je. Snažil se být integrujícím činitelem mezi jednotlivými českými skupinami ve Vídni. U některých se však ke své litoosti nesetkal s pochopením, které očekával v zájmu společné věci.

Byl činný i v Sokole. Řídil hospodářskou stránku loňského sletu zahraničního Sokola ve Vídni a zasloužil se o to, že se na rozdíl od minulého sletu ve Vídni stal také důstojnou společenskou událostí.

Po odhalení Masarykovy pamětní desky jsme si spolu řekli, že se podařila věc, která zůstane až už třeba Klub nebude a až už ani my nebudeme. Nenapadlo mne tehdy, že se tato poznámka tak brzy začne stávat skutečností.

pj

"KULTURNÍ KLUB", majitel, nakladatel a vydavatel Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, 1090 Vídeň, Lustkandlgasse 4/21. Redakce tamtéž.

"KULTURNÍ KLUB", Medieninhaber (Verleger), Hrsteller und Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Oesterreich, 1090 Wien, Lustkandlgasse 4/21, Redaktion 1090 Wien, Lustkandlgasse 4/21.

S hlubokým zámutkem všem přátelům sdělujeme, že

G U S T A V L Í B A L

zemřel náhle v sobotu 9.července ve věku 56 let. Pohřeb zesnulého se koná v pondělí 18. července ve 14 hodin na hřbitově v Gablitz.

Výbor Kulturního klubu

MASARYKOV ARCHIV,

který v r.1939 vyvezl B.Frankenstein do Chile, byl odkázán Národní knihovně ve Vídni. Asi 450 knih archivu obsahuje Masarykovy práce nebo práce Masaryka se týkající; totéž platí o sbírce časopiseckých článků. Pan Frankenstein v rozšiřování sbírky pokračoval, takže nejmladší exemplář pochází z r.1969. Zpracování archivu potrvá asi rok a pak bude zpřístupněn veřejnosti. Část archivu bude vystavena na výstavě nových přírůstků Národní knihovny v příštím roce. Ke zprávy se ještě vrátíme.

HAVLOVO "VYROZUMĚNÍ"

uvede Akademietheater, premiéra je plánována na počátek října. P. Landovský hraje jednu z hlavních rolí, němeho Kupše. Scénu připravuje Pavel Bílek.

VOJTĚCH JASNÝ NATÁČÍ VE FINSKU

komedii ruského autora Erdmana Sebevrah, situovanou do sovětského Ruska počátku dvacátých let. V Rusku se nikdy nehrála, zato ve světě slavila úspěchy. Jednu z předních rolí má P.Landovský.

A P. LANDOVSKÝ DO TŘETICE: HUNDERENNEN

je název filmové komedie o čs. emigrantech ve Švýcarsku podle povídky Jaroslava Vejvody, jehož knížky vycházejí v různých zahraničních českých nakladatelstvích. S Vejvodou je spoluautorem scénáře další Čech, Bernard Safářik, který dosud pracoval pro švýcarskou a německou televizi především v oblasti dokumentárních filmů. Hlavní role Pavel Landovský, Josef Charvát (z divadla v Memmingen) a známý švýcarský herec Wallo Lüönd. Střih Zuzana Breychová.

P.S. Do čtvrtice můžete P.Landovskému blahopřát k udělení rakouského občanství.

DOSTOJEVSKÉHO HRAC

je nová divadelní inscenace Pavla Kohouta. Premiéra je v září v Hamburku, po té bude hra uvedena ve 100 představeních v různých německých městech. Mimo německou oblast bude mít premiéru 28. 10. v Antverpách.

ČESKOSLOVENSKÉ A SOVĚTSKÉ PRAPORY VLAJÍ VE VÍDNI

v Ambrustgasse, několik domů od vily býv. kancléře Kreiského. P. Kohout tam totiž natáčí Ucho podle novely J. Procházky (vyšla před časem v Indexu). Je to už druhá filmová verze této nevely, první z r.1969 byla hozena do stoupy.

LENKA SKRABÁNKOVÁ

vystavuje obrazy v "Kleinkust Galerie" kavárny Tunnel ve Florianigasse 38 ve Vídni 8. Otevření v neděli 17.července v 19.30, hrají manželé Beranovi. Výstava potrvá do 17. srpna.

BENO BLACHUT,

sólista Národního divadla, se 16. června dožil 70 let.

ANKETA

V předminulém bulletinu jsme otiskli anketový dotazník, pomocí kterého si chceme udělat obraz o tom, jak členové a příznivci Klubu hodnotí jeho dosavadní činnost a v čem by se měla změnit, resp. rozšířit. Popravdě řečeno - odpovědi nedošlo mnoho. Jak jsme osobními dotazy zjistili, domnívají se mnozí, že jejich pozitivní názor na činnost Klubu je výboru znám. (Ostatně to by také dokazoval počet dobrovolně poukázaných členských příspěvků).

Tak jednoduché to však není. Okruh Klubu dnes představuje několik set lidí, kteří navštěvují jeho akce. Na rozdíl od podniků jiných českých spolků ve Vídni se totiž na večerech Klubu neobjevují stále titíž návštěvníci, nýbrž velká část se případ od případu mění. To ostatně povrzuje i výsledky této ankety: z 8 vyjmenovaných pořadů dotázaní navštívili v průměru 4. Za takové situace je ovšem obtížné udělat si představu o tom, jak činnost Klubu dál vytvářet.

Proto anketní dotazník otiskujeme ještě jednou. A prosíme: neodkládejte jeho vyplnění a odeslání na zítra. Zítra si nevezpomenete a pozítří dotazník už založíte a ne najdete.

Nejúspěšnější večery

Podle dosavadních odpovědí domínují jako nejuspěšnější matiné TGM a Kaplanova přednáška o politických procesech. (V dotazníku však z technických důvodů nemohl být uveden poslední pořad, kulať stůl o r.1938,1948,1968, při kterém jsme zaznamenali dosud největší návštěvu). Další pořadí Dubská, Mlynář, Skolka o Číně, Couderhove Kalergi, Mašinová Ada a Eda.

Jak by se měl změnit bulletin?

Všeobecné přání je jeho obsah rozšířit. Týká se to v první řadě

zpráv o činnosti čs. umělců, žijících v Rakousku a občasně rubriky "ze společnosti". (K tomu však musíme opakovat: můžeme ji rozšířit jen tehdy, jestliže pro ni dostaneme materiál. Nemáme de- tektivní kancelář, abychom zjistili kdy se komu narodil kluk, kdou- dělal doktorát či nostrifikoval, kdo se ženil nebo se vrátil z cesty kol světa). Stejně tak je navrhováno rozšíření informací o knižních novinkách.

Měla by se rozšířit činnost Klubu?

Téměř jednoznačný je požadavek, aby Klub zastupoval zájmy svých členů a Čechů a Slováků vůbec u rakouských úřadů (i jejich prostřednictvím u úřadů ČSSR). V několika případech je navrhována práce s dětmi (či pořady pro děti). O to jsme se - bez úslohu - už pokoušeli, pokusíme se o to znovu, už proto že se na to nabízejí spolupracovníci. Navrhováno je dále vytvoření sekce, na př. literárně-filmově-výtvarně-hudební, sekce vědeckých pracovníků, sekce pro péči o u- prchlíky.

Spolupráce s jinými spolků

Několikrát je navrhována spolupráce s jinými českými organizacemi. Jsme bohužel nuceni konstatovat, že ke spolupráci je třeba dvou. Klub je zásadně pro spolupráci a dobrý poměr k ostatním. Proto jsme se při akci pro zřízení desky TGM obrátili celkem na 15 spolků. Po podporu se vyslovil jeden (SVU). Funkcionářům ostatních spolků by bylo bývalo zřejmě milejší, kdyby deska vůbec zřízena nebyla (a dokonce - kdyby ve Vídni byla odhalena deska Kl. Gottwaldovi). Podle odpovědí navštěvuje řada respondentů akce druhých organizací. Měli by jejich funkcionářům položit otázku - proč.

ANKETA

1. Pokuste se hodnotit pořady, které Klub v poslední době pořádal:

		dobry	prumerny	slaby	neznám
Kohák, Československo...	(květen)				
Brabenec, Plastic...	(duben)				
Coudenhove-Kalergi	(březen)				
Matiné TGM	(březen, září)				
Tvrzníková-Mašínová, Ada a Eda	(únor)				
Dubská, Mlynář, Skolka, Čína	(leden)				
Opasek, Náboženství	(listopad)				
Kaplan, Procesy	(říjen)				

2. Proč jste nenavštívil tyto večery:

	Kohák	Plas- tic	Kaler- gi	TGM	Ada	Čína	Op- sek	Kaplan
a) téma mě nelákalo								
b) neměl jsem čas								
c) dozvěděl jsem se o něm pozdě								
d) jiný důvod								

3. Termín večerů zpravidla v pátek ml

- a) vyhovuje
 b) nevyhovuje
 - navrhuji jiný den (jaký?)

4. Navštěvujete také podniky jiných českých a slovenských spolků?

- a) často
 b) občas
 c) zřídka
 d) nikdy
 e) nevím o nich
- Které? _____

5. Zaplatil (a) jste členská příspěvky Klubu na sezónu 1982/83?

ano ne

nebo jste poslal (a) příspěvek na bulletin?

ano ne

Jestliže jste žádný příspěvek nezaslal (a), pak proto, že

_____ nemá zájem o členství v Klubu

_____ nemá zájem ani o bulletin

_____ jste zapomněl (a)

_____ nemáte peníze

Uvedete jiný důvod?

6. Předpokládáme, že bude možné rozšířit obsah našeho bulletinu a zlepšit

_____ jeho grafickou úroveň.

Z článků nebo informací, přesahujících běžnou činnost Klubu byste v takovém případě doporučoval (a)

	rozšířit	omezit	ponechat v dosavad. rozsahu	nevím
zprávy o činnosti čs. umělců, žijících v Rakousku				
Informace o čs. hrách na zahraničních scénách				
zprávy o herecích čs. původu				
občasnou rubriku "ze společnosti"				
přetisky článků ze záp. tisku o Československu				
informace o knižních novinkách				

v bulletinu by měly být i články týkající se Rakouska ano ne

_____ východoevrop. problémů ano ne

Bulletin by měl ještě obsahovat:

7. V poslední době Klub svou činnost značně rozšířil. Pro další zlepšení

_____ jeho práce se zdá být nezbytné vytvoření různých sekcí činnosti. Jako například se jeví na př. sekce pro péči o uprchlíky, zájmová sekce výtvarníků a jiných umělců, sekce pro práci s dětmi.

Tyto sekce a náplň jejich činnosti (a především možnosti) jsou zatím ještě předmětem diskuse, do které však může každý přispět.

Máte návrh na vytvoření nějaké konkrétní sekce?

Měl byste zájem v některé ze sekcí být činný (á)? V které?

8. Domníváte se, že by Klub měl aktivně zastupovat zájmy svých členů a Ce-

chů a Slováků vůbec u rakouských úřadů? ano ne

případně prostřednictvím rakouských úřadů u úřadů CSSR? ano ne

9. V kterém směru by se podle Vašeho názoru měla činnost Klubu rozšířit, ev. omezit?

10. V jakém směru můžete a hlavně jste ochotni (a) se na činnosti Klubu podílet?

11. Orientační údaje:

Váš rok narození:

školní vzdělání:

V Rakousku žijete od r.

máte rakouské občanství?

Od kterého roku?

máte jiné občanství?

12. Chcete udát své jméno a adresu?

13. Máte nějaké zvláštní připomínky k činnosti Klubu, které byste chtěl (a)

ještě uvést?

Vyplněný dotazník odešlete laskavě na adresu:

Kulturní klub Cechů a Slováků v Rakousku,
Luatkandlgasse 4/21Videň 9

Prager Erzbischof fordert Achtung der Menschenrechte

Außerungen von Kardinal Tomasek zum Kirchenkonflikt in der CSSR

Wien (dpa). Der Prager Erzbischof, Kardinal Tomasek, hat sich offen gegen jede Art der Unterdrückung von Menschen gewandt. „Gott hat die Menschheit geschaffen, damit diese in Liebe, Frieden und Glück lebe. Daher lehnen wir auch jede Unterdrückung ab, die materielle ebenso wie die geistige, sowohl von Gruppen oder von einzelnen“, sagte Primas von Böhmen in Prag.

Tomasek machte diese politischen Äußerungen zum Kirchenkonflikt in der CSSR vor zwei Wochen auf dem kommunistisch inspirierten „Weltfriedenskongress“ in Prag. Er gab sie praktisch unter Ausschluss einer breiteren Öffentlichkeit ab. Denn seine Worte waren damals von den Veranstaltern nicht veröffentlicht worden, noch erfuhren westliche Journalisten, ob und wann Tomasek überhaupt vor dem Friedenskongress auftreten werde.

In Wien, wo jetzt die kurze Ansprache Tomaseks im Arbeitskreis „Religion und Friedensauftrag“ bekannt wurde, äußerten kirchliche Kreise die Vermutung, daß die Rede bei der Übersetzung „manipuliert“ worden sei. In Prag sei sie nämlich Journalisten gegenüber als unbedeutend bezeichnet worden.

Um den Frieden zu sichern, sei die „wache“ Vorsorge wichtiger als die „Therapie“, sagte der Kardinal nach Wiener Angaben und betonte: „Wer die Wahrheit im Interesse der Propaganda bedroht, bedroht den Frieden. Wer die Beachtung der Gerechtigkeit bedroht — und dies gilt für alle Menschen ohne Unterschied —, bedroht den Frieden. Wer die fundamentalen menschlichen Freiheiten bedroht, einschließlich der Freiheit der Religion, bedroht den Frieden.“

Es könne keinen Frieden im großen geben, wenn es keinen Frieden im kleinen gibt, das heißt in jeder Gemeinschaft und im Inneren eines jeden Menschen“, fügte der 84 Jahre alte Erzbischof hinzu.

Der Druck auf die Kirche in der CSSR hatte sich in letzter Zeit verstärkt, nachdem der Vatikan die regimerefreundliche Priestervereinigung „Pacem in terris“ als politische Organisation kritisiert hatte. Sie verstößt nach Auffassung des Vatikans gegen die im vorigen Jahr vom Heiligen Stuhl erlassenen Richtlinien für Priesterorganisationen, weil sie auch politische Ziele und Aktivitäten verfolge und entfalte.

Kammeroper: Kohout inszeniert Smetana

„Die Wiener Kammeroper befindet sich im Gespräch, in der Stadt und über die Grenzen Österreichs hinaus, wie Sie den Kritiken der angesehenen Londoner ‚Times‘ und der ‚Frankfurter Allgemeinen Zeitung‘ entnehmen können.“

Direktor Hans Gabor, stellt denn auch die kommende Spielzeit unter das Motto „in der Kammeroper ist immer etwas los“.

Zu Saisonschluß wartet Gabor mit einer kleinen Sensation auf. Pavel Kohout wird erstmals eine Oper inszenieren — Smetanas „Die verkaufte Braut“. Ein tschechisches Team wurde für das ehrgeizige Vorhaben verpflichtet. Es soll eine „Kammeroperfassung“ der beliebten Volksoper erarbeiten.

Vier Volksgruppen auf „fachlicher Basis“

WIEN (red.). In Wien hat sich dieser Tage eine „Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen“ konstituiert, die Probleme der vier nichtdeutschsprachigen Volksgruppen in Österreich behandeln und konkrete Lösungsvorschläge anbieten will. Wesentlich ist, daß man die Fragen „auf fachlich fundierter Basis“ angehen will und daß alle vier Volksgruppen (Kroaten, Slowenen, Tschechen, Ungarn) aktiv mitarbeiten wollen. Auch ein deutschsprachiger Interessentenkreis wurde angesprochen, aus dem der Verfassungsjurist Dr. Tichy stammt, der zum Obmann der „Arbeitsgemeinschaft“ gewählt wurde. Zum Nationalfeiertag ist ein Symposium über Schulfragen der ethnischen Gruppen vorgesehen.

program

ROZHOVORY VOSKOVCE A WERICHA

VE VÍDNI 1974

uvádí Bohumil Breycha

pátek 23.září 19.30
Dreihackengasse 7,
Víděň 9

Buffet Jelínek

KLUBOVÝ VÝLET NA

GRAFENEKG

VÝSTAVA "PRAHA A ČECHY,

MALÍŘSKÉ POHLEDY 1790-1910

neděle 9.října

Grafenegg leží 4 km od Hadersdorfu nedaleko Kremsu. Příjezd autem nejdříve po dálnici směr Stockerau, odbočit na rychlosilnici směr Krems. V Grafenwoerthu odbočit vpravo. Vzdálenost z Vídně zhruba 75 km. Možnost **vlakového spojení** (z Franz-Josef-Bahnhof, odjezd v 8 hod., sleva na zpáteční jízdenku, rodinné lístky a pod.). Sraz účastníků v 9.30 před zámek v Grafenegg. Zájemce prosíme, aby se předem ohlásili u L. Kunce, tel. 6257795 vzhledem k možným změnám. Po návštěvě výstavy návštěva heurige v zámku.

Medieninhaben (Verleger), Hersteller und Herausgeber
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Oersterreich,
1090 Wien, Lustkandlgasse 4/21. Redaktion 1090 Wien,
Lustkandlgasse 4/21.

P.b.b.

Erscheinungsort Wien
Verlagspostamt 1090 Wien

**KULTURNÍ
KLUB**
ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

září 1983

9

POZVÁNÍ

Je málo jevů v naší kultuře, které by bezvýhradně akceptovaly všechny generace - od té nejmladší až po tu vousatou; je-li vůbec nějaký mimo dvojici V+W.

Od svého odloučení v r. 1948 se Voskovec s Werichem setkali jen několikrát v zahraničí, naposled 1974 ve Vídni. Během tohoto posledního setkání natočili několikahodinový pásek svých vzpomínek; prostě si tak, jak to byli v zvyklí před oponou, vyprávěli.

Vyhradili si však, že nahrávka nebude uvedena za jejich života na veřejnosti. Tato podmínka nyní - bohužel - padla. A tak budeme moci v Klubu výňatky z tohoto rozhovoru přehrát vlastně ve světové premiéře. Teprve teď se totiž přepisují, aby mohly být otištěny.

Uvádět a komentovat je bude Bohumil Breycha, který s Werichem na Barrandově dlouhá léta spolupracoval, u kterého se oba tehdy ve Vídni setkali, vedli rozhovora a pásek uložili.

Přehrát celý by nebylo možné. B. Breycha z něho vybral následující témata: jak vznikla Westpocket revue na chatě na Sázavě, Juliu Fučík a Osvobozené divadlo, Jan Masaryk v únoru 1948, vzpomínky na osobní setkání po r. 1948, Werich vysvětluje Voskovcovi jak se stal "neosobou" a co to je, jak to bylo s 2.000 slov v r. 1968 a vypráví mu o mladých lidech v Praze v r. 1974.

DŮVOD K ZAMYŠLENÍ

Jak uvádí zpráva vlády z počátku září, byla v r. 1982 poskytnuta národnostním skupinám v Rakousku podpora v celkové výši 2 milionů šilinků. Největší podíl z toho připadá na Chorvaty, přes 1 milion. Slovinci dostali 370.000, Maďaři 520.000. V případě Čechů je to směšná suma 24.000. Představuje to zhruba 1% vyplacených podpor.

K celkově poskytnuté podpoře-oněm 2 milionům-je však třeba dodat, že pro tento účel bylo v rozpočtu počítáno s 5 miliony. Skutečně poskytnutá suma tak představuje zhruba 40% rozpočtované částky. Tento jev nemá jistě obdoby.

Pokud jde o jednotlivé národnostní skupiny jistě překvapí, že největší podíl dostali Chorvaté a po nich Maďaři; Slovinci, ačkoli početně nejsilnější, jsou až na třetím místě. Je to důsledek toho, že jak Chorvaté, tak Maďaři vystupují jednotně. Slovinci pokračují ve svém odmítání zákona, jak svědčí zprávy o výsledcích jejich jednání s novým kancléřem počátkem září.

"Uspora", která vznikla mezi rozpočtovanou a skutečně poskytnutou podporou, jde na úkor Slovinců, ale především Čechů a Slováků. Popravdě je ale nutno říci, že vinu za to nelze dávat vládě, ale přístupu funkcionářů některých našich spolků k zákonu o národnostních skupinách. Tím, že poléta vědomě nebo nevědomě blokují jmenování poradního sboru pro českou národnostní skupinu, škodí společně věci.

Za všechny případy jmenujeme aspoň jeden: českou školu. V řadě akcí a zlepšení, které by chtěla provést, je odkázána často na drobné sbírky a výtěžky vlastních akcí, ačkoli by právě z prostředků, určených pro podporu národnostní skupiny, mohla těžit. Není však samozřejmě jediná, která na tuto pochybnou politiku některých funkcionářů doplácí. Doplácí na ni též mnoho jednotlivců, kteří nemají při jednání s úřady zastání (jistě ne náhodou byl požadavek zastupování našich zájmů u rakouských úřadů jed-

ním z nejčastěji se opakujících požadavků v naší anketě). Nemluvě o uprchlících, kteří jistě právem očekávají pomoc od svých krajanů. I když se Klub v tomto směru snaží pomáhat, musí se omezit jen na případy, které jsou mu jeho členy doporučeny. Prostě proto, poněvadž z technických důvodů víc zvládnout nemůže

DOPIS KLUBU PŘEDSEDŮM PARLAMENTNÍCH FRAKCÍ

V souvislosti s žalostnou podporou, udělenou české a slovenské národnostní skupině v Rakousku ze státního rozpočtu zaslal Klub dopisy všem třem v parlamentě zastoupeným politickým stranám. Připomíná v nich, že před volbami vyjádřily svou ochotu zasadit se o realizaci zákona o národnostních skupinách především zřízením poradního sboru pro českou a slovenskou národnostní skupinu při úřadě spolkového kancléře.

Klub ve svém dopise proto žádá jednotlivé frakce, aby při projednávání zprávy vlády vzaly v úvahu žalostný stav, který z ní vyplývá a poukazuje na to, že v některých zemích požívají Češi a Slováci, ale i jiné národnostní menšiny větší podpory, ačkoli se nejedná o historicky vzniklé národnostní skupiny a ačkoli podpora těchto skupin není v těchto zemích zákonem upravena, jako je tomu v Rakousku.

RAKOUSKÝ ČSSR-SOLIDARITÄTSKOMITEE

vybral od počátku roku dalších téměř 40.000 šilinků na podporu obětí represe v Československu, jak uvádí jeho právě vyšlý informační bulletin. Od počátku svého založení v r. 1973 vynesla jeho sbírka už 877.000. Informační bulletin je možno objednat na adrese ČSSR-Solidaritätskomitee, 1105 Wien, Postfach 15. Příspěvky je možné poukázat na konto Zentralsparkasse, Kt.Nr.602 353 609.

Nejpřednější německý hospodářský deník Handelsblatt uveřejnil 10.8. článek o studii, srovnávající životní úroveň v Rakousku a ČSSR. Autorem studie je Autorem studie je dipl.ing. Petr Havlík, který přišel do Rakouska v r.1978. Dnes je vědeckým spolupracovníkem vídeňského institutu pro mezinárodní hospodářská srovnání:

ČSSR / Kaufkraft-Studie des Wiener Instituts für internationale Vergleiche

Der Aufbau des Sozialismus erfordert hohe Einbußen beim Lebensstandard

HANDELSBLATT, Dienstag, 9.8.1983
jus DÜSSELDORF. 1960 lag das Pro-Kopf-Einkommen der CSSR-Bürger in etwa auf dem gleichen Niveau wie das der Österreicher; 1980 aber war es auf die Hälfte abgesackt. Zu diesem Schluß kommt der tschechoslowakische Nationalökonom I. Havlik in einer von dem Wiener Institut für internationale Vergleiche herausgegebenen Studie.

Die Kaufkraft der beiden Währungen liegt heute bei 0,52 Kronen für einen österreichischen Schilling. 1984 war der Schilling noch 0,70 Kronen wert, aber die Inflation verlief seit damals in Österreich viel schneller als in der CSSR.

Umgerechnet in Schilling betrug der Nettolohn eines CSSR-Bürgers

1980 rund 51 000 öS, der Nettolohn des Österreichers rund 123 000 öS. Der Tschechoslowake kam damit auf lediglich 41 % des österreichischen Verdienstes. Noch schlechter fällt der Vergleich des Stundenlohns aus, denn in der CSSR wurden 1980 42,5 Stunden, in Österreich lediglich 38,1 Stunden gearbeitet. Der Stundenlohn des CSSR-Bürgers lag also bei nur 37 % des Österreichers.

Etwas besser gerät der Vergleich

der Familieneinkommen, weil in der CSSR 49 % der Bevölkerung beschäftigt waren, in Österreich dagegen lediglich 42 %. Dank dieser Beschäftigung und längerer Arbeitszeiten konnte ein Einkommen pro Familienmitglied von rund die Hälfte des österreichischen erzielt werden.

Dabei stellte Havlik überraschend fest, daß die sozialen Ausgaben der CSSR pro Einwohner um die Hälfte niedriger als in Österreich liegen. Die

Einbeziehung der Sozialleistungen (was die sozialistischen Staaten mit Vorliebe machen) verschlechtert damit den Vergleich für die CSSR.

Noch interessanter und politisch wichtiger ist die Tendenz der Einkommen in beiden Ländern. Nach dem Krieg war die CSSR das Land mit dem mit Abstand höheren Lebensniveau. Die CSSR-Industrie überlebte den Krieg unbeschädigt und wurde durch die Umsiedlung der von deutschen Bomben bedrohten Betriebe eher noch gestärkt.

Für die Beobachter der wirtschaftlichen Entwicklung in der CSSR stellen diese Feststellungen des Wiener Instituts für internationale Vergleiche keine Überraschung dar. Erstaunlich ist allerdings das Ausmaß des Rückschlages der Wirtschaft der CSSR. Der Aufbau des Sozialismus erfordert offensichtlich die Inkaufnahme erheblicher Kosten.

K našemu klubovnímu výletu
(podrobnosti na str.8):

Schloß Grafenegg

Ausstellung des Stifter-Vereins

„Prag und Böhmen – Malerische Ansichten von 1790–1910“

Zwischen Wien und der Wachau, an der Schnellstraße, die am linken Donau-Ufer über Korneuburg/Stockerau nach Krems führt, liegt mitten in einem riesigen Park das einzigartige Schloß Grafenegg, Privateigentum des Herzogs von Ratibor, Franz Albrecht-Metternich-Sandor. Der Hausherr, in Schlesien und Ungarn aufgewachsen, hat dort alle seine Besitzungen verloren und kam als Flüchtling in Österreich an.

Das bis 1945 von seinen Verwandten bewohnte Schloß war eine devastierte Ruine. Junge Bäume, Brennnesseln und Gras wuchsen aus den schadhafte Dächern, aus den Erkern und Balkonen und den leeren Fenstern. Im Innern war die Zerstörung barbarisch – Fußböden und Decken herausgerissen, Lüster zerschlagen, Öfen demoliert, Türstöcke verheizt, vom Mobiliar nur mehr Trümmer. Die Besatzungsmacht und einige Einheimische hatten in einer Zerstörungswut sondergleichen diesen Bau unbewohnbar gemacht. Man wollte ihn verfallen lassen.

In den ersten Jahren, nachdem Österreich seine Souveränität wiedergewonnen hatte, trat eine Kommission zusammen, die auf Bitten des Eigentümers entscheiden sollte, ob man das Schloß dem Verfall preisgeben müsse. Da es sich um einen der bedeutendsten Bauten des Historismus handelte, wurde nach sehr eingehender Prüfung, auch der finanziellen Probleme, beschlossen, dieses Denkmal des Schloßbaues des späten 19. Jahrhunderts zu retten. Bund, Land und Eigentümer tragen gemeinsam die Kosten.

Inzwischen sind Jahre vielfältiger Restaurierungsarbeiten vergangen und Grafenegg ist ein beliebtes Ziel der Wiener und Niederösterreicher geworden, weil sich hier eigentlich alles findet, was der

heutige Ausflügler erwartet: ein Schloß, das man besichtigen kann, da es in den wiederhergestellten großen ehemaligen Repräsentationsräumen interessante Wechselausstellungen zeigt, Dauerausstellungen des Österreichischen Museums für Angewandte Kunst, nämlich „Gold- und Silberschätze in Kopien des Historismus“, „Metallarbeiten des Historismus“, die Albertina hat Kartons (Entwürfe) zur „Romantischen Welt des Wiener Opernhauses“ im Rittersaal und Wappensaal, sowie im prachtvollen Treppenhause aufgehängt.

Im Schloßhof ist in den schönen Gewölbten des ursprünglichen Renaissancebaus ein Schloßheuriger mit den besten Weinen aus eigenen Lagen rund um Langenlois, speziell bei Straß. In der Taverne im malerischen Ensemble der Gutsgebäude befindet sich ein neu eingerichtetes Hotel und Restaurant für verwöhnte Ansprüche.

Das schönste ist der weitläufige englische Park, von einer Mauer umgeben, mit den ausgedehnten Spazierwegen, die immer wieder neue Überraschungen bieten: weite Wiesen, dichte Eibensträucher, zahlreiche exotische Bäume, das verfallene malerische kleine Theater, die Grabstellen für die Jagdhunde, die immer wechselnden Blicke auf das Schloß, und die stille Schönheit ehemaliger Auwälder – die Donau fließt wenige Kilometer vom Park, den der Kamp, aus dem Waldviertel kommend, durchfließt.

In diesem verzauberten Schloß, das 1984 Schauplatz der großen Landesausstellung über die Zeit Kaiser Franz Josefs I. sein wird, hat der Adalbert Stifter-Verein wiederholt ausgestellt, und das Interesse eines sachkundigen Publikums ebenso gefunden, wie ein breites Presseecho, das besonders bei dem Thema „Mähren, Malerische Ansichten aus Romantik und Bie-

dermeier“ im Sommer 1975 auf die Nachbarschaft und Verwandtschaft zu dieser Landschaft hinwies;

1977 fand unter dem Titel „Große Welt von Gestern“ eine Präsentation von Zeichnungen und Druckgraphik des Prager Künstlers Emil Orlik (1870–1932) statt.

In diesem Sommer wird die reiche Sammlung von Veduten „Prag und Böhmen, Malerische Ansichten von 1790–1910“ wieder ein Thema behandeln, das ein vielschichtiges Publikum interessiert. Diese Ausstellung des Adalbert Stifter-Vereins hat bereits 1982 ein breites Echo in Esslingen, Regensburg und Coburg gefunden. Die kostbaren graphischen Blätter, heute hochbezahlte Sammlerobjekte, werden in großen Reihen, im Zusammenhang der ehemaligen Mappen-

werke, so komplett wie möglich ausgestellt. Dazu helfen zahlreiche öffentliche Sammlungen ebenso wie Private.

In Grafenegg tritt die Österreichische Nationalbibliothek als Mitveranstalter auf, die zum Teil noch nie gezeigte Ansichten aus Böhmen erstmals ausleiht. Der reich illustrierte Katalog zählt 230 Nummern, ein Ergänzungskatalog für Österreich weitere 120 Blätter. Die großen Salons in Schloß Grafenegg werden ein idealer Rahmen für diese nach Landschaften und Epochen gegliederte Schau von Kupferstichen, Lithographien, Holzschnitten und Aquarellen sein, die das Bild der Heimat in der Zeit der Romantik und des Biedermeier bis zur Jahrhundertwende so wundervoll spiegeln.

Jiří Gruša: „Franz Kafka aus Prag“, S.-Fischer-Verlag, Frankfurt, Großformat, broschiert, 125 Seiten, 226,50 S.

Fast gleichzeitig mit einer siebenbändigen Taschenbuch-Gesamtausgabe (380 S) des Werkes von Franz Kafka legt der S.-Fischer-Verlag in diesen Tagen einen reich bebilderten Band vor, der nicht nur eine gewisse Intimität mit Kafka entstehen läßt, sondern darüber hinaus – durch

Zitate aus Kafkas Werk und liebevolle Texte des aus Prag vertriebenen Schriftstellers Jiří Gruša – auf die Prager Welt Kafkas neugierig macht, auf das Aussehen der Stadt, auf Felice, auf Milena . . . Grušas Bildband ist eine unausgesprochen-eindringliche, sehr wirksame Aufforderung, im „Schloß“, in Kafkas Erzählungen, in den „Briefen an Felice“ nachzulesen – ich werde es jedenfalls tun. Du.

RAKOUSKÁ PARLAMENTNÍ DELEGACE V ČSSR

Jaak referuje především pražský tisk, byla ve dnech 5.-10. září v ČSSR na oficielní návštěvě rakouská parlamentní delegace, vedená Antonem Benyrou. Dalšími členy byli - s výjimkou Friedricha Petera - veřejnosti spíše neznámí poslanci. To také charakterizuje celou akci. Delegace byla přijata předsedou FS A. Indrou, poté též G. Husákem a navštívila též předsedy ČNR a SNR. Z referátů pražského tisku se dovídáme, že v průběhu rozhovorů Indra ocenil pozitivní přístup rakouské politiky k "některým" mezinárodním problémům, Benya hovořilo o potřebě míru, posl. G. Feuerstein podtrhl význam kulturních akcí pro vzájemné poznávání a posl. H. Gaertner navrhl uvedení čs. filmů pro mládež v Rakousku. Jediná konkrétní jinak: slavnostní večeře, kterou uspořádal A. Indra, proběhla "v přátelském ovzduší" a předseda ČNR J. Kempný uspořádal na počest delegace slavnostní oběd.

Prager Welt

Kafkas

V Madridu skončila, jak známo, následná konference o evropské bezpečnosti. Zdeníku Die Presse přetiskujeme rozhovor s vedoucím rakouské delegace o jejich výsledcích

Ceska: Ohne Neutrale kein Konsens

Ein „Presse“-Gespräch von
ROBERT GERHARDT

MADRID. Die Außenminister von 35 Staaten treten am heutigen Mittwoch zur Abschlusssitzung des Madrider KSZE-Folgetreffens zusammen. Seit November 1980, also seit der Eröffnung, war Österreichs Botschafter Franz Ceska dabei. Warum hat es so lange gedauert?

Im wesentlichen, weil zwei Grundauffassungen einander gegenüberstanden. In einer Periode des sich ständig verschlechternden Ost-West-Verhältnisses hat man ihr schon 1980, als sie begann, vielfach kein Chance gegeben. Es hat sich dann aber gezeigt, daß doch eine Chance vorhanden war. Es hat sich eine andere Denkschule – und es war auch die von Österreich von Anfang an – durchgesetzt, nämlich die, daß gerade der KSZE-Prozeß möglicherweise nicht nur ein Spielball der Großmachtinteressen sein müsse, nicht nur eine reine Reflexion des Ost-West-Verhältnisses darstelle, sondern von sich aus eine Motor-Funktion haben könnte. Das hat sich bewahrheitet!

Die Neutralen haben sich verdient gemacht, besonders auch Österreich. Wäre es ohne deren Engagement zu einem Konsens gekommen?

Das halte ich für ausgeschlossen.

Wer blockierte mehr, die USA oder die Sowjetunion?

Beide großen Mächte hatten ihre Perioden, wo sie nicht gerade hilfreich waren. Aber beide hatten auch Perioden, wo sie den Abschluß woll-

ten. Zum Glück scheint das jetzt für beide zuzutreffen.

Ist gegenüber dem ersten Folgetreffen in Belgrad ein Fortschritt zu sehen?

Ein gewaltiger! In Belgrad haben wir uns nach sieben Monaten Ver-

handlungen auf ein etwa drei Seiten starkes Papier einigen können, das keinerlei Substanzaussagen hatte.

Hier sieht das nun ganz anders aus. Wir haben eine ganze Reihe wichtiger Beschlüsse, wo wir über die Schlußakte von Helsinki in unserem Sinn hinausgehen. Beispielsweise wurden zum erstenmal breitangelegte Aussagen zur Religionsfreiheit aufgenommen. Ich kann Dutzende andere Beispiele aufzeigen, wo Neuland beschritten, wo die Schlußakte von Helsinki weiterentwickelt wurde – und wo die sowjetische Seite beträchtliche Konzessionen gemacht hat.

Dazu kommt jetzt ein sehr intensiver Kalender von Konferenzen: Es gibt im Jänner nächsten Jahres in Stockholm eine Konferenz über „Vertrauensbildende Maßnahmen im militärischen Bereich“. Das sind vor allem die vorherige Ankündigung militärischer Bewegungen vom Atlantik bis zum Ural. Das ist auch neu! In der Schlußakte wurde das Territorium von nur 250 Kilometer östlich der sowjetischen Westgrenze betroffen. Außerdem behandelt die Konferenz Kontrollmaßnahmen. Das wird Neuland sein, lange dauern, schwierig, aber auch hochinteressant sein.

NOVÉ ČESKÉ UČEBNICE,
NEJEN PRO VÍDEŇSKOU SKOLU
KOMENSKÉHO

Z iniciativy Klubu a jeho přátel se příslušná rakouská místa zabývají otázkou vydání jednal českého slabikáře, jednak čítanky. Je pochopitelné, že potřeba této školy zdaleka nekryje náklad takových knih. V úvahu však přichází jejich potřeba i v jiných zemích; před lety byla vydána česká čítanka v Americe, dnes je zcela rozzebrána. Při otázce účelnosti vydání těchto knih je nutné mít na paměti také skutečnost, že pro ne příliš početnou maďarskou národnostní skupinu byly v Rakousku potřebné učebnice vydány. Autory obou knih mají být spisovatelé a výtvarníci žijící jak v zahra- ničí, tak v Československu.

WIENER INSTITUT
FUER INTERNATIONALE
WIRTSCHAFTSVERGLEICHE

oslavil v minulých dnech 10 let své existence. Za tuto dobu se stal ve světě uznávanou institucí, zabývající se především analyzami východoevropského hospodářství. Po odchodu zakladatele ústavu prof.dr. Nemtschaka je nyní už několik let ředitelem tohoto ústavu český národohospodář dr. Bedřich Levčák. Rozvoj ústavu zejména v posledních letech je jeho zásluhou.

VÝSTAVU KNÍH
A GRAMOFONOVÝCH DESEK

pořádá knihkupectví Petr Pastrňák od 27.9 do 1.10. denně od 7 hod.ráno do 18 hod. večer v české škole Komenského, Vídeň 3, Sebastiansplatz 3. Vlastní prodejna knihkupectví je ve Vídeň 6, Lindengasse 5 (100 m od obchodního domu Herzmannsky).

OVERENÉ PREKLADY

českých dokladů do němčiny (nebo obráceně): Ilana Paulová, Vídeň 17, Neuwaldederstr. 41/21, tel.4605343.

ZE SPOLEČNOSTI

IVAN BINAR,

první ze signatářů Charty, kteří přijeli do Rakouska, autor několika knížek a mnoha novinových a časopisec- kých článků, vedle toho také mnoho- letý člen vedení Klubu, přesídlil v srpnu do Mnichova.

Dipl.Ing.MARIE BRANDEIS-BRANDEJSKÁ

zemřela 13. srpna ve Vídni.Pracovala dlouhá léta v AFČR v táboře Trais- kirchen. Její zaměstnání se jí stalo náplní života. Pro ty, kteří táborem prošli- ale i pro mnohé a mnohé další- se tato drobná paní stala ztěles- něním dobroty a obětavé a nezištné práce pro bližního.

JULIE A GUSTAV LÍBAL jun.

oznamují, že se jim 29.7.1983 naro- dil syn Viktor.

Dr.JIRÍ SKOLKA S CHOTÍ MILENOU

oznamují, že jejich syn MUDR.Jiří Skolka uzavřel 17.9. sňatek s Héléne Stieglitz v alpské obci Saint-Vérain (Francie).

RODINA LÍBALOVA

děkuje všem přátelům ze projevy sou- strasti nad úmrtím Gustava Líbala.

Upozorňujeme všechny členy a přáte- le Klubu, že rádi otiskneme jejich oznámení v této rubrice.

ZAJEMČM O STARŠÍ ČÍSLA "LISTU":

Máme k dispozici některá starší čís- la (cca od r.1980), můžeme je dát k dispozici.Objednávky na adresu Klubu.

program

JÁN MLYNÁRIK

MILAN RASTISLAV ŠTEFÁNIK A VZNIK ČSR

pátek 4. listopadu, 19.30

Dreihackengasse 7, Vídeň 9

buffet Jelínek

Vzhledem k nákladům večera prosíme ty, kteří nezaplatili členské příspěvky o režijní příspěvek 30.-šil. (Sociální případy vyjímaje)

Příští program: FRANTIŠEK PAVLÍČEK

DÁVNO, DÁVNO JIŽ TOMU

aneb

ZPRÁVA O POHRBÍVÁNÍ V ČECHÁCH

televizní záznam

v hlavní a jediné roli

VLASTA CHRAMOSTOVÁ

uvádí

PAVEL KOHOUT

pátek 18. Listopadu, 19.30

Dreihackengasse 7, Vídeň 9

buffet Jelínek

KULTURNÍ KLUB, informační bulletin. Nakladatel, vydavatel a tisk Kulturní klub, Vídeň 9, Lustkandlg. 4/21. Vychází měsíčně s výjimkou prázdnin. Cena jednoho čísla 6 šil., roční předplatné 60 šil. včetně poštovního; pro členy Klubu je předplatné zahrnuto v příspěvcích, pro nově příšedší, studenty, pensisty a pod. v případě potřeby zdarma. Objednávky, změny adresy a oznámení, určená pro uveřejnění zasílejte na adresu Zuzana Rychtřová, Ospelgasse 13/15, 1200 Wien, tel. 35 45 035.

KULTURNÍ KLUB, Medieninhaber (Verleger), Hersteller und Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1090 Wien, Lustkandlgasse 4/21, Redaktion und Administration Z. Rychtřová, 1200 Wien, Ospelgasse 13/15, Tel. 35 45 035.

P.b.b.

Erscheinungsort Wien
Verlagspostamt 1090 Wien

**KULTURNÍ
KLUB**
ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

říjen 1983

10

POZVÁNÍ

65. výročí založení Československé republiky nás postavilo před otázku, co udělat. Nějakou povinnou akademií, jak se to obvykle dělá, jen aby se této příležitosti učinilo zadost, jsme dělat nechtěli; vždycky jsme se tomu vyhýbali. Přejít toto výročí jsme však také nechtěli. Nakonec jsme našli řešení, které, jak se domníváme, vzbudí asi velký zájem. Tematem našeho příštího večera je osobnost Milana Rostislava Štefánika, spolu s T.G. Masarykem a E. Benešem zakladatele ČSR, a osvětlení spojení historických zemí a Slovenska. Kromě všedních frází, pronášených obvykle právě u příležitosti 28. října je o Štefánikovi známo velmi málo. Tento nedostatek měla odstranit obsáhlá monografie Jána Mlynárika, kterou v r. 1969 mělo vydat nakladatelství Melantrich. Už horová sazba však byla v důsledku toho, co bylo, rozmetána. Podobný osud postihl i Mlynárikův rukopis Slovensko na prahu samostatnosti v bratislavském nakladatelství Obzor. Publikovány byly jen některé Mlynárikovy dílčí práce k slovenské historii, ovšem pouze ve vědeckých časopisech.

Před necelým rokem se Jan Mlynárik vystěhoval do Německa a to nám umožnilo ho nyní do Vídně pozvat. Nemohli jsme však zajistit termín, který by výročí předcházel, protože všechny termíny měl Mlynárik už zadané. Tak vzniklo toto zpoždění.

Nejde však o termíny. Jde o otázky, které jsou dnes aktuální a pro jejichž osvětlení je Mlynárik jistě jedním z nejpovolanějších autorů: Jak chápat posledních 150 let slovenských dějin? Co přinesl Slováckům vznik ČSR? Nejednalo se jen o nahrazení maďarské svévole svévolí českou? Od kdy lze hovořit o slovenské samostatnosti? Co se změnilo od 1.1.1969? Jakou roli sehrál M.R. Štefánik, jak chápal myšlenku československého národa a jak je dnes hodnocen?

Otázka jistě dost, aby zajistily zajímavou přednášku i diskusi.

Richtig schwarzgesehen DIE PRESSE

„Die Benachrichtigung“ von Havel im Akademietheater

Im späten Sommer 1965 brachte Jan Grossman in seinem Prager „Theater am Gelände“ das zweite abendfüllende Stück des damals 29-jährigen Tauwetterpoeten Václav Havel heraus. Wie schon „Das Gartenfest“ – 1963 von Krejca urinszeniert – wurde auch „Die Benachrichtigung“ als Kritik am Stalinismus beklatscht. Doch über die damals obrigkeitkonforme Distanzierung von Pannen und Fehlern in den Jahren der Machtnahme hinaus zitierte Havel die unheimliche Gegenwart auf die Bühne: bürokratische Strukturen im Doppelspiel Staat-Partei; Sprachstrukturen als Ziel jener Reglementierung, die den Mächtigsten zur letztinterpretierenden Instanz macht; Positionskampfrituale einer neuen Virtuosen-Generation am Sprachklavier der Macht.

Im Zeitraffer der Erinnerung dünkt „Die Benachrichtigung“ als optimistisches Manifest, als Wegzeichen zum Reformkommunismus des Prager Frühlings hin, als Denkmal für Hoffnung, über die 1968 die Panzer rollten. Beim Wiedersehen aber wird klar, daß der junge Havel damals das tschechoslowakisch-sozialistische Parteiensystem bereits nicht mehr für fähig hielt, sich von innen her zu reformieren. Wird die geltende, menschenfeindliche Regelsprache erst abgeschafft, zeigt er, folgt die nächste, nach „Ptydepe“ wird „Chorukor“ als Kunstsprache etabliert. Alternativen, Auswege nannte Havel nicht. Der „Humanist“ Gross wurzelt wohl noch in der bürgerlichen Republik, um die die tschechischen Intellektuellen ein Jahrhundert lang gerungen haben – doch wird Gross zuletzt sinnfällig die Menschlichkeit verraten und seine einzige nicht-funktionale Beziehung, zu einem Schutzengel als Sekretärin, liquidieren.

Der Bühnenbildner Pavel Bílek baute zwei Atlanten links und rechts an die Rampe. Sie tragen die Gesichtszüge von Marx und Lenin, stützen das Mauergesims und symbolisch den Überbau. In den Innenräumen aber, bei den Möbeln und Kostümen (von Hildegard Hammer Schmid-Czermak), wird's dann genau und komisch tschechisch-realistisch.

Im Labyrinth der in einem Barockpalais eingerichteten Büros agieren Ernst Anders (Gross) und Dietrich Hollinderbäumer (Balas, stellvertretender Direktor) als gegeneinander gezeichnete Typen – und doch in quasi musikalischer Konkordanz, die ihr Rondo liebt und ihren Kontrapunkt. Sie gehören zusammen wie These und Antithese: der Amtsdirektor Faust, der nicht mehr weiß, um was kämpfend er sich müht, und der mephistophelische Pragmatiker mit seiner bizarren Verrenkungen synchron zum Takt der Macht. Hollinderbäumers Debüt wurde freundlich akklamiert; seine niederdeutschen Sprechfarben passen ausnahmsweise gut in die Palette, weil sie den tschechischen Raum etwas in Richtung Ostberlin öffnen. Hollinderbäumer verkörpert ein wenig das, was als Übereifer und Übererfüllung selbst im sozialistischen Lager an den Deutschen bewitzelt wird.

Die dritte, die künstlichste zentrale Figur sagt nur einmal einen Satz des Widerstandes und dient sonst wortlos weißgottwem. Ein Spitzel? Ein Bruder Simpel und Sohn des Schwejk? Für Pavel Landovský ist dieser Kubsch gerufene Achsel- und Liderzucker eine köstliche, vielleicht zu genußvoll exekutierte Edelcharge. Zuletzt wird sie aktualisiert: Kubsch verwandelt sich in einen russisches Bruderkußmilitär.

Hans Haider

JIRÍ LEDERER – IN MEMORIAM

12. října 1983 zemřel náhle novinář Jiří Lederer. Je mílo takových, kdo jako on hledali v životě pravdu tak houževnatě a hájili své poznání (vyplyvajícím i z uznání vlastních omylů) tak otevřeně bez ohledu na nebezpečí, která z toho plynula. Rodák z Kvasu poblíž Rychnova v Orlických horách (nar. 1922) se dostal do povědomí širší veřejnosti zejména v r. 1968-69 svými články v Literárních listech a v Reportáru, méně známá, ale stejně významná byla jeho spoluúčast na organizování autonomní, na ROH nezávislé odborové organizaci Federace lokomotivních čet, výborů na ochranu svobody tisku, Koordináčního výboru uměleckých svazů, který vzdoroval ještě dlouho po porážce Pražského jara. Lederer byl jedním z neaktivnějších představitelů rodící se opozice, nevázan na žádné politické skupení. Stal se také jednou z prvních obětí politické justice, která se tehdy ještě snažila likvidovat nepohodlné oklikami: v lednu r. 1970 byl Lederer obžalován za kritické články, které napsal o Gomulkově režimu v Polsku, na okolnost, že tento režim mezi tím pod tlakem dělnické revolvy padl, soud nevezal zřetel a v r. 1972 ho odsoudil ke 2 rokům.

Krátce po zveřejnění Charty 77 byl Lederer, jeden z jejích prvních signatářů, opět zatčen a v říjnu 1977 spolu s O. Orněstem, spisovatelem Fr. Pavlíčkem a Václavem Havlem odsouzen. Dostal největší trest, 3 roky. Mezi mnoha důvody uváděl rozsudek to, že se podílel na vyvezení rukopisu Drtinových pamětí (přednedávnm vyšly u Skvoreckého), že posílal do Svědectví a Listů práve Seiferta, Mikuláška, Hrabala, Patočky, Vaculka, Havla aj. a že se pokusil poslat do zahraničí rukopis svých rozhovorů s českými spisovatelem, České rozhovory (kniha vyšla v r. 1979 u Rohwolta, česky v Indexu) Jeho obhajovací řeč byla obhajobou svobody kultury a slova a světový

tisk z ní uveřejnil obšírné výtahy.

Trest si odseděl do dne. Ale i tobylo zřejmě jeho pronásledovatelům málo. Doslova ho donutili k odchodu ze země, z níž odejít nechtěl. Krátce po svém příchodu na Západ byl Lederer hostem v našem Klubu, bylo to na sklonku r. 1980.

Žil v Německu, v malé vesničce, vzdálené kol třiceti kilometrů od českých hranic, tam je též pochován.

Rada předních zahraničních novin mu věnovala nekrology.

HRU VÁCLAVA HAVLA

VYROZUMĚNÍ

Uvedl Burgtheater na scéně Akademietheatru. Scénu vytvořil Pavel Bílek, dvě role ve hře hraje Pavel Landovský.

Hra, která měla v Praze premiéru již na sklonku šedesátých let, byla kritikou jednoznačně příznivě přijata. Podstatné části z recenzí přetisku – jeme uvnitř bulletinu.

DNY RAKOUSKÉ KULTURY V ČSSR

se konaly ve dnech 2.-9. října. Kromě jiných na nich vystoupili Vídeňští symfonikové, Wiener Sängerknaben, CAMERATA ACADEMICA ze Salzburgu a řada sólistů. V Praze a Bratislavě se uskutečnily výstavy rakouských malířů, architektů a knih rakouských autorů. Na rozdíl od dřívějších podobných akcí, které proběhly prakticky incognito – nebyly totiž plakátovány – se o této akci sice veřejnost dozvěděla, ale ohlas v tisku byl velmi skromný.

Zahájení dnů rakouské kultury se zúčastnil ministr kultury Zilk. Vedle oficiálních řečí o zájmu o kulturní výměnu si při tom musel vyslechnout litanie o údajném psaní rakouského tisku o ČSSR. O tom, jak to ve skutečnosti je přetiskujeme článek z deníku vládní socialistické strany AŽ uvnitř našeho bulletinu.

VON HEINZ SICHROVSKY

Es ist ein erklärbares Phänomen, daß viele Autoren aus dem Osten ihre Geistesverwandtschaft zu Kafka entdecken und die überaus deutbaren Visionen ihres Lehrmeisters vereinfachend auf die politische Realität anwenden. Vaclav Havel's 23 Jahre alte Parabel „Die Benachrichtigung“, die in einer brauchbaren Aufführung am Akademietheater zu sehen ist, zählt zu den (spärlichen) gelungenen Beispielen.

Irgendwann zur schlimmsten Unzeit muß das Ministerium, in dem sich Havel's Stück zuträgt, jeglicher Bestimmung abgesagt haben und zum eigengesetzlichen, in sich vollkommenen Mikrokosmos aus Schlamperei, Korruption und Intrige erstarrt sein. Jeder aus dem Personal ist ein Kunstwerk von absurder Perfektion: Menschliches Versagen und ehrgeizige, subalterne Intrige gegen den hochgestellten Versager bedingen einander, greifen wie Zahnräder ineinander – das Ministerium, seinerseits nur Partikel eines auf gleichen Prinzipien beruhenden Systems, funktioniert mit der Perfektion einer Nonsense-Maschine. In der Tat wird die Intrige keineswegs zum Zweck der Veränderung gesponnen: Das Räderwerk beginnt sich zu drehen, die Letzten dünken sich minutenlang die Ersten, und endlich rastet alles wieder ächzend auf seinem alten Platz ein. Der Vorgang ist wiederholbar.

Was Havel's Werk vor zahlreichem Vergleichbaren auszeichnet, ist die Auseinandersetzung mit der Funktion der Sprache. Karl Kraus hat an ihr den Verfall der Menschheit gemessen, Horvath, Kroetz und Turrini haben den Zustand des Sprachverlustes als endgültige Form der Wehrlosigkeit begriffen. Havel gibt ihr keine Chance mehr.

Die Intrige des Vizedirektors besteht darin, ohne Wissen seines Vor-

AZ Montag, 10. 10. 1983

gesetzten die künstliche Amtssprache Ptydepe zu forcieren und dem Düpierten solcherart die Entzifferung der Benachrichtigungen „von oben“ unmöglich zu machen. Mit einem meisterhaften damaturgischen Kunstgriff weckt Havel die Illusion, der Direktor wachse an der ihm widerfahrenen Demütigung zum Kämpfer für das humanistische Erbe, wie es sich in der Sprache manifestiert.

Wenn er sich schließlich durchsetzt, zeigt sich, daß seine Sprache der Amtssprache Ptydepe nichts voraus hat: Der humanistische Phrasenfundus hat mit des Direktors Handlungsweise nichts zu tun, ist vermutlich Pflichtfach an der Parteihochschule für höhere Führungskräfte. Und sich durch Selbstzweifel und Leiderfahrung zu vorgeblich höherem Menschentum zu läutern, ist nichts weiter als eine Funktion des Maschinenteils „Direktor“. So wie der Stellvertreter – man weiß das spätestens seit dem „Zerbrochenen Krug“ – ehrgeizig, gebückt und intrigant zu sein hat Kunstfiguren einer wie der andere in dem absurden Maschinenkunstwerk Gesellschaft.

Regisseur Michael Kehlmann hat dieses Stilprinzip erkannt und nach Möglichkeit angewandt. Daß es der Aufführung an allerhand fehlt – vor allem an der Genauigkeit der Überhöhung – liegt am Ensemble.

Nur drei Mitwirkende bringen exakt die ihnen abgeforderte, alltägliche Irrationalität: Ulli Fessl als Sekretärin, Pavel Landovsky – brillant in einer stummen Rolle – und Erwin Steinhauer, der als Ptydepe-Lehrer die ihm eigene Körpersprachliche Präzision auszuspielen versteht. Pavel Bilek hat ein gründerzeitliches Ministerium von verschlissener Bombastik gebaut.

PRIDĚLENÍ DOTACÍ NÁRODNOSTNÍM SKUPINÁM

z prostředků státního rozpočtu, o kterém jsme referovali v minulém bulletinu, vzbudilo velkou pozornost. Mnoho našich krajanů si totiž vůbec neuvědomovalo, o čem jsme jako celek vinou některých funkcionářů připravovali. Pro informaci opakujeme: z částky 5 milionů, kterou pro tento účel předpokládá rozpočet, byly v r. 1982 vyplaceny jen zhruba 2 miliony, z toho dostali Chorvati přes 1 milion, Maďaři 520.000, Slovinci 370.000 a Češi – 24.000, tedy v podstatě pouhé 1% vyplacené částky.

Jak jsme také uvedli, zaslal v této věci Klub dopis předsedům parlamentních klubů se žádostí, aby tento zvláštní stav vzali v úvahu při jednání příslušné zprávy spolkového kancléře v parlamentě.

Kulturní Klub mezi tím dostal od předsedy parlamentní frakce ÖVP dr. A. Mocka pozvání k rozhovoru s poslancem prof. dr. Ermacora, odborníkem pro ústavní právo a národnostní otázky. Při tomto rozhovoru zástupci Klubu zdůraznili zejména potřebu podpory české školy z uvedených prostředků a poukázali na skutečnost, že od jednání se spolkovým kancléřem ve věci jmenování poradního sboru pro otázky české národnostní skupiny při jeho úřadě, která se konala v r. 1978, nedošlo k žádným dalším jednáním. Prof. dr. Ermacora slíbil přednést tyto otázky při projednávání zprávy v ústavoprávním výboru, které bude počátkem listopadu.

QUO VADIS – NOVÁ DESKA VLADIMÍRA VEITA

Po dlouhohrající desce „Texty“, která vyšla v minulém roce v exilovém vydavatelství SAFRÁN ve Švédsku a o které jsme při této příležitosti psali (autorem byl Josef Skvorecký), vychází nyní Veitovi druhá deska. Obsahuje tentokrát výhradně jeho vlastní písně, ke kterým také sám napsal texty (autory textů první des-

ky byli přední čeští spisovatelé domácí i zahraniční.)

Josef Skvorecký o této nové desce napsal: „V písních Vladimíra Veita je silný náboj emoce, často intenzivní poesie, průnik do překrásného dědictví české básnické avantgardy let dvacátých, skok do pregnantně zformulovaných lajtmotivů, které aforisticky vyjadřují leccos z podstaty české situace dneška.“

Obě desky je možno objednat na adrese J. Pallas/Safrán, Box 1149, S 751 41 Uppsala, Švédsko, nebo u P. Pasternáka, Vídeň 6, Lindengasse 5.

EVA VONEŠOVÁ-KOHOUTOVÁ A ONDŘEJ KOHOUT

vystavovali své obrazy od 20. 10. do 1. 11. ve Villachu

ČESKÉ VÁNOCE,

koncertvídeňského Klassisches Ensemble, který diriguje prov. Adolf Kouba, se po úspěchu v minulém roce bude konat i letos v prosinci. Mezi jinými bude uvedena také proslulá Rybova pastýřská mše. Podrobně budeme informovat v příštím bulletinu.

THEATER BREIT

se má v lednu 1984 stěhovat do 6. Bezirksu do Münzwardeingasse 2, kde si pronajalo a nyní přestavuje starou továrnu na nábytek. Potřebují k tomu finanční pomoc: v Erste oesterreichische Spar-Casse u Gumpendorferstrasse (roh Stumpergasse) je možno zakoupit stavební kameny po 50.- či 100.- šil. Divadlo na ně pak poskytuje slevu 10-30% na vstupenky. Konto na výstavbu divadla je také v Bawagu, číslo 05410778671.

SVU ZVE V LISTOPADU

na přednášku prof. dr. Františka Schwarzenberga Srdce Evropy, 11. 11. v Internationales Kulturzentrum v Annagasse 20. V listopadu pořádá také večer s Jírou Kohoutem z USA.

Heinrich Böll Der Mut zum Widerstand

Was wir im Klima der Bonner Wende
von den unterdrückten CSSR-
Literaten lernen können

In dieser hochaktuellen Anthologie, die Jiří Gruša zusammengestellt hat, hören und lesen wir nun die Stimmen einiger, nicht aller, die in der CSSR nicht „normalisiert“ sind, derer, die im Sinne der Machthaber nicht die vorgeschriebene Art annehmen wollen, die man bloß unartig oder auch entartet nennen kann. Trotz Haft, Folter, Demütigung, Einschüchterung, auch – wie drei Beiträge in dieser Anthologie belegen – Mord, schweigen sie nicht. Erstaunlich, was da über die Grenze zu uns herüberdringt. Leicht, von hier aus zu sagen, sie seien „tapfer und ungebrochen“, wo doch jeder spürt, daß fast alle, Šimečka, Havel und die Šiklová, die sich mit der Darstellung und Analyse der Konflikte beschäftigen, im besonderen Maß „mit letzter Kraft“ schreiben und rufen, und nicht nur beschäftigt mit tschechischer Erbe und dortiger Hoffnung, nicht blind gegenüber den Problemen auch der übrigen Welt. Wäre es möglich, daß gerade dort, in Haft und Unterdrückung, Probleme erkannt, definiert und analysiert werden, die auch uns betreffen, vor denen wir aber inmitten der Fettlebe die Augen verschließen? „Die Herdeneigenschaften des Konsumlebens“, schreibt Václav Havel, „deren prachvollster Ausdruck die modernen Siedlungen, deren prächtigstes Instrument das Fernsehen ist; der Zerfall des Menschen in

seine einzelnen, anonymisierten Funktionen (Produzent, Konsument, Patient, Wähler etc.); sein totales Ohnmächtigwerden angesichts der anonymen Makrostrukturen, seine komplexe Adaption an die allgemeine „sittliche Norm...“ Sind das die Probleme eines tschechischen Autors, der in der Haft wohl kaum den Verführungen der Konsumwelt ausgesetzt war?, oder werden da Entwicklungen vorausgesehen, denen wir alle blind und dumm im Ablenkungskerkel entgegentaumeln? Zwinkert da nicht Mr. Schlitzohr mit dem Kabelauge? Die Warnung kommt nicht von einem westlichen Medienexperten, sie kommt von einem, der einige tschechische Gefängnisse ausgiebig von innen kennengelernt hat. Eine Warnung vor „Normalisierung“!

Da wäre viel zu zitieren, auch von Šimečka und der Šiklová, jeder Beitrag ausführlich zu würdigen, schon der Umstände wegen, unter denen er entstanden ist. Im ersten Teil dieser Sammlung werden die Konflikte dargestellt, im zweiten wird deren literarische Behandlung vorgestellt. Der zweite Teil ist der Besitzerin einer Schreibmaschine gewidmet, Frau Šinoglová, ein Dank, „der gleichzeitig all denjenigen gilt, die unter ähnlichem Risiko tschechische und slowakische Texte abschreiben“; dankbar wird auch vermerkt, daß Gustáv Husák „es nicht wagte, Frau Šinoglová weiter

im Gefängnis zu halten und ihr Gnade erwies – dies ist, soweit ich weiß, die einzige Gnade, die er je erwiesen hat“, schreibt Gruša.

Diese Anthologie „Verfemte Dichter“ ist ein in der CSSR verbotenes Buch, alle Autorinnen und Autoren leben unter den schwierigsten materiellen und existenziellen Umständen. Drei von ihnen Benýšek (vor sechs Monaten nach Wien emigriert), die Kotrlá und die Procházková, waren 1968 17 bis 20 Jahre alt, haben also fast schon die Hälfte ihres bisherigen Lebens unter diesen Umständen verbracht, und doch klingt in allen erzählerischen Beiträgen etwas an, etwas mil, das ich nur zögernd benenne: Humor, der ja hierzulande in der täglich sich steigenden Dummlichkeit der Medien immer wieder mit Fröhlichkeit oder

Literatur-
nobelpreisträger
Heinrich Böll
würdigt die Aufsatz-
sammlung
„Verfemte Dichter“,
Bund Verlag,
Preis: 29,80 Mark

gar Frohsinn verwechselt wird. Humor, der ohne Trauer, ohne Schwermut, ohne Bitterkeit gar nicht möglich ist – und ohne Grimm nicht

erlaubt sein dürfte.

Es ist, wie mir scheint, längst nicht mehr Schwejk, der da bei der Kriseová im „Wachtmeister Blána“, im „Meister der Versöhnung“ von Karel Pecka und „Wir sind keine Mörder“ von Zbyněk Benýšek spürbar wird. Schwejks Sone Humor bestand ja in der mehr oder weniger unfreiwilligen naiven Konfrontation mit der spezifischen Absurdität des k. u. k. Systems, das nicht die mörderische Konsequenz des industrialisierten Mordes im Nazisystem und nicht die blutige Willkür des stalinistischen Terrors hatte; Schwejk ist mit dem k. u. k. System in nostalgische Bereiche verschwunden.

Ansätze von Schwejkschem Humor sind denn auch nur in der Erzählung „Gymnasium Flagrl“ von Iva Kotrlá zu finden, die weit in die Geschichte zurückverlegt ist. Der Humor, der in den anderen Erzählungen spürbar wird, ist von anderer Art: Intellektuelle Bitterkeit bestimmt ihn, meist ist er zwischen, nur selten auf den Zeilen zu finden, ist situationsgebunden. Es ist nicht ein Humor, der „trotzdem“, sondern „überhaupt“ noch lacht.

Einen besonderen Rang nimmt die Erzählung „Komm doch mal probieren“ von Lenka Procházková ein, eine Liebesgeschichte, die ganz in den tschechoslowakischen Gegebenheiten ihre Realien findet und doch weit über diese hinaus gültig ist; in ihr sind Abschied und Trennung, Verzweiflung und Hoffnung, wenn auch ganz eben dort zu Hause, auch anderswo als dort gültig, für alle die, denen „bleiben“ oder „weggehen“ zum Problem wird. Schilderung einer mißglückten oder auch bewußt verhinderten Abtreibung, während der Vater des

Kindes gerade das Flugzeug besteigt, das ihn in den Westen bringt. Schwangerschaft, Annahme und Erwartung des Kindes, dann ein ausführliches Telefongespräch kurz vor der Entbindung mit dem Vater des Kindes, der aus Gent anruft und die Frau herauszulocken versucht, emigrieren, nicht emigrieren, ja, nein, doch – wie der, der da im goldenen Westen lebt, sie doch bei sich haben möchte – sie aber nicht will, eine Geschichte, die klar macht, daß das alles nicht so einfach ist, wie manche westliche Medienfritzen sich das vorstellen das Leben dort, das Leben hier, jedenfalls nicht ganz so einfach; daß auch eine gedemütigte, normalisierte Heimat Heimat ist – ahnen läßt die Geschichte auch, daß nun nicht jede Form der Annäherung an die Normalität Kollaboration genannt werden darf.

Alle, die in dieser Anthologie vertreten sind, viele, die wir nicht kennen, von denen wir nur gelegentlich hören, sind im Sinne der dortigen Machthaber nicht „normal“, möglicherweise gar „entartet“, wie Kuroń, Michnik, Walesa und viele andere in Polen. Das macht die Worte Normalisierung und Entartung zu Schreckensworten.

Es war weit unter dem Minimum an Intelligenz und Sensibilität, das einer bei Strauß hätte voraussetzen dürfen, daß er das Wort Entartung, das immerhin gefallen war, auf eine fast schon dümmlich-demagogische Weise so bagatellisieren versuchte. Nicht nur Strauß und Zimmermann (schweigen wir – vorläufig! – von Boenisch) kommen mir in den Sinn, wenn ich diese Stimmen aus der CSSR lese und höre, auch die Klagen mancher, inzwischen schon vieler, die sich über den Anpassungs-

zwang und -drang in den hiesigen Medien beklagen. Hat denn keiner je nachgelassen, was Dr. Friedrich Zimmermann, wenn er sich zu Kunst und Literatur äußerte, seit mehr als zehn Jahren offen und öffentlich gesagt hat? Und er ist der Innenminister einer ohne jede Einschränkung freigewählten Bundesregierung.

Bemerkenswerte Feststellung, daß die Aufforderung zum Mut eher von draußen, aus der CSSR und aus Polen kommt, als von drinnen, wo Widerstandskraft und aufmerksam Zuhören wenig geübt wurden. Wenn Havel von der „Verdummung der Völker“ schreibt, von der „Produktion Tausender neuer thermonuklearer Bomben“, von der „Zerstörung der Erdkugel“ – so beschränkt er keinen dieser Termini auf die sozialistisch oder kommunistisch beherrschten Völker und Staaten, und dieser Blick in die Welt unterscheidet ihn von den meisten sowjetischen Emigranten, er schreibt auch, daß man sich verantwortlich verhalten müsse, „trotz allem“, und auf den Einwand, dies habe keinen Sinn, antworte ich einfach: Es hat Sinn. Müssen wir von dort, von jenseits der Grenze, die unter fürchterlichen Umständen erworbene Einsicht vermittelt bekommen, die man uns hier täglich auszurechnen versucht, daß „es“ Sinn hat? Fünfzehn Jahre nach 1968 dringen diese Stimmen aus der CSSR zu uns. Können wir uns vorstellen, was hier, wo wir dann immer noch frei wählen dürfen, nach fünfzehn Jahren Medienerschütterung, in Snobismus und Zynismus verkommener Freiheit, von apathischen Sybariten gefragt werden könnte: Ist das schon oder erst fünfzehn Jahre her?

Václav Havel's politische Satire „Die Benachrichtigung“

VON VIKTOR REIMANN

im Akademietheater

Sonntag, 9. Oktober

◀ KRONEN-ZEITUNG

KURIER

Václav Havel's satirische Komödie „Die Benachrichtigung“, vor bald zwanzig Jahren auf eine konkrete politische Situation gezielt, hat nicht an Gültigkeit verloren. Im Gegenteil.

Das Gleichnis, das der tschechische Autor aufs Theater gebracht hat, läßt sich heute auf vielerlei anwenden.

Bei Havel geht es um beamtete Hierarchien. Der Direktor, der zu spät erfährt, daß sein Stellvertreter eine neue Amtssprache eingeführt hat, wird spielend ausgetrickst: Die Benachrichtigung, daß man mit seiner Amtsführung zufrieden ist, kann er nicht lesen. Und als sie ihm eine mitleidige Seele übersetzt, lernen die anderen schon wieder eine neue Kunstsprache.

Die Parabel war und ist beklemmend, nicht zuletzt durch Havel's Skepsis und Konsequenz. Am Schluß paßt sich der Direktor mit der faulen Ausrede, er müsse zu retten versuchen, was zu retten sei, dem neuen Kurs an und beweist: Es braucht keine fremden Wörter, um am Nächsten vorbeizureden. Phrasen tun's auch.

Dieser Schluß, der das Verhalten mancher Freunde des Autors vorwegnimmt, bestätigt Havel's Menschenkenntnis.

Die Aufführung im Akademietheater fügt eine Träne hinzu. Im Text geht die im Stich gelassene Sekretärin zufrieden ab, in Michael Kehlmann's Inszenierung bleibt sie schluchzend zurück.

Ernst Anders legt den Direktor als sympathischen Schwächling an, der überleben will, Dietrich Hollinderbäumer debütiert eindrucksvoll als glatter und wendiger Karrierist, als stumme Graue Eminenz, die, kaum wirft man sie hinaus, unter anderem Namen wiederkehrt, grimassiert Pavel Landovsky recht vergnüglich.

Der Sprachunterricht wird zum Kabarett

Als Sprachlehrer, der Unsinniges unterrichtet, profitiert Erwin Steinhilber von seiner kabarettistischen Erfahrung – mit Fritz Grieb als Musterschüler hat er die Lacher auf seiner Seite. Erich Aberle, Götz von Langheim, Ulli Fessl, Sigrid Marquardt und Herbert Propst finden sich mit kleineren Rollen ab, als Mädchen mit Herz überzeugt Brigitte Quadlbauer.

Die Aufführung, die flach und mitunter beiläufig wirkt, bleibt dem wichtigsten Text einigiges schuldig.

KURT KAHL ■

PRO DOMO

SLOŽENKY,

ktéré příkládáme k tomuto číslu, jsou určeny na zaplacení členských příspěvků na sezonu 1983/84. Jejich výše byla valnou hromadou stanovena na 150 šil.; ty, kdo ze sociálních důvodů nemohou poukázat celou částku (studenty, nově příšedší, pensisty a pod.) prosíme, aby zaslali přiměřeně nižší obnos.

Ty, kdo si chtějí pouze předplatit zasílání bulletinu, prosíme, aby to na složenkách uvedli; režijní cena bulletinu je za rok 60 šil.

V dotaznících, které jsme před časem rozesílali, se vyskytly několikrát připomínky, abychom složenky nepřikládali opakovaně zejména ne těm, kdo příspěvky už poukázali. Rádi bychom vyhověli, ale ze zkušenosti víme, že ještě na třetí složenku dochází platby. Sledovat při expedici, který adresát už má a který nemá zaplacen, je velmi obtížné. Pomoc je jen jedna: apel na všechny, aby použili první složenku.

UPOZORNĚNÍ NA NAŠI

NOVOU INSERTNÍ SLUŽBU

Prosíme, abyste od nynějška žádosti o uveřejnění inserátů či oznámení, novinky "ze společnosti" či jiné informace zasílali na adresu Z. Rvoňarová, 1200 Wien, Ospelgasse 13/15nebo zatelefonovali na číslo 36 46 035. Chceme uveřejňovat i inseráty druhu "zaměstnání hledají" nebo "levně prodám, koupím, dám k dispozici" atd.

PRO NOVĚ PŘÍCHOZÍ

se Klub rozhodl zřídit poradenskou službu. Chce tím poskytnout alespoň nejzákladnější informace těm, kdo v Rakousku dostali asyl a chtějí se zde trvale usídlit. Vzhledem k omezeným možnostem jsme však nuceni omezit ji alespoň prozatím na ty, kdo budou členy Klubu doporučení; jsou s tím totiž spojeny i určité finanční výlohy, které bude muset hradit Klub

z prostředků, získaných členskými příspěvky.

Prozatím bude tato služba vždy před našimi pravidelnými pořady, t.j. v pátek 4.11. a v pátek 18.11. hodinu před zahájením (tedy v 18.30) v Dreihackengasse 7.

RAKOUSKÝM DÁRKEM KE STĚMU VÝROČÍ NÁRODNÍHO DIVADLA

bude uvedení Pavlíčkova čtení o životě Boženy Němcové "Dávno, dávno již tomu, aneb Zpráva o pohřbívání v Čechách" na 2. programu televize 16.11. ve 22.20. Hlavní a jedinou roli hraje Vlasta Chramostová. V televizi bude hra uvedena v českém znění s německými titulky. V originálním záznamu a s komentářem o tom, jak v rámci "pokojového divadla" vznikla a byla natočena ji uvedeme v Klubu 18.11., právě v den, kdy bude Národní divadlo v Praze znovuotevřeno.

PRVNÍ TŘÍDA

ČESKÉ ŠKOLY KOMENSKÉHO

má žáků dost a obavy, že pro nedostatek žáků nebude moci být otevřena, se ukázaly jako neopodstatněné. Přibyli i žáci ve vyšších třídách a nové děti ve školce. Je to výsledek méněcívčí se poměrů ve škole a především úsilí Klubu tuto školu udržet. Novinkou jsou v tomto roce zavedené autobusy, které děti svážejí ráno do školy a odpoledne vozí domů. Informace o školní dopravě, stejně jako ostatní dotazy ochotně zodpoví ředitelství školy, tel. 7537133.

Každoroční lyžařský zájezd, který se bude konat o vánocích, je již zajištěn a krom žáků všech tříd se ho mohou zúčastnit i absolventi školy.

MATICE SLOVENSKÁ

nám napsala z Turčanského (svätého) Martina. Žádá nás o zaslání některých starších čísel našeho bulletinu, aby si mohla doplnit svůj archiv. Samozřejmě rádi vyhovujeme.

Die Donauinsel - aus Prager Sicht

„Es sieht hier eher wie eine Baustelle aus: Überall aufgegrabene Lehmerde, ab und zu fährt ein mit der Erde beladener Lkw vorbei. Kein Grashalm. Und trotzdem sind viele Familien, Paare und einzelne da, die dem Sonnen- und Wasserbad huldigen, auch wenn es auf dem Ackerboden nicht sehr bequem ist. Es hat jedoch einen Vorteil — man zählt keinen Eintritt... In die Donau bin ich nicht gesprungen, sondern gestürzt. Ein Stück Ufers ist unter mir abgerissen.“

Dem Leser soll endlich verraten werden, warum es geht. Unter dem Titel „Baden in Wien“ beschreibt auf solche Weise der Korrespondent des Prager „Rude Pravo“ die — Donauinsel. Man muß notwendigerweise den Kopf schütteln: Lügt der Autor aus Prag, wo es breit und weit keine Möglichkeit zu einem freien Bad gibt, das man ohne eine Gefahr für die Gesundheit genießen kann, bewußt, oder ist es seinem Unwissen, wo wirklich die Donauinsel schon voll ausgebaut und zum Gebrauch übergeben wurde, zuzuschreiben?

Das ändert keinesfalls etwas an dem Zweck solcher Berichterstattung, nämlich Österreich um jeden Preis in ein schlechtes Licht zu stellen.

Die (übrigen uralten) Klagen der Prager Regierung über die CSSR-Berichterstattung von Österreichs Medien, die dem Unterrichtsminister Zilk in Prag vorgebracht wurden, erscheinen deshalb um so merkwürdiger, weil die CSSR-Presse keine Gelegenheit ausläßt, um Österreich eins auszuwischen — auch wenn die Tatsachen dabei verdreht werden müssen.

So hat der Vortrag des US-Vizepräsidenten Bush in Wien das Prager Partelorgan nicht nur zu

einer Auseinandersetzung mit dem Inhalt von dessen Rede veranlaßt, sondern auch zu den Vorwürfen, daß kein österreichischer Politiker Bush in die Schranken gewiesen habe, denn, so „Rude Pravo“: „Bushs verbale Angriffe widersprechen nicht nur dem anständigen Benehmen des Gastes, sondern auch den Prinzipien der Neutralität Österreichs.“

Der Chefredakteur von „Rude Pravo“ sollte belehrt werden, daß die Interpretation dieser Neutralität ausschließlich Österreich, keinesfalls dem Prager Partelorgan zusteht. Der Vortrag Bushs hat übrigens nicht die Neutralität Österreichs zum Gegenstand; und Österreich schreibt auch den CSSR-Politikern nicht vor, was sie in Österreich sagen dürfen.

Man könnte annehmen, daß das Infragestellen der österreichischen Neutralität ein Ausrutscher eines eifrigen Federfuchlers war, wenn es in der letzten Zeit nicht öfter vorkäme.

Die Wiederholung solcher Vorwürfe läßt die Vermutung zu, daß sie der offiziellen Linie entsprechen.

Es handelt sich um auffallende Versuche einer Bevormundung Österreichs, die in der Ostpresse vollkommen vereinzelt dasteht. So haben alle Partelorgane des Ostblocks die Rede Bushs einer Kritik unterzogen, keines von ihnen jedoch Österreich involviert.

Es erübrigt sich zu erwähnen, daß die CSSR-Partelorgane auch die einzigen waren, die über den Papstbesuch im negativen Sinne berichtet haben. Die Liste von Beispielen könnte man fortsetzen.

Die CSSR-Presse folgt somit einem äußerst problematischen „selbständigen“ Kurs, und die CSSR-Klagen rufen ein Sprichwort in Erinnerung: „Haltet den Dieb!“ Przemysl Janyr

REKONSTRUKCE NÁRODNÍHO DIVADLA V PRAZE

byla skončena 30. září, současně byla ukončena výstavba nových objektů v sousedství, kde bude umístěna i Nová scéna Národního divadla. Aby se před listopadovou premierou vyzkoušely možnosti provozu a divadelní techniky, proběhnou na Nové scéně i v historické budově zkušební představení Prodané nevěsty, baletu Z pohádky do pohádky a Čapkovy hry Matka. Slavnostní premiéra se koná 18. listopadu.

KNIHU O JOSEFU ZÍTKOVI,

tvůrci Národního divadla, vydal Melantrich. Autorem je Zora Dvořáková (taktéž v Melantrichu vydala knihu o F.M. Skácelovi a J.V. Myslbekovi). Proti některým kritikům, kteří Zítkovi vytýkali národní odpadlictví (studoval ve Vídni, oženil se s dívkou z německé patricijské rodiny a pracoval z velké části v zahraničí), vyzdvihuje Zítka zánícení pro stavbu Národního divadla. Největší část knihy je věnována okolnostem stavby Národního divadla, m.j. i sporům uvnitř českého politického tábora i v samotném Sboru pro zřízení Národního divadla. Dvořáková k tomu používá četných Zítkových dopisů a dobového tisku.

O POŽÁRU NÁRODNÍHO DIVADLA

vydalo nakladatelství Panorama knihu Miroslava Ivanova (Požár národního divadla aneb příliš mnoho náhod). Na základě studia novinových článků a svědeckých výpovědí se autor snaží dokázat, že požár Národního divadla byl založen. Odborníci se však o Ivanových konstrukcích vyjadřují velmi kriticky.

DIVADLO NA PROVÁZKU,

jedna z nelepších českých scén, dala na letošním divadelním festivalu

v Kodani podnět k inscenaci, která se stala dominantou festivalu. Spolu s polskou, dánskou a waleskou divadelní skupinou realizovali na jevišti dílo Jana Amose Komenského Labyrint světa a ráj srdce. Tyto skupiny si připravily vlastní pojetí jisté pasáže tohoto díla a na závěr pak vystoupily společně. Inscenace vzbudila mimořádnou pozornost.

SOUBOR MĚSTSKÝCH DIVADEL

vedl na scéně v Rokoku v československé premiéře hru rakouského autora Arthura Schnitzlera Neznámá pevnina. V hlavních rolích hrají Dana Syslová Evženil a Ladislav Frey Bedřicha.

JÁRA CIMRMAN

NA FILMOVÉM PLÁNE

V českých kinech běží nová barrandovská komedie Jára Cimrman ležící, spící. Režie Ladislav Smoljak, scénář Smoljak-Svěrák, který také hraje Cimrmana. Kritiky v tisku mluví o nezdařeném pokusu o převod této typicky divadelní předlohy.

KNIHU NIKIHO LAUDY ČESKY

vydalo nakladatelství Mladá fronta s titulem Mé roky s Ferrari. Knížka líčí zákulisí nejproslulejší stáje formule 1.

PRAŽSKÉ ČERNÉ DIVADLO

hostovalo 20.-23. října ve Vídni, bohužel napůl inkognito (bez plakátování), takže jsme představení nemohli oznámit předem. Ostatně i prostředří, kam je Pragokonzert "prodal", nebylo právě nejdůstojnější.

NOVÝM VELVYSLANCFM ČSSR V RAKOUSKU

byl jmenován Marek Ventura, který v této funkci vystřídává dosavadního šéfa mise Milana Kadnára.

DOMÁCÍ INSERTNÍ RUBRIKA

Kruh našeho Klubu a jeho bulletinu je dnes tak velký, že se na rozdíl od dřívějšíka navzájem nezná. Domníváme se však, že i přes to jev tomto osudovém společenství, které představuje, ochota k vzájemné pomoci a ne lhostejnost k osudu druhého. Proto jsme se rozhodli zařadit do našeho bulletinu i rubriky, kterými chceme tuto pomoc usnadnit.

Je mezi námi řada takových, kteří ji potřebují. A jistě je mezi námi řada takových, kteří by mohli - a chtěli - pomoci. Těm prvním chceme uveřejněním umožnit seznámit s jejich obtížemi ostatní. Ty druhé prosíme, aby zapřemýšleli, zda pro ně nemohou něco udělat.

Ještě něco co, co se týká především těch druhých. Mnohokrát se stalo, že tomu či onomu hlásili, že se dověděli se přijatelném bytě, o možnosti zaměstnání, o tom, že někdo dává k dispozici ledničku, která ještě funguje nebo nábytek, který je ještě k použití - a neví komu. Mnohokrát tyto nabídky zůstaly nevyužity, nikdo si nevzpomněl na někoho, kdo by měl zájem.

I tomu se chceme pokusit odpomoci. Prosíme všechny ty, kteří o podobných možnostech vědí, aby je hlásili na tel. 35 46 035 (Z. Richtrová), abychom je mohli v nejbližším bulletinu uveřejnit.

Všichni to chceme dělat anonymně. Jak nabídky, tak žádosti. Ti, kteří mají v konkrétních případech zájem, se bližší podrobnosti dovědí na uvedeném telefonu.

Zprávy a oznámení uveřejňujeme členům Klubu, abonentům bulletinu a stejně tak v sociálních případech, zcela zdarma. V ostatních případech prosíme o režijní příspěvek.

JAKOUKOLI PRÁCI (MANUELNÍ)

hledám. Podmínka fádna pracovní smlouva (pojištění). Má... asyl, 25let, slabší znalosti němčiny.

MÁM ŘIDIČSKÝ PRŮKAZ VŠECH TRÍD, hledám zaměstnání, které by mi umožnilo jeho výměnu za rakouský průkaz.

VYUČUJI HŘE NA KLAVÍR, elektrické varhany, klarinet, saxofon, harmoniku, flétnu. Absolvent konsevatofe.

ELEKTROMONTÉR, asyl, hledá zaměstnání.

PROSÍME, HLASTE NÁM V PODSTATĚ

JAKÁKOLI

- VOLNÁ MÍSTA

- VOLNÉ (A CENOVĚ PŘIJATELNÉ) BYTY

HLEDÁTE-LI ČESKY (SLOVENSKY) MLUVNÍ-MLUVÍCIHO LÉKÁRE:

Univ. docent MUDR. Stanislav STĚRBA odborný lékař pro vnitřní nemoci, zejména srdce. Simmeringer Hauptstrasse 80, Vídeň 11, tel. 74 12 08

MUDR. Vladislav LIPTÁK ocb. lékař pro vnitřní choroby, pondelok-štvrtok 15.30-18.00, Zelinkagasse 12, Vídeň 1,

MUDR. Jiří KAMENÍČEK, praktický lékař, Vídeň 9, Servietten-gasse 5, Tel. 31 12 31

MUDR. Břetislav HALPERN, praktický lékař, Vídeň 10, Malhour-bethgasse 31, tel. 62 23 45, pondělí, středa 14-18, úterý, čtvrtek 8-10 pátek 14-17

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Hana Paulová, Vídeň 17, Neuwaldegggerstr. 41/21, Tel. 46 05 343

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

150.-sil za osobu a noc, Miloslav Seda, Westbahnstrasse 18, tel. 93 88 812 nebo 64 57 415

Sandwich-Eck JELÍNEK

Vídeň 9, rok Mariatheresiengasse-Kai.

LENKA ŠKRABÁNKOVÁ

česká malířka v exilu pořádá v slavnostním sále magistrátu pro Vídeň 8, Schlesingerpl. 4, 3. poschodí, výstavu obrazů/olejné-náboženské motivy, krajiny/ Spolu s ní vystavuje své perokresby hrabě Coudenhove-Kalergi. Vernisáž se koná ve čtvrtek 1.12.1983 v 18 hodin. Závěrem dne v 19,30 pořádá také též svůj koncert kytarové duo Milada a Karel Beranovi. Hrají barokní a klasičskou hudbu a různé písně a spirituály. Vstupné na koncert je dobrovolné. Výstava je otevřena od 1.12.-16.12. od 9-15 hod., pondělí až pátek.

ČESKÉ VÁNOCE

je název koncertu, který se koná v pátek 16.12. v 19,30 ve vídeňském Konzerthausu pod taktovkou Adolfa Kouby. Program: 1/Daniel A.F. Miličský - Pastorale pro smyčce a varhany 2/A. Dvořák - Česká suita pro malý orchestr 3/J.J. Ryba - "Hej mistře" - česká mše pro solo, smíšený sbor, orchestr a varhany. Učinkují: Olga Vostrá - soprán, Theo Schäfer - tenor, Helens Waidmayerová - alt, Wolfgang Berry / syn světově známé operní dvojice Christa Ludwiga-Waltera Berry - bas, dětský sbor reálného gymnasia W.1, Vídeňský klasičský ensemble. Vstupenky v ceně od 50S obdržíte v pokladně Konzerthausu, Lothringerg. 20, a také na klubovním večeru 18.1. přímo od dirigenta p. Adolfa Kouby.

VÝROČNÍ VALNÁ HROMADA

sdužení rodičů Komenského školy se koná 23.11. v 18 hodin v budově Komenského školy, Sebastianplatz 3, Vídeň 3. Všichni jsou srdečně zváni.

SOKOL VÍDEŇ 3

pořádá v rámci svých pravidelných kulturních večerů v pátek 18.11. v 19,30 hod. v sále Slovanské besedy, Vídeň 1, Drachengasse 3/proti hlavní poště, "Jihoamerický večer". O letošních prázdninových toulkách 6 zemí Latinské Ameriky: diapositivu/ bude vyprávět B. Novotný, písně jihoamerických indiánů zahrají na kytary manželé Beranovi a latinskoamerické tance předvede balerina Theater an der Wien Blanka Modrá s partnerem.

KRAJANŮM RESTAURUJI

za zvýhodněné ceny porcelán, keramiku, obrazy, rámy, plastiky a pod. Provádím i práce pozlaccovačské. H.B. Ospelg. 13/3, 1200 Wien, tel. 3552622

KNIHY, GRAMODESKY, KAZETY

objednávejte na adrese K. Havelka, Schüttelg. 101/4, 1020 Wien. Na požádání zašleme zdarma seznam.

PENSION MILAN ZELL AM SEE,

Zellermoosstr. 75, tel. 6542/7113, česká a slovenská společnost z celého světa

KREJČOVSTVÍ

Jindřich Holub, tel. přešívky a opravy, Baupergasse 33, Vídeň 21, tel. 39 17 614

ČESKÉ A SLOVENSKÉ KNIHKUPECTVÍ PETR PASTERNAK

též magnetofonové nahrávky, gramofonové desky, hry, tisky Vídeň 7, Lindengasse 5 (100 kroků od obch. domu Herzmannsky), tel. 96 37 79

taři. Naše počínání mělo s nimi něco společného. My jsme totiž do těch bytů museli někdy lézt přes balkony nebo po provaze, ano i po lešení.

Proč Bytové divadlo?

Landovský: Protože jsme jinou možnost neměli, než hrát po bytech. Mohl bych mluvit o dalších důvodech. Sám za sebe však říkám, že jsem byl pro hlavně ze vzteku, který jsem měl, když mi zakázali hrát. Já nemám rád zakazy. To byl pro mne hlavní důvod.

Kde jste hráli?

Landovský: Většinou v bytě u Vlasty Chramostové, ale nejen tam. Hráli jsme taky v různých jiných bytech u přátel, kteří se nebáli. Hráli jsme i na chodbách. U Vaška Havla na chalupě jsme hráli na půdě. První představení nám celkem prošlo. Pak se to rozkecalo, v Čechách se nic neutají. Začalo nám přibývat diváků, ale taky se zmobilizovala policie. Tím se všechno ještě víc zkomplikovalo. My jsme vlastně nikdy nevěděli, jestli vůbec ten den hrát začnem, a když začnem, tak zda hru dokončíme. Policajty jsme měli jak se dalo. Do telefonů jsme říkali jiné termíny a jiné místa. Někdy se nám podařilo takhle policii ošálit, ale někdy taky ne. A v té době nás začali dost zatýkat. A tak nejdnou místo představení Macbetha zaskočila Vlasta Chramostová se svým výborným recitálem, zatímco třeba já jsem byl v péči policie.

Kdo všechno hrá?

Landovský: Tak především Vlasta Chramostová, Pavel Kohout a jeho dcera Kateřina, Vlasta Třešňák, který k tomu dělal muziku, hrál několik postav a ještě na kytaru. A já.

Celkem jsme se hráli sedmáct představení, kterých se pokaždé zúčastnilo v průměru asi padesát lidí. V době, kdy jsme Macbetha natáčeli jako film, došlo na známém pražském mostě k policejnímu zlomení nohy, takže jsem dofilmoval s nohou v sádře. Ta historka je známá. Tady, v zahraničí, to má vlášení ogypsované nohy za sebou považují za výborný režisérský záměr, za symboliku... Při těch představeních jsem zjistil, že člověk v mezní situaci dělá všechno jinak a líp. Okolnost, že jsem nesměl hrát normálně, mne utvrdila v názoru, jak je důležitý hrát i přes zákaz. Nesmět něco dělat v situaci, která doma je, a dělat to, má cenu. Za normálních okolností je mnohdy hraní jen zaměstnáním, kdežto takhle je to poslání.

S Pavlem Landovským rozhloval F. Vaněček

STRAWANZER

Je název filmu Petra Patzka, ve kterém vytvořil jednu z rolí Pavel Landovský a v němž hlavní roli hraje vynikající americký herec Elliot Gould. Film se setkal s výbornou kritikou.

PORADENSKÁ SLUŽBA

pro nově příchozí, jejíž zřízení jsme inzerovali v minulém čísle našeho bulletinu, bude opět hodinu před zahájením klubovního večera, tj. 18.11. v 18,30. Jde o základní informace pro ty, kteří dostali v Rakousku asyl a hodlají se tu trvale usídlit. Vzhledem k finančním výlohám, které jsou s tím spojeny, jsme zatím nuceni omezit se na ty, kteří jsou doporučení členy Klubu.

ČESKÝ EMIGRANT V KREMLU

Pro zajímavost zaznamenáváme:

Ve snaze získat německou stranu "zelených" pro podporu své "mírové" kampaně pozval Sovětský svaz jejich delegaci do Moskvy. Jako jednoho z delegátů "zelení" jmenovali svého poslance v německém parlamentu, Milana Horáčka. Horáček je Čech, který v r. 1968, tehdy jako 22letý dělník emigroval do NSR, podílel se na celé řadě akcí, které osvětlovaly situaci v Československu zejména mezi německou levicí, byl jistou dobu vydavatelem německého vydání Listů a přidal se nakonec k "zeleným", za které se stal v posledních volbách členem parlamentu.

Ze jeho jmenování do delegace Sověti nepřijali s nadšením, není nutné poznamenávat. Dali to i najevo, ale "zelení" na to nereagovali a Kreml jeho účast nakonec "spolkl". (Připomeňme v této souvislosti, že před časem byl zrušen zájezd vídeňského Burgtheatru do Moskvy, protože Sověti odmítli dát vstupní visum členu souboru, Pavlu Landovskému).

Delegace "zelených" vedla v Moskvě řadu rozhovorů, jejichž vyvrcholením byl rozhovor v Kateřině sále v Kremli, kterého se se sovětské strany zúčastnil vedoucí ideolog a člen politbyra Ponomarjov, Gramyčův I. náměstek Korpěnků, V. Zagladin a další (Andropov byl v té době už nemocen). V závěru rozhovoru, při poukaze "zelených" na sovětskou intervenci v Afganistanu, argumentoval Ponomarjov obvyklou verzí o pozvání. Horáček na to odpověděl, že celá sovětská delegace přece dobře ví, že je z Československa a že tedy dobře takováto pozvání zná. Stařešina sovětského politbyra Ponomarjov se pokusil odbýt to poznámkou, že jde o starou, zapomenutou záležitost, že dnes lidé v Československu v klidu popíjejí své pivo a jsou s režimem spokojeni. Horáček na to: ti, kdo jsou v kriminálech, žádné pivo nepopíjejí a ti, kdo vás "pozvali", bylo pár jednotlivců, nemluvte o tom, že vás někdo pozval národ, národy jsou proti tomu.

DER SPIEGEL, 7.11.1983

Milan Horacek, 37, ČSSR-Emigrant, der 1968 nach dem Einmarsch der Sowjets seine Heimat verließ und 1980 ausgebürgert wurde, ist im Kreml von ZK-Sekretär Boris Ponomarjow, 78, empfangen worden (Photo, beim Händedruck) - als Bundestagsabgeordneter der Grünen. Die Russen hatten zunächst versucht, sich den unliebsamen Besucher, der längst deutscher Staatsbürger ist, fernzuhalten und die Grünen bei der Vorbereitung der Moskauer Reise aufgefordert, Horacek von der Delegationsliste zu streichen. Die Neu-Parlamentarier jedoch zeigten Schulterschluß und signalisierten nach Moskau: „Entweder wir fahren alle oder wir bleiben geschlossen zu Hause.“ Vier Tage vor dem Abreisetermin kapitulierten die Sowjets - sie schickten einen Boten mit dem Visum in Horaceks Frankfurter Wohnung.

HLAVNÍ UDÁLOSTI DNŮ RAKOUSKÉ KULTURY V ČESKOSLOVENSKU,

pořádaných v říjnu, byl nesporně koncert Vídeňských symfoniků pod taktovkou Genadie Rosžděstvenského (který se s tímto orchestrem mezi tím rozšel). Ve Smetanově sněhu v Praze uvedli symfonii D-dur W.A. Mozarta spolu s Brucknerovou 4. symfonií. Lidová demokracie o koncertu referovala pod titulkem "Vídeňští symfonikové nadchlí" a Svobodné slovo končilo svůj referát "...nebylo divu, že ovace nebraly konce."

V Památníku národního písemnictví byla uspořádána výstava 500 titulů ze současné rakouské literatury. Po ukončení výstavy byly knihy darovány katedře germanistiky Karlovy university.

V ÚLUV v Praze byla instalována výstava "Lidové umění a zvyky lidu Dolního Rakouska" s ukázkami lidového nábytku, keramiky, krojů, hospodářských nářadí atd. Výstava z děl rakouských architektů, zahrnující vývoj t.zv. vídeňské školy, která ovlivnila výstavbu Vídně v 1.1860-1930 v čele s O. Wagnerem a A. Loosem (rakouským architektem rodem z Brna, jehož některá díla jsou i v Praze a j.) byla ve Staroměstské radnici.

V Divadle na zábradlí uvedl člen Burgtheatru Helmuth Lohner ukázky z her J.N. Nestroye.

Dny se samozřejmě neobešly bez Wiener Sängerknaben, koncertu operetních melodií a řady vystoupení dalších jednotlivých umělců

Ve svém souhrnu to byla dosud nejobsaáhlejší prezentace rakouské kultury v zahraničí.

SYMPOSIUM O OTÁZKÁCH NÁRODNOSTNÍCH ŠKOL

uspořádalo ve Vídni 26. října "Vídeňské pracovní sdružení pro otázky národnostních skupin. President Sdružení, dr. Heinz Tichy z úřadu spolkového kancléře vložil v úvodním referátu státněprávní předpoklady pro vyučování v jazycích národnostních sku-

pin. Dle toho jsou v nejvýhodnější situaci Slovinci a Chorvati, kteří mají na základě státní smlouvy z r.1955 nárok nejen na základní školy ve svém jazyce, ale i na poměrný počet středních škol. Pro ostatní národnostní skupiny tvoří právní podklad smlouva ze Saint Germain z r.1919, týkající se však jen základních škol a vyžadující pro jejich zřízení poměrně vysoký počet příslušníků dotyčné národnostní skupiny. V oblasti Vídně však žádná z těchto národnostních skupin nemůže požadovat zřízení škol ve svém jazyce.

Jak bylo objasněno v referátech jednotlivých národnostních skupin (slovenské, chorvatské a maďarské) vzniká tak však situace, že děti zejména zrodin inteligence, která z existenčních důvodů přesídluje z národnostních center do Vídně, nemají možnost osvojit si svůj spisovný jazyk. Tím dochází k silnému oslabování národnostních skupin nejen početním úbytkem, ale také tím, že tyto národnostní skupiny ztrácejí vlastní inteligenci. Z toho důvodu požadují vytvoření možnosti vyučování národnostních jazyků také ve Vídni.

Dr. Klaus Satzke z ministerstva školství naznačil možnosti takové výuky v rámci pokusného vyučování na některých školách jako jednoho z předepsaných "cizích jazyků".

Podobný základ měl i předložený návrh dr. Deáka z maďarské národnostní skupiny na zřízení "národnostního gymnasia", ve kterém by jednotlivé národnostní jazyky byly vyučovány v rámci výuky cizím jazykům.

Dr. A. Malle, ředitel slovenského gymnasia v Klagenfurtu, referoval o teorii a praxi státního školství v Korutanech, které jsou jedním z hlavních důvodů konfliktu Slovinců s vládou.

S české strany - krom toho, že na zahájení zazpíval sbor žáků školy Komenského několik národních písní - přednesl Karl Matal referát o stoleté historii českého školství ve Vídni.

O jeho současném stavu a o jeho problémech však na symposiu zpráva podána nebyla. V tom se "český" příspěvek podstatně lišil od příspěvků ostatních

národnostních skupin, které se nezbývaly až jakkoli zajímavou historií, ale aktuálními otázkami ve snaze rozšířit existující základnu; tyto referáty byly také většinou přednášeny školskými odborníky.

A v této souvislosti nezbyvá závěrem než konstatovat, že z okruhu Komenského školy se celého symposia neúčastnil nikdo ani jako posluchač, ačkoli přednesené referáty by jistě daly těm, kdo české školství ve Vídni předstávají, řadu impulsů. Když v ničem jiném tedy jako příklad, jak ostatní národnostní skupiny, jejichž výchozí situace je daleko obtížnější než české, se těmito otázkami vážně zabývají. České účastníky symposia představovali - s výjimkou pozvaného zástupce našeho Klubu - jen funkcionáři Menšinové rady.

POSLEDNÍ STOVKA,

která přišla na konto desky TGM, kterou Klub před rokem ve Vídni zřídil, přišla od dároce, který je podepsán jen iniciálami a svým bydlištěm, kterým je jedno město v Československu. Z pochopitelných důvodů neuvádíme ani iniciály, ani místo, ale přece zaznamenáváme. Pro turistu, který přijede do Vídně z Československa, je 100 šilinků hodně peněz. Zřízení desky však pro něho zřejmě představovalo větší hodnotu.

O mnohých zde "dobře zabydlených" se to, bohužel, říci nedá.

THEATER BRETT

tráví tři týdny na zájezdu po Rakousku a Švýcarsku. Do Vídně se vrací koncem listopadu a od 22.11. uvádí ve Wiener Settlement, Lienfeldergasse 60 Irrläufe od Raymonda Cousse. Hraje se denně ve 20hod. až do 4.12., kdy se divadlo s Lienfeldergasse rozloučí a svou činnost zahájí opět v lednu premiérou v novém divadle na Munzwardeingasse 2.

TYLOVO DIVADLO NA NOVÉ SCÉNĚ

Jak informuje československý tisk, začala v Tylově divadle generální oprava a činnost souboru se přenesla do Národního, především na Novou scénu. Z repertoáru Tylova divadla se tu budou hrát Naší furianti, Matka, Noc pastýřů od J. Boučka a do konce sezony má být nastudován Brechtův Život Galileiho.

JEDNOU VĚTOU Z KULTURY

V Praze zemřel sochař Břetislav Benda * Koncem října se konalo v pražském Smetanově divadle 3000. představení Prodáné nevěsty * Putování Jana Amose je název nového, dvoudílného filmu o životě Komenského podle románu spisovatele M.V. Kratochvíla * Pražské noviny uveřejnily v ne příliš nápadné úpravě zprávu o úmrtí známého spisovatele Vladimíra Neffa * Nově objevena byla dosud neznámá skladba Bohuslava Martinů Sonata da Camera pro cello a orchestr, která měla nedávno světovou premiéru pod taktovkou Jiřího Stárka v Glasgow * Gabriel Laub vydal v NSR román Aufstand der Dicken a zakončil čtení úryvků v Hamburku hostinou s českými knedlíky * Jelikož prý chorooba není životu nebezpečná, byla zamítnuta žádost spisovatele Jaromíra Šavrdy o přerušeni trestu odnětí svobody * V Praze zemřel ve věku 74 let dlouholetý člen Městských divadel pražských Miloslav Homola * Bratislava přivítala 28.října v městské porodnici svého čtyřstatisícového obyvatele *

BRATISLAVA TRIUMFOVALA

je název nadšeného článku v Arbeiterzeitung, který referuje o výkonech bratislavských zpěváků Gruberové a Dvorského v Donizettiho Lucii.

DOMÁCÍ INSERTNÍ RUBRIKA

Kruh našeho Klubu a jeho bulletinu je dnes tak velký, že se na rozdíl od dřívějšíka navzájem nezná. Domníváme se však, že i přes to jev tomto osudovém společenství, které představuje, ochota k vzájemné pomoci a ne lhostejnost k osudu druhého. Proto jsme se rozhodli zařadit do našeho bulletinu i rubriky, kterými chceme tuto pomoc usnadnit.

Je mezi námi řada takových, kteří jí potřebují. A jistě je mezi námi řada takových, kteří by mohli - a chtějí - pomoci. Těm prvním chceme uveřejněním umožnit seznámit s jejich obtížemi ostatní. Ty druhé prosíme, aby zapřemýšleli, zda pro ně nemohou něco udělat.

Ještě něco co, co se týká především těch druhých. Mnohokrát se stalo, že tomu či onomu hlásili, že se dověděli se přijatelném bytě, o možnosti zaměstnání, o tom, že někdo dává k dispozici ledničku, která ještě funguje nebo nábytek, který je ještě k použití - a neví komu. Mnohokrát tyto nabídky zůstaly nevyužity, nikdo si nevzpomněl na někoho, kdo by měl zájem.

I tomu se chceme pokusit odpomoci. Prosíme všechny ty, kteří o podobných možnostech vědí, aby je hlásili na tel. 35 46 035 (Z. Richtrová), abychom je mohli v nejbližším bulletinu uveřejnit.

Všchno to chceme dělat anonymně. Jak nabídky, tak žádosti. Ti, kteří mají v konkrétních případech zájem, se bližší podrobnosti dovědí na uvedeném telefonu.

Zprávy a oznámení uveřejňujeme členům Klubu, abonentům bulletinu a stejně tak v sociálních případech, zcela zdarma. V ostatních případech prosíme o režijní příspěvek.

JAKOUNOLI PRÁCI (MANUELNÍ)

hledám. Podmínka řádná pracovní smlouva (pojištění). Mám, 25 let, slabší znalosti němčiny.

MÁM ŘIDIČSKÝ PRŮKAZ VŠECH TRÍD, hledám zaměstnání, které by mi umožnilo jeho výměnu za rakouský průkaz.

VYUČUJI HŘE NA KLAVÍR, elektrické varhany, klarinet, saxofon, harmoniku, flétnu. Absolvent konzervatoře.

ELEKTROMONTÉR, asyl, hledá zaměstnání.

PROSÍME, HLASTE NÁM V PODSTATĚ

JAKÁKOLI

- VOLNÁ MÍSTA

- VOLNÉ (A CENOVĚ PŘIJATELNÉ) BYTY

HLEDÁTE-LI ČESKY (SLOVENSKY) MLUVÍ-MLUVÍCÍHO LÉKÁRE:

Univ. docent MUDR. Stanislav ŠTĚRBA odborný lékař pro vnitřní nemoci, zejména srdce. Simmeringer Hauptstrasse 80, Vídeň 11, tel. 74 12 08

MUDR. Vladislav LIPTÁK odb. lékař pro vnitřní choroby, pondelok-štvrtok 15.30-18.00, Zelinkagasse 12, Vídeň 1,

MUDR. Jiří KAMENÍČEK, praktický lékař, Vídeň 9, Servietten-gasse 5, Tel. 31 12 31

MUDR. Břetislav HALPERN, praktický lékař, Vídeň 10, Malhour-bethgasse 31, tel. 62 23 45, pondělí, středa 14-18, úterý, čtvrtek 8-10 pátek 14-17

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Hana Paulová, Vídeň 17, Neuwaldegg-Str. 41/21, Tel. 46 05 343

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

150.-sil za osobu a noc, Miloslav Seda, Westbahnstrasse 18, tel. 93 88 812 nebo 64 57 415

Sandwich-Eck JELÍNEK

Vídeň 9, rok Mariatheresiengasse-Kal.

LENKA ŠKRABÁNKOVÁ

česká malířka v exilu pořádá v slavnostním sále magistrátu pro Vídeň 8, Schlesingerpl. 4, 3. poschodí, výstavu obrazů/olejů-náboženské motivy, krajiny/Spolu s ní vystavuje své perokresby hrabě Coudenhove-Kalergi. Vernisáž se koná ve čtvrtek 1.12.1983 v 18 hodin. Zároveň dne v 19,30 pořádá také svůj koncert kytarové duo Milada a Karel Beranovi. Hrají barokní a klasicistickou hudbu a různé písně a spirituály. Vstupné na koncert je dobrovolné. Výstava je otevřena od 1.12.-16.12. od 9-15 hod., pondělí až pátek.

ČESKÉ VÁNOCE

je název koncertu, který se koná v pátek 16.12. v 19,30 ve vídeňském Konzerthausu: pod taktovkou Adolfa Kouby. Program: 1/Daniel A.F. Miličský - Pastorale pro smyčce a varhany 2/A. Dvořák - Česká suita pro malý orchestr 3/J.J. Ryba - "Hej mistře" - česká mše pro solo, smíšený sbor, orchestr a varhany. **Učinkují:** Olga Vostrá - soprán, Theo Schäfer - tenor, Helena Waidmayerová - alt, Wolfgang Berry / syn světoznámé operní dvojice Christa Ludwig-Walter Berry / - bas, dětský sbor reálného gymnasia W.1, Vídeňský klasičtý ensemble. Vstupenky v ceně od 50S obdržíte v pokladně Konzerthausu, Lothringerstr. 20, a také na klubovním večeru 18.12. přímo od dirigenta p. Adolfa Kouby.

VÝROČNÍ VALNÁ HROMADA

sdržení rodičů Komenského školy se koná 23.11. v 18 hodin v budově Komenského školy, Sebastianplatz 3, Vídeň 3. Všichni jsou srdečně zváni.

SOKOL VÍDEŇ 3

pořádá v rámci svých pravidelných kulturních večerů v pátek 18.11. v 19,30 hod. v sále Slovanské besedy, Vídeň 1, Drachengasse 3/proti hlavní poště, "Jihoamerický večer". O letošních prázdninových toulkách 6 zemí Latinské Ameriky s diapositivu/bude vyprávět B. Novotný, písně jihoamerických indiánů zahrají na kytary manželé Beranovi a latinskoamerické tance předvede balerína Theater an der Wien Blanka Modrá s partnerem.

KRAJANŮM RESTAURUJI

za zvýhodněné ceny porcelán, keramiku, obrazy, rámy, plastiky a pod. Provádím i práce pozlaccovačské. H.B. Ospelg.13/3, 1200 Wien, tel. 3552622

KNIHY, GRAMODESKY, KAZETY

objednávejte na adrese K. Havelka, Schüttelg. 101/4, 1020 Wien. Na požádání zašleme zdarma seznam.

PENSION MILAN ZELL AM SEE,

Zellermoosstr. 75, tel. 6542/7113, česká a slovenská společnost z celého světa

KREJČOVSTVÍ

Jindřich Holub, české přešívky a opravy, Baupergasse 33, Vídeň 21, tel. 39 17 614

ČESKÉ A SLOVENSKÉ KNIHKRUPECTVÍ PETR PASTERNAK

těž magnetofonové nahrávky, gramofonové desky, hry, tisky Vídeň 7, Lindengasse 5 (100 kroků od obch. domu Herzmannsky), tel. 96 37 79

THEATER BREIT

hraje v prosinci Raymond Cousse, Irrläufe, VHS Otakring, Ludo-Hartmann-Platz 10.12., dále Musesches Zentrum, Zeltgasse 7, Vídeň 8 15.12. Vždy ve 20 hod.

Premiéra J.A. Komenský, Labyrinth světa a ráj srdce se 24.1.

Divadlo obdrželo od Gemeinderat Wien druhý milion subvencí na výstavbu nového divadla, ale pořád mu ještě víc než milion chybí. Pro ty, kteří by chtěli přispět: Konto 029-30978 Erste Österreichische Spar-Casse, nebo 05410778671 BAWAG. Všichni, kdo jsou ochotni přispět při dokončování prací, jsou vítáni. Informace tel. 26 89 11.

SLOŽENKY

přikládáme dnes naposled. Omlouváme se těm, kteří příspěvky už zaplatili. Při expedici je však obtížné to rozlišovat.

Pro jistotu ještě jednou opakujeme: příspěvky na sezonu 1983/84 činí 150 šilinků. Ty, kdo ze sociálních důvodů nemohou poslat celou částku (studenti, pensisté, nezaměstnaní, nově příchozí atd.) prosíme o přiměřeně nižší obnos.

Pokud si chcete předplatit pouze zasílání bulletinu, uveďte to laskavě na složenkách. Režijní cena je za rok 60 šil.

DOMÁCÍ INSERTNÍ RUBRIKA

kteřou jsme začali od minulého čísla uveřejňovat, přinesla první úspěchy. Dva žadatelé našli naším prostřednictvím práci. Prosíme, abyste se i nadále obraceli na Z. Richterovou (tel. 35 46 035) a hlásili jí v podstatě jakoukoli možnost zaměstnání. Víte-li o volném bytě, cenově únosném, dejte vědět! V naší insertní rubrice Vám rádi uveřejníme jakékoli oznámení, inzeráty o prodeji, koupi, dárcech atd. Všechny nabídky a žádosti zůstanou anonymní.

Prosíme však, abyste vzali na vědomí že Vaše starosti nemůžeme nosit v hlavě, t.j. nestačí, že se někomu zní-

program

VALNÁ HROMADA KLUBU

se koná 9.12.1983 v 19,30

v místnostech restaurace Jelínek-Éck Vídeň 9, Theresiengasse- roh Kai.

Program:

Zpráva odstupujícího výboru a rozprava o ní,
volba nového výboru,
námetý na další činnost, volné návrhy.

Srdečně jsou zváni všichni členové i příznivci Klubu. Po předpisu předepsané "valné hromadě" přátelské posezení.

náte, že hledáte to či ono a očekáváte automaticky, že "to či ono" naší rubriky zařadíme.

MÁM RIDIČSKÝ PRŮKAZ VŠECH TRÍD, hledám zaměstnání, které by mi umožnilo jeho výměnu za rakouský. Ev. též jako automechanik.

VYUČUJI HŘE NA

klavír, el. varhany, klarinet, saxofon, harmoniku, flétnu. Též hrají v orchestru. Absolvent koservatoře.

KNIHKUPECTVÍ PASTERŇÁK

Lindengasse 5, Vídeň 7, tel. 963779, připravilo velký výběr knih, desek, kazet, plakátů a obrazů pro vánoční prodej. Přeje členům a příznivcům Klubu hezké prožití svátků vánočních a všechno nejlepší v roce 1984.

OPISUJI

jakékoli texty na stroji.

OMLUVA

Správné tel. číslo Z. Richterové je 3546035. Prosím o prominutí všechny, kteří se mi marně pokoušeli zavolat.

L 4/121

P.b.b.

Erscheinungsort Wien
Verlagspostamt 1000 Wien

**KULTURNÍ
KLUB**
ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

prosinec 1983

12

POZVÁNÍ

Valné hromady a zprávy, na nich podávané, bývají, obvykle záležitostí P. T. funkcionářů. Podáváme-li ji v této formě, pak proto: se domníváme, že senetýká jen členů výboru, ale celého okruhu přátel Klubu. Výčet činnosti Klubu od minulé valné hromady na jaře 1982 není třeba podávat; je zachycen v našem bulletinu. Poukázat bychom však chtěli na následující:

PROGRAMY KLUBU

Podávalo se dosáhnout pravidelnosti nejen ve vydávání bulletinu, ale i programů. Domníváme se, že se podařilo udržet jejich dobrou úroveň. To platí o přednáškách a diskuzních večerech. Nikdy to nebyly nouzové "akademie" jen aby se něco konalo, našimi hosty byli vždy osobnosti, které pro dané téma jsou uznávanými odborníky nejen v české a slovenské jazykové oblasti. Zachovali jsme při tom naši zásadu otevřenosti: nevybírali jsme naše hosty nikdy podle jejich politické či jiné orientace, ale jen na základě jejich odborné kvalifikace k věci něco podstatného říci. Profesionální úroveň se vyznačovaly naše kulturní večery. Stačí snad v této souvislosti připomenout matiné TGM, na kterém vystoupili přední herci významných rakouských a českých scén.

DESKA TGM

Za mimofádný úspěch považujeme zřízení pamětní desky TGM ve Vídni a okolnost, že její odhalení provedl spolkový kancléř Bruno Kreisky, ačkoli ostatní spolky v Rakousku tuto akci bojkotovaly (s výjimkou SVU).

ČESKÁ ŠKOLA KOMENSKÉHO

Za neméně významné považujeme že se nám podařilo rozhybat otázku české školy ve Vídni, která byla dlouhou dobu filiálkou Prahy. Po té, co se Klubu podařilo zamezit, aby na škole vyučovali i učitelé, vysílání z Prahy (ač-

koli je v Rakousku dostatek místních učitelských sil) jsme - i když nepřímo - vznesli otázku používání učebnic z CSSR na této škole. Předpokládáme, že budeme moci brzy oznámit konečné rozhodnutí o tom, že pro tuto školu (a pro ostatní česká učiliště ve světě) bude vydána v Rakousku jak čítanka, tak i slabikář.

Nemůžeme si v této souvislosti odpustit poznámku, že je skutečně prazvláštní, že staroměnšínoví funkcionáři, hřímající při každé příležitosti na adresu "komunistů v Praze" a pomlouvající řadu emigrantů, bez mrknutí oka po desítky let trpěli, aby na škole byly používány učebnice, které nebyly rakouskými školskými úřady aprobovány.

Teprve po splnění těchto předpokladů mohl Klub s dobrým svědomím návštěvu školy doporučit. Díky tomu se podařilo v letošním roce zajišťit nejen další vyučování v první třídě, ale i posílení ostatních tříd.

Ještě jednu poznámku v této souvislosti. Všude na světě a v naší národní minulosti zejména neviděli učitelé své poslání jen v tom, že si na škole od učili předepsané pensum. Byli vždy organizátory kulturního dění. To v případě vídeňské české školy zatím říci nelze.

ROZSÍŘENÍ OKRUHU KLUBU

Vezmeme-li v úvahu, že při svém založení před necelými 10 roky byl Klub více méně záležitostí několika jednotlivců, vidíme, jak se jeho charakter zejména v poslední době změnil. Na jednotlivých večerech se objevují stále nové tváře a složení návštěvníků se večer od večera mění. Nejde o "povinnou docházku", jak je to u jiných spolků, ale o skutečný zájem o jednotlivé večery.

Změnila se i hospodářská situace Klubu. Jestliže jsme kdysi sháněli peníze na známky na pozvánky, jsme dnes v situaci, kdy můžeme vydávat pravidelně bulletin v nákladu několika set výtisků a kdy můžeme i krýt náklady pořádaných večerů.

Přesto, že příspěvky od nikoho nevymáháme, je příspěvková morálka dobrá, v řadě případů dostáváme příspěvky i od přátel mimo Vídeň, kteří se večerů Klubu zúčastňovat nemohou. Chápeme to jako ocenění toho, co Klub dělá.

JAK DÁL

Odstupující výbor se domnívá, že Klub dnes stojí před otázkou, zda se v budoucnosti má omezit na dosavadní formy činnosti, nebo zda má svou činnost rozšířit, jak se to objevovalo v naší anketě (o ní na jiném místě). V této souvislosti je však nutné poukázat na některé aspekty situace Čechů a Slováků ve Vídni a v Rakousku.

ČESKÉ A SLOVENSKÉ ORGANIZACE V RAKOUSKU

Ve Vídni vykazují existenci snad několik desítek spolků. Jde převážně o organizace, které vznikly před několika desetiletími a které se vůči nově přichozím uzavíraly. Zjistí, a možno říci dožívají v ghetu, do kterého se uzavřely. Platí to především o těch, které jsou sdruženy v Menšinové radě. Jejich tiskovým orgánem jsou Vídeňské svobodné listy. Menší část staroměnšiny tvoří Sdružení Čechů a Slováků v Rakousku. Je orientováno na Prahu a svým členům může tak nabídnout získání víz k návštěvě CSSR bez velkých formalit a povinné výměny deviz. Jejich tiskovým orgánem jsou Krajanské listy. Jedině některé organizace Sokola pochopily, že se musí otevřít nově přicházejícím, chtějí-li přežít. (Přesto však centrální vedení Sokola odmítlo podílet se na zřízení desky TQM spolu s Klubem).

Tebto anachronismus vevl k založení Klubu, jehož cílem je propagace české a slovenské demokratické kultury, vědy a umění a umožnění přístupu k nim. Přes dané mentální rozpory se Klub snažil o spolupráci s etablovanými spolků. Narážel však na hluché uši, jak to se zejména projevilo v otázce zří-

DER SPIEGEL

DAS DEUTSCHE NACHRICHTEN-MAGAZIN

OSTBLOCK

Mit Entsetzen

Gegen die Moskauer Pläne einer Nach-Nachrüstung regt sich im Ostblock Widerstand - kein Land möchte neue sowjetische Raketen stationieren.

Was im Ostblock geschehen soll, wenn die Nato-Staaten wie vorgesehen ihre neuen Raketen und Cruise Missiles stationieren, hatte Sowjet-Marschall Kulikow, Oberbefehlshaber des Warschauer Pakts, schon im Frühjahr verkündet: eine Rüstungs-Antwort zum „internationalen Schutz des Sozialismus“ sei dann unumgänglich. Drohend hatte er hinzugefügt: Jeder Versuch, diesen Beschluß zu stören, sei „Verrat“.

Inzwischen mehren sich die Zeichen, daß Moskauer Drohungen in den eigenen Reihen nicht sofort fruchten. Die Verbündeten der Sowjet-Union scheuen sich, mit erneuten Opfern die Rüstungsspirale zu verlängern.

In der seit Monaten von oben verordneten Friedensdiskussion der Paktstaaten sind auch die eigenen, nicht nur die westlichen militärischen Anstrengungen unpopulär, so sehr sich die Parteiideologen auch bemühen, zwischen guten Raketen im Osten und schlechten im Westen zu unterscheiden.

Am 28. Mai, zu Beginn des West-Gipfels in Williamsburg an Amerikas Ostküste, drohte die Sowjet-Regierung erstmals öffentlich, im Falle der westlichen Nachrüstung „Maßnahmen zur Stationierung zusätzlicher Mittel“ zu treffen, die in „Absprache mit den Staaten des Warschauer Pakts“ getroffen werden sollen.

Doch als sich vier Wochen später die Partei- und Regierungschefs, die Außen- und Verteidigungsminister des Ostblocks in Moskau trafen, um die Krenal-Drohung in einem vorbereiteten Dokument zu sanktionieren, ließ der rumänische Parteichef Ceauşescu, von den Bulgaren

und Ungarn unterstützt, die scharfen Töne streichen und das Kommuniqué in einen gemeinsamen Appell an Vernunft und Friedensliebe umschreiben:

Es sei eine „falsche These, eine Aufstockung des Kriegspotentials könne dem Frieden und der Sicherheit der Völker dienen“. Man müsse das Wett-rüsten vielmehr „schnellstmöglich“ beenden, sich „maximal“ für eine Gesundung der internationalen Lage einsetzen und „alles unterlassen, was sie komplizieren könnte“.

Wie sich die Sowjet-Union die Nach-Nachrüstung vorstellt und wo sie die neuen Raketen stationieren will - das glaubte der SPD-Abrüstungsexperte Egon Bahr bei seinen Gesprächen in Moskau im Juli herausgehört zu haben: Neu entwickelte Mittelstreckenwaffen kurzer Reichweite, im Nato-Code SS-22

genannt, sollen „in Polen, Bulgarien und der DDR aufgestellt werden“.

Mit dem Ziel, die Verwandlung seines Landes in eine Raketenplattform abzuwenden, fuhr im September der polnische Parteichef Jaruzelski nach Moskau, um dort den (in früheren Gesprächen mit Andropow zugebilligten) „besonderen Status Polens“ einzuklagen. Eine der „Besonderheiten“: In Polen werde es keine Raketen-Gegenstationierung geben.

Aber der Krenal-Chef war schon nicht mehr für den Polen zu sprechen. Seine Statthalter aber machten dem Warschauer General sehr barsch klar, daß ihre Geduld mit Polen begrenzt sei: Die sozialistischen Pflichten sind auch für Polen verbindlich. Wenn in Polen zur Zeit keine Raketen aufgestellt werden könnten, so läge das nicht an einem vermeintlichen Sonderstatus, sondern an der noch instabilen politischen Lage, die endlich zu verbessern wichtigste Aufgabe der polnischen KP sei.

Um den stationierungsunlustigen Ceauşescu zu disziplinieren, reiste Moskaus Marschall Kulikow zur gleichen Zeit nach Bukarest. Die Antwort des „Conducator“ (Führer) Ceauşescu, der sich schon seit Jahren gegen die sowjetische Militärstrategie erklärt, waren

Massendemonstrationen in 29 Städten. Millionen forderten den Abbau atomarer Raketen im Osten wie im Westen.

Wenig später kam der bulgarische KP-Chef Schiwkoff nach Bukarest. In den Tischreden ging es laut der rumänischen Staatsagentur Agerpres fast ausschließlich um Raketen. Ceaușescu machte erneut seinen Standpunkt klar: Um die Neustationierung der amerikanischen Raketen in Europa zu verhindern, müsse die Sowjet-Union mit der Vernichtung ihrer schon stationierten SS-20 beginnen.

Ungewohnte Renitenz gegen Moskaus Waffenpläne zeigte auch die DDR. Schon im März hatte das SED-Parteiorgan „Neues Deutschland“ das Referat des italienischen KP-Chefs Berlinguer auf dem Parteikongreß der KPI abgedruckt, in dem er nicht nur den Einmarsch der Sowjets in Afghanistan, sondern auch das „Ungleichgewicht bei den Mittelstrecken-Raketen in Europa zugunsten der UdSSR“ kritisierte.

Am 22. Oktober durften auch Bürger öffentlich sagen, daß sie die Raketen in West und Ost nicht wollen – einmalig in der DDR-Geschichte. In voller Länge druckte das „Neue Deutschland“ einen Brief ab, den die evangelische Kirchengemeinde Dresden-Loschwitz an den Staatsratsvorsitzenden Honecker geschrieben hatte. Auszug:

Die Vorstellung erfüllt uns mit Entsetzen, daß bei der von uns allen verurteilten Stationierung der amerikanischen Atomraketen in Westeuropa auch auf unserem Territorium entsprechende atomare Gegenmaßnahmen eingeleitet werden und wir und unsere Kinder unmittelbar mit Atomraketen leben müssen.

Sie selber haben mehrfach den Gedanken geäußert, daß mehr Rüstung nicht mehr Sicherheit bedeutet. Darin drücken Sie unseres Erachtens das Bewußtsein aus, daß weitere Rüstungsanstrengungen sinnlos sind, statt dessen vielmehr nur Rüstungsabbau durch entschiedene Ver-

handlungen das Gebot der Stunde sein kann.

Doch derlei Sorgen verschlugen nichts im fernen Politbüro des großen Bruder-volkes. Nur drei Tage später stand im gleichen Blatt eine Tass-Meldung aus dem Moskauer Verteidigungsministerium: „Entsprechend der Vereinbarungen der Regierungen . . . wird auf den Territorien der DDR und der CSSR mit den Vorbereitungsarbeiten zur Stationierung von Raketenkomplexen operativ-taktischer Bestimmung begonnen.“

Das hielt Honecker freilich nicht davon ab, eine Friedensdelegation der Grünen zu empfangen. Als Gastgeschenk nahm der SED-Chef ein Photo jenes sowjetischen Denkmals in Empfang, das vor dem Uno-Gebäude in New York dafür wirbt, Schwerter in Pflugscharen zu verwandeln.

Zu der geplanten Verbrüderung der Grünen mit den kirchennahen Friedensfreunden in Ost-Berlin kam es durch den Einsatz des Staatssicherheitsdienstes freilich nicht. Aber DDR-Pastoren in Dessau und Magdeburg durften ungestraft gegen die von der Partei organisierten Unterschriftensammlungen zugunsten einer östlichen Nach-Nachrüstung polemisieren und die Aktion „makaber und scheußlich“ nennen. Ähnlich widersprüchlich verlief die sozialistische Nachrüstungsdebatte in der CSSR.

Eine Woche vor der Veröffentlichung, daß neue Sowjet-Raketen auch in der CSSR stationiert werden sollen, machte die Partei in den Betrieben mobil und ließ den Beschluß begrüßen. Aber als am Abend hundert junge Leute zum Prager Wenzelsplatz zogen, mit Transparenten „Mit Liebe gegen den Krieg“ und westlichen Anti-Atomsymbolen, griff die Polizei nicht ein.

Eine von der Agentur ČTK veröffentlichte Erklärung des Parlaments: „Wenn bis Jahresende kein Abkommen erreicht werden sollte, wäre es unerlässlich, die Verhandlungen fortzusetzen“, wurde wenig später in einer „Berichtigung“ zurückgezogen.

Anfang November konnte im Parteiblatt „Rudé právo“ die Autorin Jarmila Houřová einen Artikel veröffentlichen, in dem es heißt:

Ich habe vor mir einen Paken mit Leserbriefen. Aus der Mehrzahl spürt man die Entschlossenheit, alles für die Verteidigung des Friedens zu tun. Es gibt aber auch solche, aus denen man Bedenken spürt, ob die kürzlich bekanntgemachten Maßnahmen zur Stärkung unserer Verteidigung schon jetzt notwendig sind . . . Sollte man nicht abwarten, bis die Pershings stationiert werden, und wissen wir, was die westlichen Friedensverteidiger dazu sagen werden?

Auch in Ungarn, in der Raketenfrage eher zurückhaltend, regte sich Widerspruch gegen die nächste russische Rüstungs-Eskalation. Schon im März, nach dem Prager Treffen des Warschauer Pakts, hatte der heutige ZK-Sekretär und frühere Moskau-Botschafter Mátyás Szűrös den Gedanken Kulikows widersprochen: „Es gibt keine abstrakten, von den eigenen Interessen der einzelnen Länder unabhängigen, gemeinsamen Ziele innerhalb der sozialistischen Außenpolitik.“

Zu einem Kongreß über Friedensforschung im September lud die ungarische Akademie der Wissenschaften auch Jiří Hájek ein, ehemaliger Außenminister der CSSR unter Dubček und Mitbegründer der Bürgerrechtsbewegung „Charta 77“. Die CSSR-Behörden gaben dem prominenten Dissidenten freilich keine Ausreiseerlaubnis.

Eine überraschende Alternative zur Moskauer Nach-Nachrüstung fiel schließlich dem Bulgaren Schiwkoff ein. Bei einem Treffen mit dem Premier des Nato-Staates Griechenland, Papan-dreou, warb er für eine alte Lieblingsidee von Ceaușescu: eine „atomwaffenfreie Zone auf dem Balkan“. Dazu sollten neben Bulgarien und Griechenland auch Rumänien, Jugoslawien und möglichst auch Albanien gehören.

In Bulgarien, so der Parteichef, würden auf keinen Fall sowjetische Raketen stationiert. Das habe ihm Andropow

Vorgänger, der 1982 verstorbene sowjetische Parteichef Leonid Breschnew, versprochen. Schiwkoff: „Ein Volk, das um die Verhinderung eines Atomkrieges kämpft, erörtert nicht die Aufstellung von Atomwaffen auf seinem Boden.“

ANKETA

vyhlášená v červeném bulletinu měla neočekávaně malý ohlas. Došly jen asi tři desítky odpovědí a protože se zpravidla týkaly jen některé rubriky či navštíveného pořadu, nelze je dost dobře statisticky vyhodnotit.

Nicméně jako nejlépe hodnocené je možno jmenovat čtení hry J. Mašínové Ada a Eva (četl M. Stěpánek), matiné TCM, večeř E. Koháka Československo viděné z Ameriky a Kaplanovy Procesy (z tajných archivů KSČ). Jednoznačně jako nejslabší byl hodnocen pořad V. Brabence o Plastic People. Termín večerů (zpravidla pátek) vyhovuje naprosté většině. Pokud účastníci ankety uváděli, že navštěvují i akce jiných menšinových spolků, jmenovali nejčastěji Sokol, SVU, dále pak České srdce, Slovanskou Besedu Orel atd.

Pokud jde o obsah bulletinu objevoval se nejčastěji pořadivce přínášet více zpráv o čs. umělcích, mých vesměs a na západě vydávané knihách.

Jakási podivný rozkol vyvolaly pak otázky, zda přetiskovat více článků západního tisku o Československu, o východní Evropě vůbec a eventuelně i věci, týkající se Rakouska. Pro i proti byl skoro stejný počet.

Otázku, zda by měl Klub zastupovat zajmy svých členů u Rakouských úřadů, resp. prostřednictvím rakouských úřadů u čs. úřadů, zodpovědělo kdysi 85%, resp. 70% účastníků ankety.

Nejcennější jsou pak podnětné a kritické připomínky k nynější i budoucí činnosti Klubu. Měly by se stát základem diskuze na valné hromadě a dá se říci, že svým způsobem vyjadřují důvěru v poslání a budoucnost Klubu.

ZAZNAMENALI JSME

VÁCLAV HAVEL NA BROADWAYI

Americký producent Joseph Papp uvelel Havlovy aktovky Audience, Protest a Vernisáž v newyorském Public Theatre. K premíere v půli listopadu byl pozván i autor, který však pozvání odmítl, aby mohl dokončit svou práci na nové divadelní hře.

PAVEL KOHOUT ZNOVU V BURGTHEATRU

Blíží se rok 1984 a Burgtheater se při této příležitosti rozhodl uvést na své hlavní scéně dramatisaci známého románu. Pověřil tým Pavla Kohouta, který minulý týden text dopsal.

ČEKÁNÍ NA NOVÉHO DIVÁKA

Pražský Palác kultury je prostor o 75.000 čtverečních metrech, ve kterém je 6 sálů, 31 salonků a 16 restaauračních zařízení. Denně tam může strávit večer 6.500 návštěvníků.

Jak vysvitá z rozhovoru, uveřejněném v Týdeníku Tvorba, jsou s využitím těchto kapacit značné obtíže. Pořady přebírané z jiných uměleckých agentur se tu nesetkávají s patričnou odezvou a pořady psané speciálně pro Kulturní palác nejsou.

Nejsou také diváci, respektivně "noví diváci", protože Palác prý nechce

divadlům přetahovat jejich obecnstvo. To je jistě ohleduplný program, problémem však zůstává, jak se zdá, jak tyto prostory zaplnit lidmi.

JEDNOU VĚTOU Z KULTURY

-Oblíbený herec, spisovatel a vypravěč Miroslav Horníček oslavil v listopadu už své 65. narozeniny.

-Zlatou desku Sepraphonu za milion prodaných gramofonových desek dostala zpěvačka Hana Zagorová.

-Na Barrandově natáčí v současné době režisér Oldřich Lipský pod názvem Tři veteráni pohádku z knížky Jana Wericha Fifárum a režisér Jaromír Jiřeš filmovou verzi románu Vladimíra Párala Katapult.

-V listopadu uplynulo 100 let od na-

rození dramatika a divadelního kritika M. Loma a 15 let od smrti Miloslava Bureše, autora kantáty Otvírací studánek, kterou zhudebnil Bohuslav Martinů.

-Do znovuootevřeného Národního divadla došlo 200.000 žádostí o vstupenky z celé republiky, takže se na některé zájemce dostane až v r. 1986.

-Čtvrt století svého trvání si v těchto dnech připomíná Laterna Magika, vytvořená režisérem Alfredem Radokem v r.1958 pro světovou výstavu v Bruselu. A Radok sám zemřel před několika lety v exilu ve Švédsku.

-Své 85 narozeniny oslavil vynikající český malíř Jan Bauch.

-Slavnostním koncertem ve Smetanově síni si připomnělo tři čtvrté století své existence Pěvecké sdružení pražských učitelů.

-Letos uplynulo 95 let od narození a 20 let od smrti herce Jaroslava Průchy.

OZNAMUJEME

LENKA ŠKRABÁNKOVÁ,

česká malířka v exilu, vystavuje ve slavnostním sále magistrátu pro Vídeň 8, Schlesingerplatz 4, 3.patro. Výstava je otevřena do 16.12. od 9 do 15 hodin v pondělí až pátek.

ADOLF KOUBA

diriguje koncert České vánoce v pátek 16.12. v 19.30 v Konzerthausu. Na programu Daniel A.F. Miličský, Pastorale pro smyčce a varhany, A. Dvořák, Česká suita, J.J. Ryba, Hej mistře, česká mše pro solo, smíšený sbor a varhany. Hraje Vídeňský klasický ensemble, účinkují Olga Vostrá, Theo Schaefer, Helena Weydmayerová, Wolf-gang Berry. Vstupenky od 50 šil.

PORADNA PRO NOVÉ PŘÍCHOZÍ

kteří si pořádali v Rakousku o asyl nebo ho již získali a hodlají se zde trvale usídlit se koná jako obvykle hodinu před zahájením valné hromady, t.j. 9.12. v 18.30.

zení desky TGM nebo jako je otázka zřízení poradního sboru pro českou a slovenskou národnostní skupinu při úřadu spolkového kancléře; o důsledcích v tomto případě jsme se už zmínili - z prostředků státního rozpočtu dostali Češi a Slováci 1% toho, co Slovinci, Chorváci a Maďari.

CO ČECH, TO NEFUNKČNÁR

Odpor ke spolkům a funkcím je zejména v okruhu přátel Klubu obecný. Platí to i pro členy jeho výboru. Jsme si však vědomi toho, že jenom ve formě nějaké organizace je možné něco pořádat a něčeho dosáhnout. A výsledky obouhoh jsou adekvátní tomu, kolik z nás je proto ochotno věnovat něco ze svého volného času.

Je jistě příjemné přijít na přednášku, která slibuje být zajímavá nebo se podívat na film, který jsem neviděl. Ne řídké jsou případy, kdy někdo potřebuje pomoc, když ne dnes, tak zítra, když ne pro sebe, tak pro svého známého. Bez zázemí fungující organizace, ale i bez její členské základny a i hmotného zajištění ze zaplacených příspěvků to není možné.

Co tedy?

ZLEPSIT KLUBOVNÍ BULLETIN

Začali jsme ho vydávat čistě pro interní potřebu. Vědomě jsme nechtěli rozšiřovat počet českých a slovenských periodik, vycházejících ve světě. Pokud jsme se neomezovali na interní informace, přetiskovali jsme většinou články, dotýkající se nám blízkých otázek, které vyšly německy; vycházeli jsme z toho, že tím je dána jejich obecnější platnost; nejsou totiž psány (z ochoty nebo věcnými psavci) jen pro omezený okruh čtenářů. Při tom jsme uvažovali, že ne každý má k takovým zdrojům přístup.

Otázka rozšíření bulletinu, eventuelně jeho přeměna na časopiseckou formu se stále ozývá. Zjišťujeme pro to i možnosti. Máme se o to pokusit? Jsme s to zajistit i obsah, i techniku, i finance?

KLUBOVNÍ VEČERY

Uvedli jsme už, že se nám podařilo dosáhnout jejich pravidelnosti. V mnoha případech hostů z jiných zemí je to i otázka financí. Je tu však i otázka, zda bychom neměli alespoň občas pořádat večery o současné literatuře, diskuze k určitým politickým otázkám, večery filmové tvorby z videokazet. Máme?

SPOLEČNÉ STŘEDISKO

Jedním z nejstarších námětů je zřízení kulturního střediska, které by bylo trvale otevřeno. Měla by u něho být čítárna časopisů, knihovna, knihkupectví. Stačeme však na to?

Jsou však i jiné náměty: zajištění české školy, sociální poradna, zejména pro uprchlíky atd.

Do jaké míry se co z toho podaří uskutečnit závisí od toho, jak dalece se podaří rozšířit okruh těch, kteří jsou ochotni se na organizaci Klubu podílet.

Jím je určeno toto pozvání.

KULTURNÍ KLUB, informační bulletin. Nakladatel, vydavatel a tisk Kulturní klub, Vídeň 9, Lustkandlg.4/21. Vychází měsíčně s výjimkou prázdnin. Cena jednoho čísla 6 šil., roční předplatné 60 šil včetně poštovného; pro členy Klubu je předplatné zahrnuto v příspěvcích, pro nově přibíhající, studenty, penzisty a pod. V případě potřeby zdarma. Objednávky, změny adresy a oznámení, určená pro uveřejnění zasílejte na adresu Zuzana Richterová, Ospegel.13/15, 1200 Wien, tel. 35 46 035.

KULTURNÍ KLUB, Medieninhaber /Verleger/, Hersteller und Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich, 1090 Wien, Lustkandlgasse 4/21